

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2024. gada 14. februārī

Turpinājums

2024. gada 7. martā

Sēdi vada

Satversmes tiesas priekšsēdētājs **Aldis Laviņš.**

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Turpinām ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Pirms uzklausām nākamās vēl divas pieaicinātās personas, informēšu lietas dalībniekus, ka pēc tam, kad būsime noklausījušies pieaicinātās personas un uzdevuši jautājumus, mēs lūgšime katrai pusei reflektēt uz iepriekšējās tiesas sēdē Čepānes kundzes viedokli pausto aspektu, ka šajā lietā varētu būt nozīme tam, vai Ministru kabinetam bija pietiekams pilnvarojums šādas apstrīdētās normas izdot. Abas puses aicināšime par šo izteikties.

Bet šobrīd, kā jau es teicu, uzklausīšime pieaicinātās personas.

Un kā nākamā pieaicinātā persona ir tiesību zinātņu doktore starptautiskajās un Eiropas Savienības tiesībās Žaneta Mikosa. Un Mikosas kundzi mēs uzklausīšime, izmantojot attālinātā darba iespējas.

Mikosas kundze, vai esat pieslēgusies tiesas sēdei? Tīri tehniski vēlos dzirdēt, vai jūs redzat, dzirdat mūs?

Ž. Mikosa.

Jā. Labdien!

A. Laviņš.

Paldies.

Redzu, ka personu apliecinošie dokumenti ir iesniegti un pēc tiem mēs varam pārlicināties par jūsu personas identitāti.

Šobrīd dodu jums vārdu. Pēc jūsu ieskata, kas ir tie būtiskie aspekti, ko jūs šajā lietā vēlaties darīt zināmu Satversmes tiesai. Lūdzu, jums vārds!

Ž. Mikosa.

Labdien, godājamā tiesa un klātesošie!

Žēl, ka nevaru būt klāt, droši vien, ka vieglāk tad ir runāt visus redzot, bet nu vismaz šādā veidā varu jums pievienoties.

Man tiešām ir liels gods šodien uzrunāt tiesu, atbildot uz man uzdoto jautājumu. Man tika atsūtīts jautājums, bet jāatzīmē, ka es paužu tikai savu viedokli kā Eiropas Savienības un starptautisko tiesību doktore, nepārstāvot nevienu institūciju šeit piedaloties.

Satversmes tiesa mani lūdza izteikties par jautājumu un es to nolasišu: vai, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesības un ES tiesas judikatūru, konkrētais šajā lietā apstrīdētais dokuments varētu tikt uzskatīts par plānu vai programmu, kuram būtu bijis jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī par citiem jautājumiem, kuriem varētu būt nozīme lietas izskatīšanā.

Tādēļ tālāk pievērsīšos prasībām, kādas izriet no Eiropas Savienības tiesībām, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesas judikatūru attiecībā uz pienākumu veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, bet paralēli arī pakomentēšu tās prasības šīs lietas kontekstā, ciktāl man ir iespējams.

Mans plāns ir iziet samērā detalizēti cauri ļoti daudzšķautņainajām prasībām, kas izriet no šīs „SIVN” direktīvas (stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējuma direktīvas) – es lietošu saīsinājumu, bet, protams, apskatot tikai tos pantus, kas uz lietu varētu būt attiecināmi. Un noslēgt ar īsu apkopojumu konkrētās lietas kontekstā.

Uzreiz jāpiesaka, ka man nav bijusi iespēja detalizēti iepazīties ar visiem lietas materiāliem, bet bija iespēja iepazīties ar pieteikumu un atbildētāja atbildes rakstu.

Jums ir pieejams tāds kā apkopojuma slaidis, ko es saprotu, ka jūs redzat... es viņu nosūtīju iepriekš... nevaram dalīties ar ekrānu, lai es kaut ko redzētu. Šis ir slaidis, vienkārši, lai būtu uzskatāmāk redzami lietu nosaukumi un numuri, uz kuriem es atsauksos un kuriem tad ir bieži vien grūti izsekot un komentējot arī konkrētus direktīvas pantus tad arī slaidā ir tie, kurus tad es komentēšu un kurus uzskatu par būtiskiem, kā arī saīsinājumi, lai tad vieglāk būtu izsekot un numuri Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem, kurus es pieminēšu.

Jāatzīmē, ka atbilde uz man uzdoto jautājumu nav tikai, kā saka, balts vai melns, un protams, ka tad droši vien te tad nebūtu arī SIVN. Direktīvā neatradīsiet ierakstu, ka šādam dokumentam noteikti jāveic vai ka tādām noteikti nav jāveic, tādēļ arī mana atbilde būs komplicētāka, skaidrojot būtiskākos elementus, kas ir jāņem vērā interpretējot direktīvu.

Tomēr ievadam.

Neliels komentārs jeb secinājums, kāds man radās, klausoties pirmo tiesas sēdi un nedaudz arī vēlāk, man jāatzīst, tikai daļēji esmu paklausījusies, kaut ko esmu dzirdējusi, kad runāja dažādi dabas zinātnu pārstāvji. Manuprāt, daļa diskusijas principā

atgādināja drīzāk stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma sanāksmi, kur dažādu jomu eksperti un ieinteresētās puses mēģina saprast, cik būtiska ietekme uz vidi plānotajām darbībām varētu būt, kādi pasākumi paredzēti un vai būtu bijis jāparedz, lai ietekmi uz vidi mazinātu vai novērstu. Tikai šoreiz Vides pārraudzības valsts biroja vietā arbitrs te ir tiesa. Protams, šīm sanāksmēm atšķiras uzdevumi un atbildes, ko meklē. Tomēr manāmās lielās neskaidrības un viedokļu atšķirības par ietekmes būtiskumu izklausās pēc nopietna pamata izvērtēt situāciju saskaņā ar piesardzības principu.

Es to nedetalizēšu, es saprotu, ka jums to diezgan detalizēti skaidroja arī Čepānes kundze par piesardzības principa būtību. Bez tam, kā norādīšu vēlāk, dabas aizsardzības jomā ir sava specifika, īpaši, ja pastāv šaubas par ietekmes neesamību vai būtiskumu.

Un jāatzīmē, ka Eiropas Savienībā, pamatojoties tieši uz šo piesardzības principu, kā arī prevencijas jeb tā saucamo kaitējumu preventīvas novēršanas principu, tika izstrādāta sākotnēji Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva vai IVN direktīva, bet vēlāk, saprotot, ka ar atsevišķu darbību ietekmi uz vides novērtējumu nepietiek, jo ietekme uz vidi ir jāvērtē kompleksi un jau plānošanas līmenī, 2001. gadā pieņēma Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma direktīvu. Un ar to uzdodot valstij vai precīzāk, valstīm apņemties piemērot visiem plāniem un programmām, kas var būtiski ietekmēt vidi, stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

Šo direktīvas mērķi... vai mērķi, kas direktīvā ir norādīts, Eiropas Savienības tiesa ir principā uzsvērusi visās lietās, kuras viņa skata, īpaši attiecībā uz direktīvas mērķi nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni. Direktīvā ietvertās definīcijas, kas izriet ņemot vērā šo mērķi, tiesa skaidro tādējādi, kas attiecas šīs definīcijas uz direktīvas tvērumu, ka tās ir jāinterpretē plaši, savukārt izņēmumi – šauri. Šajā kontekstā labu to tiesas akcentu uz šo analītiku var atrast „Dimos lietā”, kas ir C-473/14 vai „CFE lietā” C-43/18. Un tieši caur šādu prizmu tiesa ir interpretējusi tos pantus, uz kuriem vērsīšu godātās Satversmes tiesas uzmanību, jo tie ir būtiski šīs lietas kontekstā. Proti, pirmkārt, direktīvas 2. panta A apakšpunktā atrodamais skaidrojums par plānu un programmu konceptu, otrkārt, 3. panta ceturtdaļa un piektā daļa, kas ir jāinterpretē kopā ar 2. pielikumu, treškārt, par 3. panta otrās daļas B apakšpunktu, kas attiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, par to būs atsevišķs komentārs, jo ņemot vērā Latvijas situāciju, izskatās, ka bija vismaz jāvērtē, vai uz konkrēto noteikumu nosacījumu izstrādi neattiecas arī Biotopu direktīvas prasības par novērtējuma veikšanas obligātumu.

Noslēgumā par izņēmumu, uz ko, šķiet, atsaucas atbildētājs, ka direktīvu dalībvalsts var arī nepiemērot. To tad arī pakomentēšu.

Sākšu ar „plāni un programmas” terminu, jo, protams, uz tiesību aktu attiecas direktīvas prasības tikai tad, ja tas aptverts ar šo terminu.

Jāsāk ar to, ka direktīva neietver klasiska tipa definīciju, bet gan drīzāk kvalificējušus elementus.

Kā vairākkārt ir norādījusi gan Eiropas Savienības tiesa, gan arī komisija savās vadlīnijās, SIVN kā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtēšanas piemērošana, kur komisija ir izdevusi vadlīnijas, manā slaidā jūs redziet arī linkus uz tām, materiāls lai būtu pieejams... proti, tajā nav atrodama definīcija, kāds tieši dokuments būtu saprotams ar terminu „plāns vai programma”. Un šī pieeja ir saprotama, jo par šādu definējumu dalībvalstīm nebija iespējams vienoties, ņemot vērā ļoti dažādās sistēmas un terminus, kādus dalībvalstis lieto, lai apzīmētu dažādus aktus, ar kuriem apstiprina nosacījumus un kuri ir jāņem vērā, plānojot attīstībai izsniedzot atļaujas.

Ne velti Eiropas Savienības tiesa ne tikai šīs direktīvas kontekstā, bet daudzkārt ir uzsvērusi, ka dokumenta nosaukumam nav izšķiroša nozīme Eiropas Savienības normu piemērošanā. Būtiskais ir tā saturs un sekas, ko tas rada vai var radīt.

Ir dažādi aktu nosaukumi, to juridiskais efekts atšķiras no valsts uz valsti un attiecīgi būtiska ir dokumentu atbilstība konkrētiem kritērijiem, ja tādi ir definēti. Un SIVN direktīvas 2. panta A apakšpunktā ir doti divi kumulatīvi kritēriji, un nenoliedzami, konkrētais akts, par kuru ir strīds šajā lietā, atbilst saviem kritērijiem.

Kā vairākkārt ir izskanējis arī šajā tiesas sēdē, pamatoti atsaucoties uz lietu C-24/19, bet principā tiesa jau 2016. gadā lietā „Inter-Environnement Bruxelles” C-671/16 uzsvēra, ka jāvērtē nevis dokumenta nosaukums, bet tajā ietvertie nosacījumi, jo pretējā gadījumā samērā viegli būtu apiet šīs direktīvas prasības. Papildus vēl tiesa ir norādījusi, ka tas, ka dokuments ir vispār saistošs, nav iemesls, lai to izslēgtu no plāna un programmu koncepta, kāds tas definēts SIVN direktīvā, savukārt lietā „D’Oultremont” C-290/15 tiesa vēl konkrētāk norāda, patiesībā acīmredzami pretēji šīs lietas atbildētāju norādītājam, ka no 2. panta A apakšpunkta formulējuma izriet, ka jēdziens „plāni un programmas” var attiekties uz normatīvajiem aktiem, kas ir pieņemti likumdošanas ceļā. Un abi šie kumulatīvie kritēriji skaidroti arī jaunākajā tiesas judikatūrā, kas ir „NJ lietā” C-9/22, kas ir pagājušā gada spriedums. Vienlaikus te man jāatzīmē, ka viens no šiem kritērijiem ietver tā saucamo „required”... ka ir prasīts šīs tiesību akts, kas aptver arī deleģējuma esamību. Un ja gadījumā tiesību akts izdots bez tā vai pārkāpjot deleģējumu, kas, šķiet, ir izskanējis, kā arī priekšsēdētāja kungs teica tagad no rīta, šis aspekts tiek vērtēts, tad, protams, neatbildīs arī direktīva šim kritērijam, jo tiesību akts tad nav tiesisks. Bet pieņemot, ja viss ir kārtībā ar deleģējumu, tad plānu un programmu konceptam direktīvas izpratnē šis tiesību akts atbilst principā.

Turklāt patiesībā aiz jēdziena „plāni un programmas” dubultā lietā lietošu... novienkāršošu vienkārši kā „tiesību akts”.

Un būtiski ir arī atzīmēt, ka direktīvas prasībām ir aptverta arī šādu tiesību aktu grozījumi. Kā izriet arī no tā paša 2. panta, ko var redzēt, kur tas atsaucās uz grozījumiem.

Turklāt, kā Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, nu jau vairākās lietās, ka tādu nosacījumu grozījumi vai precizējumi, kas bija aptverti ar plānošanas dokumentu un kas būs jāievēro izsniedzot atļaujas, ir uzskatāmi par plānošanas turpināšanu un attiecīgi jāvērtē, vai tiem jāveic pašiem par sevi SIVN... stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums.

Un tas šinī atziņā ir atrodams arī tanī pašā „NJ” jaunākajā lietā no pagājušā gada.

Kā uzsvērusi tiesa, pretējā gadījumā var veidoties vēlme sadalīt nosacījumus dažādos vēlāk pieņemtos aktos, apejot direktīvas prasības, jeb var veidoties tā saucamais „salami efekts”, kur griež salami pa gabaliņiem, padarot direktīvas ieviešanu neefektīvu.

Tādēļ, vērtējot tiesību aktu, ir jāsaprot, vai tas groza attiecīgā plānošanas dokumenta nosacījumus, kuriem tad nav veikts SIVN tā ietvaros un tad vai būtu bijis jāveic, proti, vai atbilst direktīvas kritērijiem.

Šajā konkrētajā lietā, ko skaidro godājamā Satversmes tiesa, ir īpatnēja situācija, manuprāt, jo dokumenta izstrādātājs un pieņēmējs, kas, šķiet, vienā personā šajā lietā ir atbildētājs, apgalvo no vienas puses, ka šiem nosacījumiem ir veikts SIVN pamatnostādņu 2011-2020 ietvaros, lai gan neviens cits to īsti nevar atrast, ne nosacījumus, ne to ietekmes novērtējumu vides pārskatā, arī man tas īsti neizdevās atbildētāja norādītajā arī 55. lapaspusē, piemēram... Faktiski jau laikam arī nevar būt, jo tanī laikā vērtēts... ņemot vērā pamatnostādņu izstrādes gadu. Bet, no otras puses, atbildētāji savā atbildes rakstā apgalvo, ka SIVN nebija jāveic, jo tas ir normatīvais akts un otrkārt, ārkārtas situācijās nevarēja dot SIVN. To pakomentēšu vēlāk.

No atbildes raksta arī ir izsecināms tomēr, ka tie nosacījumi ir saistīti ar pamatnostādņēm. Un attiecīgi, ja tie paredz citādus nosacījumus, nekā ir vērtēti to izstrādes laikā, tad ir jāsaprot, vai MK pieņemtie nosacījumi ir pamatnostādņu grozījumi vai precizējumi, ne formāli, protams, bet *de facto*. Lai to secinātu, varam pamodelēt tālāko situāciju... (*izslēgta skaņa*)... izejas dati jaunākām pamatnostādņēm.

Vai tiešām balstīsies uz iepriekšējiem koku ciršanas caurmēra parametriem? Vai tomēr jaunajiem izmainītajiem?

Pastāv tas kā retorisks jautājums, tomēr atbilde, manuprāt, ir nojaušama.

Un te es gribētu uzsvērt SIVN sistēmas loģiku, kuru ievērojot šādiem gadījumiem, kā mums te šodien, vispār nevajadzētu rasties, proti, nosacījums, kas būtiski maina vai skar kādu nozares attīstību, it īpaši tajā izmantotā dabas resursa apsaimniekošanas nosacījumus, un attiecīgi kuri vienlaikus var ietekmēt vidi, būtu bijis jāvērtē SIVN veikšanas laikā. Tas ir, attīstības un konkrētu nepieciešamo nosacījumu plānošanas līmenī, kamēr vēl iespējami kompleksi vērtēt ietekmes dažādas alternatīvas un izvēles.

Runa te ir, protams, par dažādām ietekmēm, ko vērtē, gan pozitīvām, gan negatīvām, gan arī kādi risinājumi ir nepieciešami.

Principā IVN sistēmas mērķis ir nevis aizliegt kādas attīstības vai darbības, bet gan savlaicīgi novērtēt to ietekmi uz vidi. Arī kumulatīvas iedarbības. Un atrast piemērotākos risinājumus, kas potenciālo negatīvo ietekmi uz vidi novērš vai vismaz samazina.

Attiecīgi, ja ir izdarīts mājasdarbs izstrādājot nozares plānošanas dokumentu, kā, piemēram, pamatnostādnes, kurām saskaņā ar Latvijas IVN likumu SIVN ir obligāts, tad otro reizi nav jāveic tiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas arī uz vidi novērtējums, protams. Bet jāievēro ir attiecīgie risinājumi, par kādiem panākta vienošanās, ņemot vērā arī sabiedrības intereses vides aizsardzības jomā un, protams, pārējās intereses, kas tiek vērtētas un svērtas plānošanas stadijā.

Saprotams, ka tas tādā ideālajā pasaulē, kā būtu jābūt, it īpaši, ja būtu vēlme rīkoties ilgtspējīgi. Tajā pašā laikā, ir zināms, ka rodas situācijas, ka kādas izmaiņas nepieciešamas ātri un to pieņemšana nebalstās uz iepriekš plānotiem un vērtētiem virzieniem, bet, protams, jaunu noteikumi vai nosacījumu pieņemšana Eiropas Savienības tiesības neaizliedz. Bet tie nedrīkst būt pretrunā piesardzības principā balstītām normām. Šajā gadījumā SIVN direktīvai.

Un ja tā... ja tā paredz dažus izņēmumus... protams, tā paredz arī dažus izņēmumus, ko pakomentēšu beigu daļā.

Šajā konkrētajā lietā nepastāv strīds par to, vai bija jāveic pamatnostādnēm. Par to nav šaubu. Bet jautājums ir, vai bija jāveic nosacījumiem, kas, iespējams, ir *de facto* grozījumi, jo paredz citādus pamatnosacījumus, uz kuriem balstoties var saņemt ciršanas atļauju, vai arī, iespējams, apstrīdētais akts pats par sevi ir tāds tiesību akts, kuram būtu bijis jāveic SIVN.

Nē, ejam Savienības tiesību perspektīvās... Faktiski vērtējums būs identisks. Tas ir, neatkarīgi no tā, vai tos varētu uzskatīt pēc būtības par grozījumiem, kas pieņemti ar cita veida tiesību aktu, vai arī atsevišķs tiesību akts, kas principā atbilst jēdzienam „plāni un programmas”.

Lai to izvērtētu, būtiskākie nosacījumi ir ietverti sākumā pieminētajos pantos... kuriem es tālāk pievērsīšos, jo, kā jau šķiet, minēju, tas, ka akts atbilst jēdzienam „plāns vai programma”, vēl nenožīmē, ka SIVN ir jāveic.

Un tālāk jau par tiem pantiem, lai izvērtētu, vai ir jāveic. Galvenais te ir 3. pants. Un 3. pants nosaka divu veidu pieejas. Pirmā definē, ka SIVN ir jāveic obligāti. Tas atrodams 3. panta otrās daļas A apakšpunktā. To sīkāk neanalizēšu, jo uz šo lietu tas īsti neattiecas.

Bet 3. panta ceturajā daļā principā paplašina šo direktīvas tvērumu, nosakot veikt arī tādiem, kas nav aptverti ar otro daļu, bet atbilst diviem ceturtajā daļā minētajiem kumulatīvajiem kritērijiem. Proti, tiesību aktam jāveic SIVN, ja tas, pirmkārt, satur

nosacījumus plānotām darbībām, un otrkārt, tas varētu būtiski ietekmēt vidi. Ar to, protams, saprotot, ka tajā plānotā darbību realizācija varētu ietekmēt būtiski vidi nevis dokumentu pieņemšanas fakts vai dokuments pats par sevi.

Šās direktīvas 3. panta ceturtajā daļā principā ietverta dalībvalsts rīcības brīvība. Kā redzams no tālāk piektajā daļā norādītā, dalībvalsts var noteikt, kuriem ir jāpiemēro vai nu katrā individuālā gadījumā vai nosakot, kāda veida dokumentiem tas ir nepieciešams, vai kombinējot abas metodes. Lai aptvertu tos... tas galvenais mērķis ir, lai aptvertu visus tos plānus un programmas, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi un tādēļ SIVN būtu jāveic.

Latvija principā izmanto abas šīs pieejas saskaņā ar IVN likumu. Un šie divi kritēriji, protams, vairākkārt ir nonākuši Eiropas Savienības tiesas redzeslokā un tās judikatūrā varam atrast arī šai lietai noderīgus skaidrojumus.

Attiecībā uz pirmo kritēriju, kur ir noteikts, ka ir jāsatur nosacījumi. Jāatzīmē, ka tas ir Eiropas Savienības tiesību autonomais jēdziens, un es nepakavēšos, ko tas īsti nozīmē. Pilnīgi saprotu, ka Satversmes tiesa noteikti to zina.

Un kā uzrāda tiesa, piemēram, „CFE lietā” C-43/18, kurā tika vērtēts normatīva līmeņa dekrēts par šī autonomā jēdziena esamību, tur attiecīgi Eiropas Savienības tiesa tad dod šo skaidrojumu, vai „Thybaut lietā” C-160/17, kurā kā reiz plānošanas dokuments tika grozīts ar citu tiesību aktu, atļaujot darbības veikt ar citādiem nosacījumiem, nekā izrietētu no plānošanas dokumenta.

Turklāt, kā izriet no jaunākās tiesas judikatūras, runa ir nevis par kvantitatīviem nosacījumiem, kurus tāpat ir jāsatur šiem, bet par kvalitatīviem, kuri būs jāievēro, proti, saistoši publiskai pārvaldei, izsniedzot atļaujas. Savukārt, ja tie, piemēram, ir nosacījumi aizliegumu veidā vai darbībām nav nepieciešamas atļaujas, lai tās veiktu, tad šis kritērijs neizpildās.

Tad skatoties Satversmes tiesā apstrīdēto aktu, šķiet, ka īsti nav šaubu, ka tas satur tāda veida nosacījumus, uz kuru pamata tālāk tiks izsniegtas atļaujas un attiecīgi kas atbilst šim pirmajam kritērijam ceturtais daļas.

Un otrs kritērijs prasa potenciālās ietekmes uz vidi būtiskuma vērtēšanu. Tas, protams, ir jautājums vairāk ekspertiem atbildams, kas kompetenti spēj novērtēt konkrētu plānoto izmaiņu ietekmes uz vidi būtiskumu, bet no savas puses varu tikai norādīt dažus apsvērumus, kas izriet no direktīvas un tiesas judikatūras.

Vērtējot būtiskumu, direktīva uzliek par pienākumu ņemt vērā 2. pielikumu... 2. pielikumā ietvertos kritērijus.

Un te ir noderīgi ieskatīties, piemēram, „Nostra Onlus lietā”, kas skaidro šo pienākumu un sasaisti.

Un jāatzīmē, ka 2. pielikumā ir vairāki būtiski aspekti, kas norāda uz iemesliem būt vismaz piesardzīgiem, vērtējot tādu nosacījumu pieņemšanu, kā šajā lietā, kur runa par biotopu, kas Latvijā atrodas nelabvēlīgā stāvoklī, bet dalībvalsts pienākums un

dalībvalsts... es uzsveru un nevis kādas ministrijas... atceļ, bet tiešām dalībvalsts pienākums ir nodrošināt tās saglabāšanu un uzlabošanu atbilstoši Eiropas Savienības Biotopu direktīvai.

Tādēļ, lai novērtētu būtiskumu konkrētajā situācijā, kur redzama nosacījumu maiņa, kas pieļauj koku ciršanas apjoma palielināšanu uz jaunāku koku rēķina, būtu vērtējams ne tikai tas, cik plašu teritoriju tas skar, bet arī tas, kas tajās teritorijās atrodas, kur tās atrodas, vai darbības varētu skart kādas īpaši aizsargājamas sugas vai biotopus, kā arī vai neapdraud Latvijas saistību izpildi, kas izriet no Eiropas Savienības vides prasībām. Īpaši situācijā, kad lēmumu pieņēma Ministru kabinets, nevis kāda nozare.

Protams, kā jau minēju, ietekmes būtiskuma esamība ir jāvērtē ekspertiem. Tomēr vērts atzīmēt, ka Ministru kabineta uzturētais arguments, ka apstrīdētais akts skaršot tikai nelielu apjomu no Latvijas meža teritorijas un ka tādēļ nebūšot būtiska ietekme uz vidi, ir tāda veida arguments, kādus Eiropas Savienības tiesa ir vairākkārt noraidījusi, piemēram, kad dalībvalsts bija iekļāvusi likumā kritēriju, ka nav jāveic IVN, ja darbība attiecas uz mazāk nekā simts hektāru teritorijas vai citu tādu viena veida apjoma kritērijus... tur dambja būvniecība, kas īsāks par noteiktu kilometru skaitu un tamlīdzīgi. Tas nevar būt vienīgais kritērijs.

Faktiski svarīgākais ir tas, ka, lai noteiktu ietekmes būtiskumu, ir jāvērtē dažādi aspekti un šo pieeju un šos dažādos aspektus jūs varat atrast „Valčiukienē lietā” C-295/10. Visnotaļ darbību nosacīti mazais teritoriālais apjoms nedrīkst būt kā vienīgais kritērijs būtiska vērtēšanai. Izņemot protams, ja runa būtu par SIVN direktīvas 3. panta trešo daļu, kur ir mazo teritoriju izņēmums, bet nu viennozīmīgi uz šo lietu neattiecas šis trešās daļas nosacījums, kā izrietētu no citas Eiropas Savienības judikatūras. Par to šajā lietā nav īsti runa.

Un konkrētajā lietā, kā jau pamatoti izskanēja, šķiet, no Brūmeļa kunga, lai pateiktu, vai ietekme ir būtiska, ir jāsaprot, kas tajā teritorijā atrodas un tādi dati, kā saprotams no iesaistīto personu sniegtās informācijas, 2022. gadā bija pieejami.

Tad noslēdzot šo otrā kritērija vērtējumu, ir jāatzīmē, ka man nepietika informācijas, lai pateiktu, vai konkrētajā apstrīdētajā aktā plānotie nosacījumi darbību veikšanai atbilst šim kritērijam... kādēļ tad būtu jāveic SIVN. Bet ir pilnīgi skaidrs, ka, ja SIVN nav piemērots tikai tādēļ, ka skar nosacīti mazu daļu no teritorijas, tas nav kritērijs, kura dēļ tiesību aktu varētu izslēgt no SIVN tvēruma.

Un pievērsīšos īsi... mēģināšu papildu nosacījumam, kāds ietverts šajā direktīvā, kuram izpildoties SIVN būtu jāveic obligāti.

Saskaņā ar 3. panta otrās daļas B apakšpunktu. Proti, ja pastāv riski, ka plāns varētu ietekmēt īpaši aizsargājamās teritorijas, tādā veidā, kādēļ būtu jāveic novērtējums, novērtējams atbilstoši biotopu direktīvai. Attiecīgi SIVN šo sasaisti uzliek par pienākumu veikt novērtējumu tad, ja tāda veikšana izriet no Biotopu direktīvas 6. un 7. panta.

Un, kā redzams no Biotopu direktīvas preambulas 10. punkta, novērtējums jāveic plāniem, kam var būt būtiska ietekme uz IADT mērķiem, kas jau ir izveidots vai vēl ir jāveido. Savukārt saskaņā ar Biotopu direktīvas 6. pantu, kā to skaidrojusi Eiropas Savienības tiesa, piemēram, lietā „People Over Wind” C-323/17, atbilstoši novērtējums jāveic ne tikai tad, ja ir skaidrs, ka pastāv risks, ka plānotās darbības var negatīvi ietekmēt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, bet arī tad, ja balstoties uz pamatotu informāciju nevar izslēgt, ka negatīva ietekme nebūs. Vārdu sakot, šaubas tulkojamas par labu dabai. Tas ir tas koncepts, kas izriet jau no patiesībā „Waddenzee lietas” pirmā sprieduma šajā kontekstā, tas bija C-127/02, bet Satversmes tiesa šo spriedumu, man liekas, ka zina, jo ir atsaukusies kādā no Satversmes tiesas lietām, kur ir piesardzības princips piemērots ar zemāku sliekšni, kāds ir jākonstatē, lai lemtu, ka atbilstošs novērtējums ir jāveic.

Turklāt, 2015. gadā Eiropas Savienības tiesa šo formulu jeb sliekšni piemēroja arī attiecībā uz SIVN direktīvu. Un tā ir „Dimos lieta”, kas arī jums slaidā ir redzama, 473... norādot, ja pastāv šaubas, ka negatīvi neietekmēs, tad jāpiemēro ir SIVN.

Vērtējot izteiktās personu bažas un argumentus, kas izskanējušas šajā strīdā, kā arī ņemot vērā situāciju, ja Latvijā ir nepietiekoši aizsargāts Eiropas nozīmes mežu biotops, manuprāt, bez adekvāta novērtējuma veikšanas nav skaidrs, kā var izslēgt šāda riska pastāvēšanu.

Ko nozīmē adekvāta novērtējuma veikšana? Attiecībā uz to, protams, pastāv Latvijas normatīvais regulējums, kas detalizēti nosaka procedūru un Ministru kabineta noteikumi 2004. gada, pie kā nepakavēšos, jo procedūra kā tāda ir būtiskākā atšķirība no tā, kas ir dzirdēts šīs lietas ietvaros, ir tajā, ka tā nav procedūra, kurā izmaiņu izstrādātājs noprezentē plānotās izmaiņas, ieinteresētās puses drīkst izteikties un virzītājs lemj, kādus viedokļus ņemt vai neņemt vērā. SIVN procesā, vai pat vēl agrāk, skrīninga stadijā, izvērtējuma stadijā, lai izlemtu par būtiskuma nepieciešamajām rīcībām, ir jābūt izstrādātāja objektīvai informācijai, turklāt, konsultējoties ar IVN regulējumā norādītajām institūcijām par potenciālajām ietekmēm un iespējamām ietekmju samazināšanas vai novēršanas pasākumiem, lai dokumenta apstiprinātājs var pieņemt pamatotu lēmumu. Vārdu sakot, Ministru kabineta Kārtības rullī izstrādātā normatīvā akta izstrādes procedūra, kura ir izskanējusi te pārsvarā, kādā pieņemts, protams, tiesību akts, neaizstāj un nevar aizstāt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru.

Un tagad par izņēmumiem. Pēdējais, ko pakomentēšu... par uzņēmuma piemērošanas nosacījumiem un pamatotību.

Sākšu ar to, ka, ja atbilstošs novērtējums ir bijis jāveic atbilstoši SIVN direktīvas 3. panta otrās daļas B apakšpunktam, tas ir tas, ko tikko apskatīju saistībā ar Biotopu direktīvas prasībām, tad uz to, kā speciālu normu dabas aizsardzībā, neattiecas

SIVN paredzētie izņēmumi, ka SIVN nepiemēro, jo šādi izņēmumi Biotopu direktīvā nav.

Tas nenozīmē, ka valsts nevar rīkoties, bet tā tad ir cita procedūra, kas noteikta Biotopu direktīvas 6. panta ceturtajā daļā, kas konkrētajā lietā nav piemērots.

Atgriežoties pie SIVN noteiktajiem izņēmumiem, kas atrodas direktīvas 3. panta astotajā daļā, uz kuru, šķiet, atsaucas atbildētājs. Proti, astotā daļa nosaka, ka SIVN var nepiemērot, ja konkrētā tiesību akta vienīgais mērķis... un te uzsvēršu, ka vienīgais... ir valsts aizsardzība vai ārkārtas situācija.

Diemžēl jāsaka, ka par konkrētu pantu, cik zinu, Eiropas Savienības tiesas judikatūra nav. Tomēr, kā tas... tā kā tas ir izņēmums no vispārējās kārtības, tad, protams, uz to ir attiecināma jau iepriekš minētā Eiropas Savienības tiesas judikatūra par to, ka izņēmumi ir jāinterpretē šauri. Vienlaikus meklējot atbildes, ko Eiropas Savienības tiesībās saprot ar šāda veida izņēmumiem un ar kādiem nosacījumiem tie ir piemērojami, mēs varam apskatīt pēc analogijas tiesas judikatūru IVN direktīvas kontekstā, ko patiesībā tiesa, Eiropas Savienības tiesa, ļoti bieži detalizējot attiecībā uz SIVN prasībām, pēc analogijas atsaucas uz savu tiesas praksi, kas attiecas uz IVN direktīvas piemērošanu, kurā ir paredzēti līdzīgi izņēmumi šajā direktīvā. Tātad, projektam var nepiemērot IVN, tajā skaitā, ja tā mērķis ir valsts aizsardzība vai ārkārtas situācija.

Un kā uzsvērusi Eiropas Savienības tiesa, piemēram, „Bolzano lietā”, jau ļoti sena, 1997. gada lieta, šo izņēmumu var piemērot, ja plānotās darbības galvenais mērķis tajā laikā bija direktīvā galvenais mērķis kā termins, no 2014. gada tas izmainīts, grozījumi ir vienīgais mērķis, tāpat kā SIVN direktīvā, tad mērķis ir tas, kura dēļ piemērojams izņēmums. Un „Bolzano lietā” tur bija lieta par Itāliju, kura vēlējās paplašināt lidostu, lai izmantotu to arī militārām vajadzībām, tātad, valsts aizsardzībai. Tajā lietā tiesa noraidīja izņēmumu piemērošanas pamatotību, jo lidostu plānoja izmantot arī komerciālām vajadzībām, attiecīgi IVN bija jāpiemēro.

Papildu noderīgas vadlīnijas par izņēmumu piemērošanu var atrast lietā no Beļģijas, arī citā slaidā... C-411/17 ... kurā tiesa analizēja izņēmumus IVN par piemērošanas pamatotību ņemot vērā elektrības piegādes drošības bažas Beļģijā.

Jāatzīmē, ka nosacījumi, kādi izriet no IVN direktīvas, ir nedaudz citādi un sarežģītāki to piemērošanā, tādēļ tiesas atziņas šajā lietā nebūtu viens pret viens vērtējamās, bet kas izriet no, piemēram, 101. paragrāfa šajā spriedumā, ir piemērojamas arī SIVN izņēmumam vērtējot, vai konkrētais viss ir pamatots un ka konkrētais risinājums ir tik steidzams, ka novērtējums nav veicams. Un tad noderīgas atsaucēs Jūs varat atrast arī par ārkārtas situācijas skaidrojumu komisijas izstrādātajās vadlīnijās par šīs direktīvas piemērošanu, par SIVN direktīvas piemērošanu un tajā komisija sniedz piemērus, kur, piemēram, ir par zemestrīces vai terorisma darbības rezultātā radušos

situāciju un arī nedaudz savu vērtējumu... bet es pie tā nepakavēšos detalizētāk.... Bet tas materiāls ir tur un diezgan skaidri izlasāmi tie piemēri.

Konkrētās lietas kontekstā. Ņemot vērā Ministru kabineta noteikumu anotācijā sniegto informāciju, kā arī Satversmes tiesā sniegtos skaidrojumus, it īpaši uzsvērto mērķi atvieglot īpašnieku izvēles apsaimniekojot mežus, arī anotācijā var lasīt par ikgadējo tīro ienākumu gūšanas potenciālu mežu nozarē, kā arī palielināt meža kapitālvērtību un šādi dažādi mērķi ir anotācijā minēti... Ļoti apšaubāms, ka par konkrēto tiesību aktu varētu atzīt kā tādu, kas pieņemts, lai tikai risinātu konkrēto ārkārtas situāciju. Turklāt atbildētājs pats pat nenoliedz, ka konkrētajam risinājumam ir dažādi mērķi, kurus plānots sasniegt ilgākā termiņā un neatkarīgi no tā, vai un kad ārkārtas situācija atrisinās... attiecīgi, tiesību akts nav pieņemts vienīgi ārkārtas situācijas risināšanai un tādēļ manuprāt, nevar kvalificēties kā izņēmums no SIVN direktīvas.

Nobeigumā īsi apkopojot, kas izriet no šīs pagārās juridiskās analīzes. Pirmkārt, nevar jau neuzsvērt vēlreiz, ka tiesa interpretējot SIVN direktīvas piemērošanas pienākumu, vienmēr ir to balstījusi divās pamattēzēs, ka ir jāņem vērā mērķis nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un tādēļ tvērums ir interpretējams plaši, bet izņēmumi – šauri.

Vēl konkrētās lietas kontekstā... var secināt, ka no koncepta plāna un programmas, kā tas ir izskaidrots direktīvā, tāda veida tiesību akts, kā šajā lietā, nav izslēgts. Tomēr, vai ir jāpiemēro SIVN, atkarīgs no tā, vai atbilst diviem kumulatīviem 4. daļas kritērijiem. Pirmajam, kas ir juridiska kategorija par nosacījumu esamību, tas atbilst. Otrajam, būtiskumam, ir jāvērtē citas jomas ekspertiem, tomēr teritoriālā apjoma kritērijs nevar būt kā vienīgais, lai izslēgtu no tvēruma. Papildus vēl jāņem vērā piesardzības principa specifika dabas aizsardzības jomā, jāvērtē, vai nebūtu bijis jāpiemēro novērtējums atbilstoši 3. panta otrās daļas B apakšpunktam. Sīkāk šo atšķirību starp ceturto daļu un otro daļu tieši B var atrast „Syllogos lietā” C-177/11.

Savukārt pēdējais par izņēmumu piemērošanas pamatotību. Ja tiesību akts nav pieņemts vienīgi ārkārtas situācijas risināšanai, tad tas, manuprāt, nevar kvalificēties kā izņēmums no SIVN direktīvas, skatoties gan tās tekstu, gan kā tiesa ir interpretējusi šo vienīgo risinājumu.

Noslēgumā gribētu izteikt cerību, ka šis detalizētais ES tiesību prasību izklāsts, kas balstījās uz ES tiesas judikatūru, palīdzēs godātai Satversmes tiesai interpretēt konkrēto situāciju arī Eiropas Savienības tiesību gaismā, jo šie jautājumi noteikti skar Eiropas Savienības prasību ietvaru.

Paldies par uzmanību.

Un tagad, protams, esmu gatava atbildēt... vai mēģināt... uz jautājumiem, ja tādi ir radušies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā. Liels paldies jums par doto skaidrojumu.

Man tādi daži jautājumi būs.

Pirmais. Tātad, jūs runājat par to, ka tā steidzamība... tam tā kā būtu jābūt vienīgajam mērķim. Bet var taču būt tādas situācijas, ka tie mērķi ir tā kā vairāki un tad vēl rodas steidzamība... nu, tā kā, piemēram, tās šķeldas cenas kāpj tik ļoti, ka mūsu iedzīvotājiem ir grūti iegādāties šo šķeldu un Ministru kabinets cenšas to risināt. Un tas ir tas galvenais mērķis. Bet... jā... protams, nu ir vēl arī tie, ko jūs arī uzskaitījāt, šie citi.

Vai tā varētu būt, ka tiešām... nu, tikai un vienīgi, ka tam ir jābūt vienīgajam mērķim. Kaut kā... Jā... nu, es nezinu, vai jūs sapratāt manu jautājumu, bet mani tas drusku samulsināja. Paldies.

Ž. Mikosa.

Jā, pirmkārt jau... ja mēs ņemam direktīvas to izņēmumu, tad tur ir tā kā vienīgais mērķis. Patiešām pat gramatiski tas tā arī ir uzrakstīts. Kā interpretēja to tiesa, tie ir tie abi vērtējumi, gan tas, ka tas ir vienīgais, gan arī kāds ir risinājums pieņemts, vai lai risinātu šo situāciju, šo ārkārtas situāciju, vai ir daudz plašākas ilgtermiņa rīcības plānotas un, piemēram, tie nosacījumi, kas ir izstrādāti, vai tie risinās ārkārtas situāciju. Tad, jā... To abu aspektu vērtēšanu, lai izsecinātu, vai šis atbilstu kritērijam, kad piemērots izņēmums situācijā, un nav vairs akcents uz vienīgo, var skatīties tanī otrā lietā, kur es arī minēju no Beļģijas, kur bija situācija par potenciālo elektrības nepieejamības krīzi... kura bija jārisina. Un tur tad tiesa detalizēja vairāk. Akcents ir uz izņēmuma situāciju kā vienīgo risinājumu... jā... Nu bet tad ir jābūt arī atbildei atbilstoši. Atbildei, es domāju, uz tiem risinājumiem, kas paredzēti ārkārtas situācijai.

J. Briede.

Jā. Paldies.

Tad mums tiesas sēdes laikā arī izskanēja, ja es pareizi atceros, laikam no Vides ministrijas, ka faktiski... jā, viņi uzskatīja, ka pat ja ir tā steidzamība, ka tad Ministru kabinetam tomēr vajadzēja apsvērt terminētu šo te noteikumu iedarbību.

Kā tas ir... teiksim, var tā, ka kādreiz tās vides intereses var pakļaut, lūk, šai te steidzamībai, bet nosakot terminētu risinājumu? Paldies.

Ž. Mikosa.

Es domāju, ka visdrīzāk jā... Tieši tāpēc jau ir tie izņēmumi paredzēti direktīvās. Ja ir jārisina izņēmumu situācija, tad arī valsts vara var rīkoties atbilstoši konkrētajai situācijai. Tajās vadlīnijās arī ir... kur piemērs komisijas vadlīnijās bija par lavīnas situāciju, kad lavīna notikusi, kad ir jārisina ārkārtas situācija, vai, piemēram, tas neatbilstu tad, ja... ir preventīvi pasākumi, lai šāda lavīna neveidotos... jāstiprina infrastruktūra un tamlīdzīgi... tā ir ārkārtas situācija potenciālā, bet tomēr nebūs pants, kam var piemērot izņēmumu situāciju. Nu, tur ir daži apsvērumi. Bet principā, jā, var rīkoties ārkārtas situācijā... jā...

J. Briede.

Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Ja Satversmes tiesa secina, ka noteikumi tā kā neatbilst Satversmei... šī apstrīdētā norma neatbilst... Tad uz šīs te normas pamata šobrīd ir izsniegtas jau šīs te ciršanas atļaujas.

Vai jums ir zināmi kādi gadījumi Eiropas Savienības tiesu praksē, kas tā kā risinātu šādus jautājumus?

Ž. Mikosa.

Jā... ir vairāki spriedumi attiecībā uz IVN situāciju, bet vismaz trīs es varētu nosaukt. Viens, kas jau ir minēts, kurā var skatīties galvenās tēzes šajā kontekstā, ko darīt tiesai... Ir C-41/11. Pēc tam vēlāk tik un tā tiesām radās jautājumi, tad var skatīties arī C-379/15, kur ir vēl viena lieta.

Bet galvenā tēze, kas izriet no šīm lietām, ko tiesa uzsver, ir par to, ka... tā... tūlīnās mēģināšu atrast... jā, jautājums ir bijis, ka SIVN ir bijis jāveic, principā... ka šis jautājums nav bijis regulēts konkrētajā direktīvā. Šis jautājums nav, ko darīt situācijā, ja nav bijis... Tad tiesa, protams, atsaucās uz zināmo procesuālās autonomijas principu, kuras ietvaros valsts tiesai tad ir jārīkojas un šo pirmo tēzi jau atradīsiet par procesuālo autonomiju tanī pašā C-41/11. Tajā vienlaikus tiesa ir norādījusi par procesuālo autonomiju un uzsvērusi, ka ja konkrētajam plānam vai programmai pirms tā pieņemšanas vajadzēja veikt ietekmes uz vidi novērtējumu saskaņā ar SIVN, kompetentajām iestādēm ir pienākums veikt visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, lai labotu šādu novērtējuma neveikšanu un te tiesa atsaucās uz „Wells lietu” no 2002. gada, IVN lieta.

Tālāk šajā pašā lietā tiesa norāda, ka šāds pienākums ir jāpilda arī valsts tiesām, kuras izskata prasības par šādu valsts tiesību aktu savas procesuālas autonomijas ietvaros, bet atgādinot nu jau labi zināmo līdzvērtības un efektivitātes principus, proti, pieeja nav mazāk labvēlīga par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas iekšējās

situācijas, līdzvērtības princips un ka tie nepadara praktiski neiespējamu un pārmērīgi grūtu Savienības tiesību sistēmas piešķirto tiesību izmantošanu. Efektivitātes princips..

Un tālāk tiesa jau ir krietni konkrētāk norādījusi, ka tiesām, kas izskata šādas lietas, pamatojoties uz savām valsts tiesībām, ir jāveic pasākumi par tādu plāna vai programmas apturēšanu vai atstāšanu, kas ir pieņemta neievērojot pienākumu veikt vides novērtējumu. Nu, tāda ir tā galvenā tēze.

Bet tas, protams, nav tik vienkārši īpaši konkrētās situācijas piemērā. Tieši tāpēc ir attīstījusies vēl papildu prakse un tieši tāpēc tiesas ir papildus vērsušās, ko darīt situācijā, jo... ja īpaši, ja skar plānu un programmu, kas attiecas uz daudz plašāku potenciālo projektu vai atļauju loku nekā konkrētais IVN projekts viens, kuram varētu tad legalizēt to situāciju daudz vienkāršāk. Un tur tad tiešām tanī lietā, ko es minēju, jāskatās ir tās tiesas atziņas, kuras es tagad īsti ātrumā nevaru atrast. Tas ir C-379/15, kur tiesai ir... principā Eiropas Savienības tiesa pieļāva tiesai paturēt spēkā vismaz uz laiku tos nosacījumus, tur gan bija cita nedaudz situācija... tādu konkrētu precīzu situāciju droši vien nevarēs atrast... bet tā diskusija pilnīgi noteikti, kas būtu jādara ar tām atļaujām, ir atrodama šajos spriedumos, kuri man patreiz būtu jāpalasa, lai es konkrētāk atbildētu.

Man ir jāatzīmē te vēl viena lieta, patreiz esoša vēl izskatīšanā, kura arī varētu būt palīgs atbildēt uz šo jautājumu. Tā ir C-461/23, bet viņa ir ierosināta tikai pagājušā gada jūlijā... tur ir septītais jautājums, kur, kā reiz, nacionālā tiesa mēģina saprast, ko darīt situācijā, ja plāns neatbilst un tas skar daudz plašāku to interešu loku. Tur būtu jāapskatās, vai tas varētu atbildēt... es neesmu tā detalizēti analizējis.

Bet tur gan spriedums, visdrīzāk, nebūs ātri... vai nu šī gada beigās...

J. Briede.

Jā. Pēdējais jautājums. Es zinu, ka jums vajadzēja pateikt, ka šī lieta neieies uz Eiropas Savienības tiesu un tāpēc jūs varat izteikties... Bet kā jums šķiet, te ir tādi kaut kādi jautājumi, ko Eiropas Savienības tiesa nav atbildējusi, bet kas tā kā varbūt būtu būtiski?

Ž. Mikosa.

Jā... mani tādās spīlēs tā kā ielikāt drusciņ...

Daži aspekti, protams, ir ļoti specifiski... jo tas, kas tiesā nav ļoti daudz skatīts, ir tāda mežsaimniecības joma un darbības nosacījumi tanī. Nav tā, ka vispār nav. Protams, droši vien, ka zināmā Belovežas gāršas lieta jums ir zināma. Bet ir arī pavisam nesen pagājušogad spriedums C-431/21, kur bija tieši par meža apsaimniekošanas plāniem, tā bija pārkāpumu procedūra, kur Polija bija noteikusi, ka tie nepārkāpj... apsaimniekošanas plāni, ja atbilst labajai praksei un nepārkāpj nevienu biotopu un

direktīvas prasības... bet tas arī droši vien, ka viss... līdz ar to specifiski par šiem jautājumiem.

Tā kā man nebija pieejami detalizēti lietas apstākļi un tas apraksts par visiem tur vērtējumiem, nosacījumu vērtējumiem un tamlīdzīgi, tad man ir grūti pateikt attiecībā uz to būtiskumu. Bet tajā pašā laikā man ir jāatzīmē, ka tiesa nekad... Eiropas Savienības tiesa neiet faktoloģiski iekšā. Tiesa tik un tā neiedotu šo būtiskuma atbildi, jo tie ir fakti, ko tiesa nevērtē pārsvarā, viņa iedod vadlīniju. Vadlīnija ir tā, ko es jau jums detalizēju un tā ir pieejama. Tā kā tik un tā tas vērtējums paliktu tiesai un ekspertiem valsts ietvaros.

Par ārkārtas situāciju. Nu... iespējams, ka tiesa ar rīkojumu visdrīzāk mēģinātu atbildēt, jo ietvars ir skaidrs, ko es jau teicu par vienīgo... bet tā situācija, kāda izveidojās 2022. gadā, kā zināms, ir diezgan jauna un tādas lietas īsti nav, jo diemžēl tie notikumi Eiropā... Eiropu skar... un tie nav ļoti analizēti. Tā kā tie notikumi...

Vai tas varētu iedot citu atziņu par izņēmuma situāciju? Nu, formulā ir mana aizdoma, ka nē. Tas, kas vismaz bija Beļģijā, kur arī bija nosacīti krīze... nu, nosacīti līdzīga, bet iemesli citi, bet tas apdraudējums bija par elektrības nepieejamību... tanī laikā.

A. Laviņš.

Labi. Teikšu paldies.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien. Paldies par jūsu viedokli.

Man viens precizējošs jautājums. Tas gan sastāv tā kā no divām daļām.

Es saprotu, ka tas kritērijs saistībā ar ārkārtas situāciju ir pietiekoši skaidrs. Vai es pareizi saprotu, ka uz šo nevarētu tikt attiecināti kādi citi, dažkārt tie tiek nosaukti citos vārdos... teiksim, ārkārtas pasākumi enerģētikā vai ārkārtas risinājumi, vai ārkārtas plāni...

Līdz ar to mans jautājums. Vai šādi, kas tiktu nosaukti savādākos vārdos, protams, tas ir tikai nosaukums, vai Eiropas Savienības tiesības izvirza prasību, ka jābūt tieši ārkārtas situācijai kā tādai izsludinātai, piemēram, enerģētikā vai mežsaimniecības nozarē vai kā... vai arī tas tiek vērtēts pēc to ietekmes pēc būtības, nevis kā tas ir nosaukts?

Un papildu jautājums. Ja to varētu šinī gadījumā to ārkārtas situāciju... tad papildinot Briedes kundzes jautājumu... vai ar to varētu attaisnot tikai šādas teorētiski ārkārtas situācijas spēkā esamības laikā? Paldies.

Ž. Mikosa.

Jā, par pirmo jautājumu. Pilnīgi noteikti nav nosaukumam tik daudz nozīmes, jo akcentu es neliku uz terminu „ārkārtas situācija”, bet akcentu, ka tikai to... Līdz ar to, kā valsts apsaukusi, nav svarīgi, tieši tāpat, kā tiesību aktu plāns vai programma, vai kā citādāk saucas... Noteikti nosaukumam nav būtiskākā izšķirošā nozīme, ir jāvērtē pēc būtības.

Un tas ir sasaistīts arī ar otru jautājumu, ka jā, risinot šo konkrēto situāciju. Un tas ir arī tajā pašā „Beļģijas lietā”, kur redz to ietvaru, to formu un kurā ir jāvērtē pēc būtības, vai pieņemti šie pasākumi, lai risinātu konkrēto ārkārtas situāciju.

Nē, Eiropas Savienības tiesības nenosaka prasību vai pienākumu izsludināt vai pieņemt obligāti kaut kādus lēmumus par to. Tādas prasības nav.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai būs jautājumi Mikosas kundzei?
Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies.

Paldies, Mikosas kundze, par izvērsto skaidrojumu.

No pieteicēju puses būs tikai viens precizējošs jautājums.

Ministru kabinets vairākkārt ir norādījis, ka ar apstrīdēto normu tika tikai īstenotas šīs te pamatnostādnes... ieviestas dzīvē un ka tāpēc nebija jāveic šīs te stratēģiskais novērtējums. Tajā pat laikā jūsu pieminētajā „Dimos lietā” C-473/14 Eiropas Savienības tiesa atzina, ka ja ar grozījumiem tiek īstenots šīs te sākotnējais plāns, kuram ir veikts stratēģiskais novērtējums, tas automātiski nenozīmē, ka grozījumiem nevajag veikt, jo tas novestu pie šī te „salami efekta”, kā jūs norādījāt.

Jūsu ieskatā konkrētajā gadījumā... pie šādas te situācijas, kur it kā ar apstrīdēto normu tika iedzīvinātas šīs te pamatnostādnes, vai bija nepieciešams veikt stratēģisko novērtējumu vai nē?

Ž. Mikosa.

Nu, manuprāt, uz to jau es arī patiesībā atbildēju... un sniedzot šo pirmā kritērija izvērtējumu. Es teicu, ka tie, manuprāt, ir nosacījumi, jo viņi atbilst tam, kas jāievēro pēc tam izsniedzot atļauju. Tā nav īstenošana, tie ir konkrēti nosacījumi, kas atļaujas izdošanas laikā būs jāievēro, lai atļauju vispār saņemtu. Līdz ar to tie ir atļaujas

nosacījumi un pēc tā kritērija... jā, tas arī no „Dimos lietas” izrietētu... ka tie ir nosacījumi, kas ir mainījušies un kuri iepriekš... Jo pamatnostādnes nav obligāti jādetalizē nosacījumi, bet gan tā pamatinformācija, no kuriem izriet pamatnostādnes, balstās uz esošo normatīvo regulējumu un esošajiem nosacījumiem. Un tad, balstoties uz šiem esošajiem nosacījumiem, tanī laikā tad plāno dažādas tur aktivitātes, pasākumus, kas un kā ir jādara, kas ir jāmaina un tamlīdzīgi. Jā... protams, var mainīt arī esošos nosacījumus, uz kā balstās esošās pamatnostādnes, bet tad tie ir grozījumi. Nosacījumu grozījumi. Jo tā ir pamatbāze izrietošā, no kā vispār... tā ir pamatinformācija, uz kā balstās tālākie jebkādi plānošanas dokumenti... Nu, esošais normatīvais regulējums... es domāju... kas pēc tam tiek grozīts...

T. Krūmiņš.

Paldies, Mikosas kundze.

Vairāk nebūs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvjiem vai būs jautājumi? Lūdzu!

K. Zaķis.

Jā, labdien.

Paldies.

Tātad, ja es pareizi sapratu, tad jūsu tas vērtējums ir tāds, ka šī te tabula par caurmēriem ir tas nosacījums, kas ir nepieciešams, lai saņemtu atļauju. Un tātad vajag šo te SIVN, ja ir būtiska ietekme uz vidi. Es tad tā sapratu.

Tad jautājums. Vai ietekmes uz vidi būtiskumu var noteikt ārpus šīm te procedūrām SIVN un IVN... teiksim, nevis formāli veicot procedūras, bet pēc būtības? Tas kaut kādā veidā ir iespējams?

Ž. Mikosa.

Nevis nosacīti... bet tā ir tā saucamā skrīninga procedūra. Pirms lielā IVN veikšanas vai SIVN veikšanas ir jāveic šis izvērtējums, vai var skart, vai būtiski var skart un cik būtiski un tad vai ir jāpakļauj lielie nosacījumi... pilnajai procedūrai.

K. Zaķis.

Bet jebkurā gadījumā jūsu ieskatā tā var būt tikai kaut kāda regulēta procedūra normatīvo aktu ietvaros?

Ž. Mikosa.

Nu, jā.

K. Zaķis.

Labi. Paldies.

Teiksim, vai jūsu vērtējumā šis te stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums būtu jāveic arī plāniem un programmām, vai arī nosacījumiem, kas pirmšķietami paredz labvēlīgākas vai, teiksim, neitrālas pirmšķietami prasības vides aizsardzībai?

Ž. Mikosa.

Attiecībā uz to, kas paredz konkrētiem plāniem tur dabas aizsardzībā un tamlīdzīgi... ir arī konkrēts izņēmums, ka tādiem plāniem, kas paredz apsaimniekošanas pasākumus, kas ir nepieciešami dabas aizsardzībā, nav jāveic, bet tas ir pēc... direktīvas. Tā kā es jau uzsvēru, ka SIVN vērtēšanas laikā ir jāvērtē gan pozitīvas, gan negatīvas ietekmes. Abas divas. Un pārsvarā jau plānotajiem pasākumiem ir gan tādas, gan tādas, es teiktu, ka kompleksi. Tieši tāpēc ir kompleksi jāvērtē.

Ja es teiktu kādu piemēru... tad arī tiesas spriedumi ir bijuši par to, ka, piemēram, nosaka tā saucamās putnu teritorijas, vai tādiem būtu jāveic... tur ir vesela detalizācija, kā tiesa vērtē un kāpēc nav jāveic.... Un, piemēram, viens no tādiem piemēriem ir C-300/20, kur tiesa nonāca pie secinājuma, ka tomēr nav jāveic. Tā kā var būt dažādas situācijas.

K. Zaķis.

Skaidrs. Paldies.

Jūs vēl minējāt par šo te būtiskuma izvērtēšanu... es necitēšu, kā jūs tieši teicāt.... Bet jums bija tāds teikums par to, ka būtu nepieciešams saprast, kas notiek konkrētajā teritorijā. Nu, attiecībā uz.... Nu, es to sapratu tādā veidā, ka jūsu ieskatā šīs te caurmēra izmaiņas varētu būt pamatotas, ja mēs būtu apzinājuši, teiksim, visas teritorijas, kuras skars šīs te izmaiņas. Tas tā bija jāsaprot?

Ž. Mikosa.

Nevis būtu apzinājuši visas teritorijas... kas droši vien arī ir viens no sastāvdaļām. Bet tas nebija tas akcents patiesībā, bet būtu jāsaprot... balstoties uz objektīvu informāciju, kas tajās teritorijās ir un ko varētu skart... Nu, tā ir viena no pamata tēzēm, kas izriet arī vērtējot vispār būtiskumu, lai saprastu, uz ko tieši tas attieksies.

K. Zaķis.

Skaidrs. Paldies.

Un tad kā jūs vērtējat... nu, vienkārši es izteikšu tādu jautājumu... vai piekrītat, ka tomēr mēs nevarētu, teiksim, visas šīs te Eiropas Savienības tiesas atziņas par konkrētu objektu, kas bija lidosta IVN sakarā vai atomelektrostacija Beļģijā tā lieta, ko jūs minējāt, teiksim, attiecināt uz tādiem plāniem vai programmām, kas aptver kādu noteiktu teritorijas daļu valstī Latvijā, bet, piemēram, kas mainās pēc būtības visu laiku. Ka šīs te Eiropas tiesas atziņas tomēr nevar pilnībā pārņemt uz tādiem nosacījumiem, kā šajā gadījumā, kas aptver nenoteiktu valsts daļu un kas mainās visu laiku...

Ž. Mikosa.

Es precizēšu... Mainās kas? Mainās valsts teritorijas daļa, uz ko attiecas?

K. Zaķis.

Nē, nu, teiksim, tā norma pati attiecas uz noteiktām teritorijām... nu, koks aug, attiecīgi kādā brīdī šī te teritorija... vairs vienkārši tam mežam vairs nav saistības ar šo te, teiksim 7. pielikumu...

Ž. Mikosa.

Nu, bet novērtējums jau jāveic tanī situācijā, kad izstrādā šos dokumentus. Un protams, uz to momentu. Projicējot arī uz tālākiem plāniem principā var noteikt tanī momentā, vērtējot to situāciju, kurā izstrādā attiecīgo tiesību aktu.

Vai var pielīdzināt? Ne vienmēr. Tiesai ar spriedumu... konkrētā situācija uzdod tiesai... nevar viens pret vienu pielīdzināt, protams. Tādēļ arī es balstījos tikai uz tiesas tēzēm nevis uz konkrētām atziņām par konkrētiem faktiem. Principā tiesa to rāmi iedod, kurā ir jāīstojas valstij.

K. Zaķis.

Skaidrs. Paldies.

Vairāk nebūs. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Nebūs.

Tad vēl ir tiesas jautājumi. Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā. Vēl viens jautājums.

Tāpat, jūs teicāt, ka tās būtiskās atšķirības uzskatos liecina, ka bija jāpiemēro piesardzības princips. Un tad es tā kā drusciņ gribu pavaicāt jums par šo te argumentāciju, par šiem atšķirīgajiem viedokļiem.

Teiksim, Ministru kabinets saka, ka viņi ir sadzirdējuši visus tos argumentus un tā kā vērtējuši. Savukārt, pieteicēju pārstāvji uzskata, ka nepietiekami vērtējuši. Vai ir kaut kādi tādi kritēriji, pēc kuriem tiesa var novērtēt, ka jā, tas izskatās pietiekami vērtēts, vai nu, nē, tas nav pietiekami vērtēts. Vai pietiek ar to, ka ir argumenti... Un redziet, ne jau vienmēr visi argumenti varētu būt būtiski un tā kā nu diez vai varētu teikt, ka tikai tās atšķirības viedokļos... Bet es domāju, vai ir kaut kādi kritēriji, pēc kuriem varētu noteikt, ka tie būtiskie argumenti ir vērtēti? Paldies.

Ž. Mikosa.

Nu, tās ir tiešām dažādas procedūras, kas ir izvērstas šeit un uz ko balstās Ministru Kabinets, jo, ja ir jāveic stratēģiskais IVN vai... skrīnings, tad nevis gala lēmuma pieņēmējs, kuram būtu jāiedod šī objektīvā informācija, dažādie viedokļi pieņemot, bet viss tas, kas notiek iepriekš, visas tās institūcijas, kas ir iesaistītas un kurām būtu jāvērtē, un birojs, Valsts pārraudzības birojs... un ir savādāka šī procedūra nekā jau tālākā lēmuma pieņemšanā.

Vai viss ir vērtēts un vai ir pielīdzināts... Nu, mana atziņa, mans vērtējums bija, ka nu tās nav aizstājamas, teiksim, atbilstoši Ministru kabineta Kārtības rullim izstrādātā procedūra, kādā pieņem tiesību aktu vai kādā būtu jāpieņem SIVN, nu, tās nav aizstājamas. Pretējā gadījumā tad mums nebūtu neviena SIVN praktiski, ja viss ietu caur Ministru kabinetu. Un tad izejiet cauri Kārtības ruļļa noteikumiem, uzklausiet sabiedrības viedokli un lemiat. Tā īsti nav... tās ir dažādas procedūras. Es saprotu, ka tiesai būtu jāvērtē, vai varētu pielīdzināt, bet, nu, manuprāt, tās īsti nav pielīdzināmas. Ir dažādas lomas, ir dažādi aktieri, dažādas lomas spēlē tajā vienā vai otrā procesā.

Bet es nevērtēju... man nav tie lietas materiāli un es tiešām nevērtēju šo aspektu, kas, cik daudz, ko katrs ir vērtējis... Es tikai dzirdēju arī novērtējumu, ka beigu beigās lēmuma pieņēmējs pateica, ka viņi nezina, viņi ir tikai politiķi, kuri pieņem lēmumus un kuri nezina, kāda reāli būs ietekme un tamlīdzīgi... Es tā saprotu, ka tā tas bija izskanējis sēdē, kad pieņēma šo aktu... Nu, tas vien liecina par to, ka nav tās informācijas pietiekoši, lai būtu pārliecināti par ietekmēm.

A. Laviņš.

Paldies.

Citu jautājumu nav.... tāpēc, Mikosas kundze, teikšu jums paldies par dalību tiesas sēdē, sniegto viedokli un sniegtajām atbildēm. Novēlēšu jums jauku dienu un varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei. Paldies jums.

Ž. Mikosa.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas. Un kā nākamā ir biedrība „Latvijas Kokrūpniecības federācija”.

Atbilstoši tiesai iesniegtajam pilnvarojuma dokumentiem biedrību tiesas sēdē pārstāv viceprezidents Kristaps Klauss.

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Jā... Klausu kungs... Lūdzu, pēc saviem ieskatiem būtiskos apsvērumus... Lūdzu, jūs varat paust Satversmes tiesai.

K. Klauss.

Labdien, godātā tiesa! Cienījamie advokāti! Dārgie kolēģi gan prasītāju, gan atbildētāju pusē!

Man ir svarīgi atbildēt arī uz ekonomikas jautājumiem, lai gan es ļoti labi apzinos, ka mēs šeit runājam par apstrīdēto normu, jo pagājušajā tiesas sēdē izskanēja šī doma, ka meža nozare ir tik ekonomiski maznozīmīga, ka tas nosacītais iedomātais kaitējums vai ietekme uz vidi ir daudz, daudz lielāka, nekā šī ekonomiskā nozare dod.

Federācija vienmēr ir vadījusies pēc viena uzskata, ka meži ir gan dabas vērtība, gan ekonomiskais resurss. Un mūsu uzskatā gan dabas aizsardzība, gan šī ekonomiskā resursa izmantošana vienlīdz nes labumu gan tiem, kas, protams, viņu konkrēti izmanto, gan arī visai sabiedrībai kopumā. Tāpēc, manuprāt, īsti pretnostatīt šīs lietas īsti nedrīkst. Un arī, ja mēs runājam par ekonomisko labumu, man šķiet dīvaini apgalvot, ka nozare, kura veido sesto daļu no Latvijas preču eksporta, kura visos ekonomiskajos rādītājos principā ir diezgan cienījamās pozīcijās, it īpaši, ja mēs runājam par nozarēm, kas ir ārpus Rīgas, ir uzskatāma par ekonomiski mazvērtīgu.

Arī Kušnera kungs ne velti pieminēja divas lietas, ejot prom no jautājumu un atbilžu sērijas. Pirmais, ko viņš uzsvēra, ka viņš ir atbildējis kā privātpersona, kā eksperts ilgtspējas jomā un nav Latvijas Bankas pārstāvis bijis, jo, manuprāt, viņš diezgan patiesi to izdarīja, jo Latvijas Banka arī ir vienisprātis ar to, ka tā nav ekonomiski mazsvarīga nozare. Viņa pieminētā ekonomiste, Latvijas Bankas ekonomiste Agnese Puķe, kas, ja jūs palasītu viņas rakstus, jūs konstatētu, ka viņa viennozīmīgi nav ļoti draudzīga mūsu nozarei un neslavē visās lietās un es arī objektīvi daudz kur viņai piekrītu, arī, protams, ir lietas, kur es nepiekrītu, un es piekrītu visiem kritiķiem, kas saka, ka mēs neesam sasnieguši savu ekonomisko potenciālu. Bet tomēr teikt, ka mēs esam mazsvarīga nozare it īpaši Latvijas reģionos, tas ir, manuprāt, ļoti nepareizi.

Tā ir pēdējā atkāpe manā runā no apstrīdētās normas, jo apstrīdētā norma, protams, neapstrīd ne Latvijas ekonomisko politiku, manuprāt, apstrīdētā norma un šī lieta neapskata arī Latvijas dabas aizsardzības politiku, enerģētiku un klimata politiku. Principā mēs vērtējam apstrīdētās normas ietekmi. Un es arī aicinātu viņu skatīt plašākā lietā, ne tikai uz vienu lietu, kas izmainīta – caurmēra jautājumā, bet arī atjaunošanas noteikumus un visas pārējās lietas, kas nāca kopā ar paketi, jo tomēr piecu gadu laikā tas tika ļoti uzmanīgi izvērtēts un izstrādāts.

Tātad, savā runā es pieskaršos šādiem tematiem:

- vai apstrīdētās normas pakete ir unikāla Eiropas kontekstā un saderīga ar esošo Latvijas normatīvo vidi,

- kādas teritorijas apstrīdētās normas pakete aptver,

- vai ir bijušas diskusijas par ietekmi uz vidi un kādi piesardzības pasākumi no tiem izrietot arī ir veikti,

- ko rāda... un man liekas, ka tas ir ļoti svarīgi, jo šī ir unikāla iespēja nevis runāt par to, ko mēs domājam, kā būs, bet jau pusotru gadu – kas ir bijis... un te mēs varam visas savas prognozes arī salīdzināt pret realitāti. Tad varam paskatīties uz šo realitāti, ko mēs esam redzējuši,

- un arī pieskaršos šim enerģētikas jautājumam, kas tika vairākkārt pieminēts.

Ja mēs runājam par iederēšanos kopīgajā reģionā. Mēs vismaz ekonomikā esam parādūši sevi vērtēt arī skatoties no šī ģeogrāfiskā iedalījuma un, proti, mēs atrodamies boreālā zonā un tāpēc arī tik bieži jūs dzirdēsiet gan no mūsu puses argumentus, kāpēc mēs tieši salīdzināmies ar Igauniju, Somiju un Zviedriju. Protams, par Baltkrieviju un Krieviju, kas arī tajā atrodas, es neizteikšos, jo tā ir principā cita pasaule. Bet tieši Eiropas Savienības valstīs, kā mēs izskatāmies...

Un jāatzīmē, ka visās šajās valstīs ir diezgan skaidri iedalīti meži pēc to mērķa. Nosacīti, protams, viņi katrā vietā saucas savādāk, arī Latvijā viņi tiek dēvēti dažādos vārdos, bet pēc būtības ir saimnieciskie meži, ir rekreācijas meži, ir dabas aizsardzības meži. Un jau tika pieminēts... arī iepriekšējā pieaicinātā persona minēja, piemēram, šo

svarīgumu, vai apstrīdētā norma kaut kādā veidā ietekmē īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Es aicinu paskatīties Ministru kabineta noteikumos par koku ciršanu, kur ir skaidri un gaiši rakstīts, ka, ja nemaldos, 10. punktā ir skaidrs, ka caurmērus nedrīkst pielietot īpaši aizsargātās dabas teritorijās. Tā kā šī norma ir izņemta ārā, izņēmums viens ir zināms, tas ir Vidzemes biosfēras rezervāts, bet nemāku izskaidrot tos lēmuma pieņēmējus, kāpēc viņi to iekļāvuši, bet jebkurā gadījumā šī norma neietekmē īpaši aizsargātās dabas teritorijas.

Tāpatās šī norma, vēlāk parādīšu, kāpēc es uzskatu, neietekmē būtiskā apjomā... tieši apstrīdētā norma būtiskā apjomā neietekmē arī Eiropas nozīmes biotopus. Un lielā mērā atbildi uz šo jautājumu arī VARAM sniedza, ka, ja runā par esošajiem biotopiem, īsti apstrīdētās normas teritorijas neaptver Eiropas nozīmes biotopus.

Es zinu, ka mūžīgi teiks, ka Zviedrija, Somija nav labi piemēri. Arī šobrīd mēs publiskajā telpā to varam daudz dzirdēt. Bet, protams, ja mēs skatāmies no ekonomiskā viedokļa, mums ir jāraugās, ka Somijā un Zviedrijā, piemēram, Meža likuma ekvivalents, protams, viņš saucās savādāk, paredz to, ka viņu meža īpašniekiem vispār ir brīvas tiesības izvēlēties kad cirst un pēc kāda diametra. Atšķirībā no Somijas, kur šī norma arī absolūti darbojas no 2014. gada, Zviedrijā arī ir, piemēram, papildu lieta, ka viņu... es nosaukšu – Valsts meža dienesta ekvivalents... ir tiesīgs iedot šos minimālos kritērijus, pie kuriem var darboties. Zviedrijā saimnieciskajos mežos... es vēl vienreiz uzsveru, saimnieciskajos mežos, ar mums arī ir jāsalīdzina... bērza zemākais ciršanas vecums ir noteikts sākot ar 35 gadiem, Latvijā ir šis 71 gada vecums, ja mēs runājam pēc vecuma un arī pēc reālajiem datiem... mēs redzam pēc caurmēra, ka tie ir 60 gadi, plus mīnuss... skujkokiem viņi ir noteikuši sākot no 45 gadiem un attiecīgi arī to mēs varam redzēt, ka Latvijā ir daudz augstāki tie līmeņi un ciršanas vecums priecē ir 100, eglei – 81 un arī ciršana pēc caurmēra notiek ne tuvu 45 gadu vecumam.

Tā kā šajā visā kontekstā raugoties uz šo boreālo zonu, mums joprojām ir stingrāki noteikumi.

Es arī dzirdēju iepriekšējās reizēs, ka tika izteikts pārmetums, ka šīs valstis nav jāņem vērā arī tādēļ, ka pret viņām ir sāka pārkāpumu procedūra, līdzīgi kā Latvijā ir par Nature teritoriju nepietiekamu aptveršanu. Es vēl vienreiz gribu uzsvērt to, ka apstrīdētā norma nekādā veidā – ne pozitīvi, ne negatīvi – neietekmē šo valsts pozitīvo pienākumu veidot šīs teritorijas. Šī pakete ne mainījusi ir definīcijas, ne mainījusi ir regulējumus, kur tas darbojas. Viņi darbojas tikai un vienīgi tajos mežos, kur starp citiem noteikumiem ir noteikts, ka tas saucās „saimnieciskie meži”. Viņi nepaplašina nekādā veidā šo skatījumu.

Es neesmu jurists, protams, bet pārmet to, ka neesmu daudz lasījis Meža likumu un MK noteikumus ar to saistītos, laikam man būtu grūti. Tāpēc es atļaušos tomēr arī izteikties par Čepānes kundzes samulsinājumu, godīgi sakot, reāli

samulsināja, kad pagājušajā reizē minēja, ka Ministru kabinetam nav tiesības darboties ar šo deleģējumu un mainīt caurmērus. Es saku kā lasītājs. Es skaidri lasu to, ka 1. panta 11. punktā ir skaidri un gaiši pateikts, ka caurmēri ir tas risinājums, kurus cērt pirms ciršanas vecuma. Definīcijā skaidri un gaiši ir nodalīts. Tā iemesla dēļ es nekādi neredzu šo 9. panta un 1. panta 1. un 2. punkta, proti, vecums un caurmērs, savstarpējo obligāto sasiešanu, jo, ja jau definīcijā ir pateikts, ka cērtam pirms ciršanas vecuma, tad ir skaidrs, ka šie punkti ir jālasa ar „vai” nevis ar „un” saikli.

Savukārt, ja es pareizi sadzirdēju, tika... šī diskusija notika, kāda te jēga vispār bonitātēm, piemēram, ja viņas izlīdzina pēc šīm caurmēra grupām... tad es aicinu vēlreiz paskatīties uz likumu. 1.A līdz 3. bonitātei un katrai sugai savādāk, bet sugas ietvaros vienādi visām no 1.A līdz 3. bonitātei ciršanas vecums ir vienāds. Tā kā šis princips, ka mēs sapludinām bonitātes, ir jau likumā iestrādāts.

Un es neatkarītos, ko „Silava” stāstīja un iespējams, ka no šodienas skatpunkta uz to raugās pavisam savādāk, bet vēsturiski ir absolūti skaidrs, ka īstenībā no caurmēriem ir radušies ciršanas vecumi, nevis no ciršanas vecumiem ir radušies caurmēri. Tā ir vēsturiskā loģika, ko jūs arī atradīsiet Meža likumā, ieraugot, ka 4. un vēlākā sliktākās bonitātēs, piemēram, priedei liek audzēt vēl 20 gadus klāt, vienkārši ar domu, ka tur būs materiāls un mums vajag resnāku koku, vai arī pretēji, piemēram, bērzam jūs redzat, ka 4. un sliktākai bonitātei tiek pateikts, ka viņš ir jācērt vēl 20 gadus ātrāk nekā tās labākās bonitātes, jo tur ir absolūti skaidrs, ka tur būs malkas iznākums vienalga, 50 gadu vecumā vai 70 gadu vecumā un jāatbrīvo teritorija.

Tā iemesla dēļ es negribētu teikt, ka Ministru kabinets kaut kādā veidā ir pārkāpis šo loģiku, nosakot arī starp bonitātēm vienādus caurmērus, jo, ja tik burtiski mēs lasītu tālāk šo 13. pantu, kur ir teikts, ka galvenās cirtes caurmērs pēc valdošās sugas un bonitātes... tad mums būtu arī jāredz to, ka Ministru kabinetam vajadzēja būt izstrādājušam caurmēru pilnīgi visām sugām. Un atgādināšu, ka Latvijas Meža īpašnieku biedrība šajās piecu gadu diskusijās bija izvirzījusi vēlmi redzēt apsei caurmērus, bet to noraidīja gan vides nevalstiskās organizācijas, gan ministrijas, kas tur piedalījās.

Tā kā principā manā skatījumā es īsti neatrodu nevienu apšaubījumu, kāpēc Ministru kabinets nevarētu nodarboties ar šo lietu.

Ja runā... vēl viens liels strīds visu laiku ir bijis... vai tas attiecas uz valstij piederošiem mežiem vai nē. *De iure* vispār nav jautājumu, viņš attiecas. Un Latvijā, izņemot ar atsevišķām lietām, netiek vispār nodalīti normālas saimniekošanas noteikumi atšķirībā no īpašnieku formas. Tas ir skaidrs. Bet manuprāt vismaz ekonomikā mēs vienmēr skatāmies ne tikai uz *de iure*, mēs skatāmies arī uz *de facto*, proti, cik motivēta ir šī persona, kam ir dotas šīs tiesības viņu vispār izmantot vai neizmantot. Un ir skaidrs, ka *de facto* valstij piederošo mežu apsaimniekotājus... valsts meži, protams, ir lielākais, bet ne vienīgais, viņiem jēga izmantot viņa ir ļoti, ļoti maza,

proti, tikai individuālos gadījumos, jo viņiem ir noteikts maksimālais ciršanas apjoms galvenajai cirtei, kurā skaita kopā caurmēra ciršanas vecuma cirsmas un arī izlašu cirsmas. Un tāpēc jūs arī dabā varat redzēt, ka šis aptvērums ir ļoti, ļoti mazs... kas vairāk ir saistīts ar to, ka jāpieķer klāt kāda blakus teritorija tajā ciršanā, vai jāizveido meža ceļi, vai kaut kas tamlīdzīgs, bet tam nav saistība ar reālu mežsaimniecisko plānošanu. Tā kā pēc būtības es tomēr aicinātu skatīties apstrīdēto normu tikai un vienīgi privāto mežu ietekmē... kā tas reāli ietekmē privāto mežu. Un to mēs arī dabā redzam.

Bet atgriezoties vēl pie šīs diskusijas, kas ir iepriekš bijusi... Jūs redzat, kāpēc mēs kā saimnieciskā loģika, kāpēc mēs gribējām redzēt šo obligāto atjaunošanu un caur motivāciju, ja tev ir iespēja nocirst ātrāk... un es atgriezīšos... par cik, mūsaprāt, pa gadiem var ietaupīt šajā laikā... kāpēc mēs prasām pretī stādīšanu, jo es nepiekrītu Kušnera kungam, kas teica, ka skujkoks ir nevērtīga ekonomiskā suga. Viņa ir ļoti vērtīga ekonomiskā suga. Un mēs redzam, ka mēs ik gadu nosacīti zaudējam apmēram tūkstoti hektāru bērzu valdaudzēs un tūkstoti zaudējam skujkoku valdaudzēs. Tāpēc mums ir svarīgi likt... atgriezt šīs ekonomiski svarīgās sugas līdz galam un tas, protams... es atkal saku, ka es neesmu biologs... bet man rodas tādas baigās pārdomas... No vienas puses mums saka, ka katrs gads ir ļoti liela vērtība. Un, ja nenocērt, tā ir vērtība. No otras puses mēs redzam, ka šajā grafikā mēs varam absolūti redzēt, kā mēs pārejam no... skujkoka, kam pat pie caurmēra aprites cikls ir starp 60–80 gadiem un pie bērza, kam aprites cikls arī ir 60 gadi, pat pie caurmēra, mēs pārejam uz sugām, kurām ciršanas vecums sākas no 41 gada. Tā ir apse. Baltalksnim vispār nav noteikts, teorijā cērt, kad gribi, dabā tas ir 20–30 gadu vecums, kad viņiem iet pakāļ.

Tā kā principā mēs esam... es piekrītu „Silavas” modelim, kurš paredzēja to, ka pieņemot šo normu un pieņemot, ka meža īpašnieki šīs iespējas izmantos, tas ir ļoti svarīgs faktors, tad mūsu meži kļūs vidēji vecāki, nevis jaunāki, jo vienkārši mēs audzēsīm sugas, kuras jāaudzē ir ilgāk un tādā veidā, manuprāt, arī vide no tā iegūs.

Pārējie trīs slaidi... iešu daudz straujāk cauri. Mūsaprāt, šī stādīšana, kura arī tika zināmā mērā apšaubīta tieši no klimata skatpunkta, tomēr ir tur viennozīmīgi skaidrs, ja mēs runājam par nevis vienu vai divu gadu ciklu, bet runājam par kaut vai padsmi gadu ciklu, jo mežā nevar skatīties viena vai divu gadu jautājumā. Viņa viennozīmīgi ir pozitīva. Gan zemei vairāk piesaistām, gan koksnei. Tāpēc, ka viņa ātrāk un vairāk piesaista šo oglekli.

Un mana kā kokrūpnieka skatpunkta ir vēl svarīgi, kas beigu beigās tiek izaudzēts. Šis mērķtiecīgi labāk audzēts mežs, protams, dod labāku atdevi zāģbaļķim, mazāku sadaļu malkai. Un jo lielāks ir zāģbaļķu apjoms, jo vairāk mēs arī varam saražot ilgi lietojamus koksnes produktus, kuros noglabāt tieši šo oglekli. Malka attiecīgi oksidējas un skaitās, ka viņa attiecīgi oksidējas viena gada laikā un tur attiecīgi nav šī

ieguvuma. Tāpēc, manuprāt, vismaz šajā aspektā viņš ir pozitīvs Satversmes 115. panta aspektā.

Par ģenētisko daudzveidību arī daudz nepieskaršos. Manuprāt, pētījumi ir viennozīmīgi Latvijā. Manuprāt, es pat sadzirdēju no Brūmeļa kunga... profesora Brūmeļa pagājušajā reizē, kad viņš pat minēja, ka ģenētiskā daudzveidība selekcionētos materiālos pat nevis pasliktinās, bet tieši uzlabojas.

Vēl vienu ko es tikai gribu pateikt... lūdzu nesalīdziniet mežu selekciju ar nosacīti... vilks un pūdelis... Nu, tie ir gadu tūkstoši pa vidu. Mūsu gadījumā, ja mēs būtu pat nokļūdījušies, mēs runājam principā par pirmo un otro ciklu. Tie visi ir dabiski koki, kuri pēc būtības vienkārši ir atlasīti dabā labākie, izveidotas plantācijas, kas ir lielas, kurās ir tāpatās mijiedarbība no apkārtējās vides un tie visi ir dabiskie koki. Tas nav mēģeņu produkts. Izņemot hibrīdapsi, bet par to... nu, ne Latvijā viņu īpaši stāda, ne arī šobrīd ir runa.

Arī šis jautājums par bioloģisko daudzveidību... Tālāk es tomēr gribu aicināt sašaurināt līdž apstrīdētajai normai. Skaidri ir zināms, ka apstrīdētās normas ietvarā ne tikai šis dabas elements... lai speciālisti strīdas, ir daudz vai maz ekoloģiskie koki, kritalas un viss pārējais... bet viņi attiecas ne tikai uz apstrīdētās normas teritorijām, kas nāca klāt, viņi attiecas uz visām caurmēra cirsmām. Tas nozīmē, ka mēs esam paplašinājuši... un kopumā redzēsiet tālāk šajos grafikos, kāds ir reālais dabas ieguvums. Es gribētu teikt, ka šobrīd ir daudz vairāk teritorijā sasējušos dabisko elementu nekā tas bija iepriekš. Tāpatās prasība atjaunot ir paātrināta, kas, manuprāt, ir pozitīvi. Visas pārējās prasības, kas ir jaunaudžu kopšanas un viss pārējais... tas tomēr ir vienāds, tas nemainās apstrīdētās normas ietvarā nekādā veidā...

Bet ja runā tieši par biotopiem, tad biotopi šajās apstrīdētajās teritorijās atrodas ārkārtīgi, ārkārtīgi maz, jo faktiski, ja runājam par biotopiem piejūras kāpu meži... jā... bet viņi pārsvarā ir valsts mežu platībās... Un vēl kas... viņus nemeklēja tik jaunos mežos, viņi arī īsti nav tik jaunos mežos. Tā iemesla dēļ, man liekas, vilkt klāt šo biotopu prasību, īsti nav korekti. Un pat ja būtu korekti, tad piesardzības pasākumu valdība ir veikusi... ne apstrīdētās normas ietvaros to ir veikusi, uzreiz ir jāatzīmē... tas ir veikts jau iepriekš. Bet pēc būtības. Biotopu ziņojumā mēs varam lasīt, ka apmēram trešdaļa no visām biotopu platībām atrodas tādās teritorijās, kuras tiek aizsargātas vai nu ar MK noteikumiem vai ar kaut ko tamlīdzīgu. Nu, tādiem stingriem noteikumiem, neapšaubāmiem.

Tomēr ir jāņem vērā, ka arī bija brīvprātīgās apņemšanās... uz biotopu skaitīšanas sākuma brīža Latvijas Valsts mežos bija lielas teritorijas izdalītas, jo viņi paši zināja, un šī brīvprātīgā prasība ir tāda normāla ekonomiskā sastāvdaļa, jo, piemēram, dažādi zaļie sertifikāti prasīja vai aizliedza iegūt koksni no šādām teritorijām. Tā kā tas bija izņemts.

Skaitīšanas laikā viennozīmīgi atrodot augstvērtīgus biotopus arī viņi tika nolikti malā valstij piederošajās mežu platībās. Un beigu beigās, pat ja tas viss nebūtu darīts un valstij piederošie meži būtu rīkojušies vai domājuši rīkoties nihilistiski, tad 2020. gada augustā, apstiprinot Ministru kabineta rīkojumu par maksimāli pieļaujamiem ciršanas apjomiem, skaidri un gaiši ir noteikts, ka sākot ar 2021. gadu nedrīkst izdot ciršanas apliecinājumus teritorijās, kurās atrodas Eiropas nozīmes biotopi. Es, protams necitēju precīzi, bet attiecīgi šos MK noteikumus, kas skāra maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu 2021./2025. gadam, šī norma ir atrodama.

Tāpēc beigu beigās mēs runājam tikai par privātajiem mežiem, saimnieciskajiem mežiem, kas ir apmēram 42 tūkstoši matemātiski, kas man galvā stāvēja, kad Valsts meža dienesta darbā šķirstījām, tad bija apmēram 30 tūkstoši hektāru, bet lai neteiktu, ka es meloju, es lieku to lielāko ciparu. No tiem absolūti ir skaidrs, ka tikai ne vairāk kā 5 procenti no viņiem atrodas vispār caurmēra cirsmās. Vecā regulējuma un jaunā regulējuma... un savukārt jaunā regulējuma cirsmās, nu, tur atrodas ļoti, ļoti maz. Kā jau es minēju, ir ļoti maz biotopu, kas vispār atbilst tādām vecumam.

Bet nevar noliegt, ka šie biotopi šajā periodā no skaitīšanas brīža līdz šim ir nocirsti daļa. To mēs nenoliedzam. Bet tur jā... paldies Latvijas Dabas fondam, ka arī pievienojās mums, ka tas jau nav apstrīdētās normas vispār nekādā veidā jautājums. Tas ir kompensāciju jautājums, par ko runāja arī Muižnieka kungs un par ko mēs runājam šonedēļ piketā. Atrisinām kompensācijas... šādas lietas nenotiks. To apstrīdētā norma nepaplašināja un nekādā veidā neapdraudēja to.

Bet arī svarīgi ir atzīmēt, ka ne Latvijas likumdošana, ne Briseles likumdošana neparedz pilnīgi visus hektārus konkrētos ģeogrāfiskos hektārus aizsargāt. Piemēram, Natura teritorijās ir šīs prasības nolietot 20 procentus, kas ir mazāka prioritāte, 60 procenti, kas ir prioritārā biotopā... Tā kā nav uzstādījums, ka pilnīgi viss ir jāaizsargā.

Jā... ejot pie reālās lietas, kas tiešām ir kaut kas jauns šajā visā, mēs varam novērtēt reālo ietekmi. Es arī visiem piekritīšu, kas teiks, ka laika rinda ir maza un man tas ir profesionāli jāsaka, jo arī manas prognozes nav izpildījušās un es loģiski arī meklēšu attaisnojumus, kāpēc es esmu prognozējis vairāk nekā dabā mēs to redzam. Bet jebkurā gadījumā jūs redzat to, ka reālais pieaugums ciršanā nav bijis ne tuvu tam, ko vides organizācijas ir brīdinājušas un viņas pat nav tik lielas, cik mēs rēķinot un pat ņemot vērā šīs dažādās motivācijas, kas meža īpašniekiem varētu būt... jo mēs atceramies, ka apstrīdētā norma nedeva tikai iespējas, viņa arī deva pienākumus. Viņa izņēma arī mahinācijas iespējas ārā. Tā kā mēs pat visu šo ņemot vērā, kļūdījāmies.

Bet kas atkal ir vēl viens... ko es gribu uzsvērt. Vienalga, vai mēs pieņemsim, ka pēc jaunās apstrīdētās normas ir šis 400 hektāru pieaugums vai arī, pieņemsim, kaut vai proporcionāli no nodomiem, ciršanas apliecinājuma nodomiem, kas ir auguši par 36 procentiem, kas dabā nozīmētu tūkstoti hektāru, varētu tā attiecināt uz apstrīdēto

normu. Neviens īsti nezina, cik precīzi ir tieši apstrīdētā norma, bet nevar noliegt faktu, ka vairāk kā 4 tūkstošiem hektāru, kas ir cirsti pēc caurmēra pēc vecā regulējuma, viņš ir izvirzījis stingrākas dabas prasības nekā līdz apstrīdētajai normai. Tā kā, manuprāt, atkal savstarpēji kompensācijas, savstarpējs balanss ir novērots.

Šis slaidis, man liekas, ir Briedes kundze... jūs vairākkārt esat izmisīgi mēģinājusi paprasīt un neviens nav jums atbildējis, cik un kā pa bonitātēm sadalās. Šī ir 20 gadi pirms ciršanas vecuma, kā sadalās šajās trijās sugās – priedē, eglē, bērza... proporcionāli viņas aptver vairāk kā 400 tūkstošus hektāru, kā viņi savstarpēji sadalās.

Es esmu atļāvies arī iezīmēt, lai redzētu to samazinājumu... tieši šodien būs pie jūsu mājas pikets, kur ir tie 8 centimetri uzlikti kā sauklis... bet ja novērtē, tad var redzēt, ka tie 9 centimetri priedes no 1.A bonitātes veido mazāk kā 5 procentus no visām šīm platībām, 1.A bonitātes egle arī veido tikai ap 5 procentiem, un manā skatījumā tāda reāla ietekme, ļoti iespējams, ka tā arī bija mana prognožu problēma, ko es nebiju ņēmis vērā, ka viņas jau pēc būtības aptver tikai šos zaļās zonas iezīmētos kubiciņus. Pārējos vai nu nemainās vai arī pasliktinās tas apstāklis, un es piekrītu visiem, kas apgalvo, ka ceturtnā un tālākā bonitāte nebūtu sasniegusi caurmēru ne par veco, ne par jauno... tam es pilnīgi pievienojos, tāpēc es viņu izdalīšu ārā un pateikšu, ka ne viņas skāra agrāk, ne skar tagad.

Nu, lūk. Tāpēc ka apgalvojums, ka cirst 15–20 gadus agrāk, kas ir daudzkārt šeit arī izskanējis, nu, viņš neiztur nekādu kritiku. Es arī neesmu meža biologs, es neesmu mežzinātnieks, tāpēc es veicu intervijas ar ļoti daudziem meža īpašniekiem, mežizstrādes kompānijām, arī ar Jāni Birģeli, kas ir bijušais Zemkopības ministrijas darbinieks, šobrīd pensionējies un tieši strādājis pie šiem MK noteikumiem un Meža likumu tajā laikā... Uzdotot jautājumus, kā viņi domā, redzot šo bildi, par cik gadiem varētu būt tas ieguvums? Un atceramies to loģiku. 1.A bonitāte, tas nozīmē, ka tie ir ļoti labi augoši meži, nākamā pirmā bonitāte ir nedaudz sliktāka, bet arī labi augoši meži, tāpēc tie gadi patiesībā ir apmēram tādi, ka priedei mēs esam pret veco caurmēra grupu apstrīdētajā normā, mūsaprāt, ieguvuši 3–7 gadus, eglei – 3–5 gadus un bērzam – 3–5 gadus. Tie ir tie mūsu vērtējumi, kas ļauj salīdzinot veco regulējumu ar jauno regulējumu mums cirst teritorijas.

Tikai, lūdzu, neuzvert, ka šī ir teritorija, ko es rādu. Tāpēc es viņu speciāli izliku procentos, ka tā ir teritorija, kas visa iekrīt apstrīdētās normas sadaļā. Viņa neiekrīt apstrīdētajā normā. Ja mēs noņemtu valsts mežus, iekrīt mazāk kā 100 tūkstoši hektāru. Tīri matemātiski rēķinot. Ja mēs runājam par šodienas mežiem.

Tā iemesla dēļ arī mums bija tik grūti visiem noprognozēt reālo ietekmi, jo viena lieta ir modelēt, un to darīja gan „Silava”, gan Dagnis Dubrovskis, mēs savukārt gājām... otrs moments, ka mēs tieši mēģinājām modelēt, vērtējot cilvēku motivāciju, tāpēc man bija... jūs redzējāt arī mūsu sūtītajā paskaidrojuma rakstā, kur runa bija par īpašnieku grupām un visas pārējās. Mēs gājām tieši no cilvēku uzvedības domāšanas

virziena. Jo mēs principā esam spiesti prognozēt 110 tūkstošu individuālos lēmumus. Un tas nav vienkārši.

It īpaši ņemot vērā, ka ne tikai deva šo iespēju cirst ātrāk, bet arī mēs, kā jau minēju, tika noņemtas mahinācijas iespējas, proti, caur kopšanas cirtēm mākslīgi dabūt augšā caurmēru un tā gada laikā cirst, šis business, paldies dievam, ir beidzies.

Tāpat tās prasības stādīt... tā ne vienmēr ir draudzīga meža īpašniekam. Ne velti arī Muižnieka kungs teica, ka, ja atcels, piemēram, caurmēra jautājumu, tad viņi jutīsies ļoti, ļoti bēdīgi, jo attiecīgi viņiem stādīšanas noteikumi paliek spēkā. Un ir daudzas citas lietas, kas sabalansē šo lietu, kāpēc mēs redzam, ka tik maz ir un savā ziņā arī tas, ka nav notikušas šīs lietas... gan pozitīvās, gan negatīvās... mēs redzam, ka būtiski ciršanas vecums nemaz nesamazinās. Un es precizēšu. Šie te dati, kas bija par ciršanas caurmēra vecumiem, tie ir nevis nodomos, bet tieši faktiskie, kas ir izstrādāti meži šajos gados. Tā ir realitāte, nevis nodomu līmenis.

Jā... un tad ejot uz savas uzstāšanās noslēgumu, vairākkārt tika arī izteikta šī doma, ka apstrīdētā norma, un starp citu arī Brūmeļa kungs un arī Kušnera kungs pieminēja, ka, ja vērtētu apstrīdēto normu tikai kā tādu, tad viņas būtiskums un būtiskā ietekmē īsti nav. Viņiem kopumā... daudziem kopumā netiek Latvijas dabas aizsardzības sistēma kopumā, par ko, protams, ir negatīva atziņa, bet tieši uz apstrīdēto normu... Kušnera kungs pat teica tā, ka viņai irniecīga iezīme un man nepatīk vienkārši vektors, tā kā viņa iet ar šo vektoru, tad attiecīgi tas ir slikti.

Bet es nevaru piekrist tai domai, ka nav notikuši kaut kāda veida piesardzības pasākumi, kuri, protams, ir ārpus apstrīdētās normas, bet par kuriem lēmuma pieņēmēji tajā brīdī, kad lēma, viņi to zināja.

Šis ir zilais stabiņš, tās ir tiešām tādas stingri aizsargātās dabas teritorijas, kas aptver biotopus, nebiotopus, visa veida stingri aizsargātās dabas teritorijas. Viņām nosacīti vēl būtu jāpieskaita kādas 400–500 tūkstoši hektāru klāt, kurās dēļ ĪADT prasībām mēs nedrīkstam veikt cirsmas pret caurmēru. Vienalga, pēc vecā regulējuma vai pēc apstrīdētās normas.

Jau minēju iepriekš, ka valsts brīvprātīgi apņēmas aizsargāt un tā kā... jā, pēc likuma stingri nebija noteikts, bet pēc būtības šajā periodā ir pieaugušas apmēram par 130 tūkstošiem hektāru meža platības, kurās terminēti laikā nedrīkst nodarboties ar jebkāda veida ciršanu, vienalga, vai pēc caurmēra vai pēc vecuma, izņemot sanitārās... es šajā gadījumā lieku uzsvāru uz galvenās cirtes... Sanitārās cirtes un mizgrauzis drusku maina situāciju, diemžēl viņš arī ķer klāt biotopus. Ne velti viens biotops saucas „Egļu mežs, bagāts lakstaugiem” un tur ir diezgan arī pamatīgi šis mizgrauzis iegājis un sanitārās cirsmas tur tiek veiktas. Tur neizbēgami tas viss ir.

Jā. Nu, lūk, un tas, uz ko es gribu vērst uzmanību, ka var teikt pret pagātni, ka nebija sakārtots, vajadzēja vispirms sakārtot ar visiem ciršanas noteikumiem vai kā... Bet mums, ekonomistiem, palikusi, es uzskatu, tāda dīvaina pēcgārša, ka tajā brīdī, kad

tūlīt jau tas biotopu informatīvais ziņojums būs valdībā... Es ceru pēc visu pušu šajā gadījumā vienāds spiediens ir gan no videniekiem, gan no ekonomistiem... un viņš ir vērsts vienā vektorā, valdībai beidzot sakārtojot šo jautājumu... nu, vienkārši vajag, lai viņu sakārto. Tajā brīdī, kad būs viss sakārtots un strauji augs dabas aizsardzības teritorijas, kas pēc būtības samazinās apstrīdēto normas teritorijas... samazinās vispār saimniecisko mežu teritorijas, ka tajā brīdī varēs pateikt, ka šī sadaļa, kas bija vērsta pozitīvā virzienā, ir noņemama.

Un visbeidzot enerģētika.

Runājot par enerģētiku. Es negribu aizstāvēt politisko kvalitāti un politisko diskursu, kas notika gan ap šo normas pieņemšanu, gan pēcāk. Es arī pievienojos visiem tiem, un arī Kušnera kungs savā runā pieminēja, tā ir taisnība... Ministru kabinets skaidri norādīja, ka šis lēmums nav par 2022.–2023. gada apkures sezonu. Viņš nav. Bet viņš ir daudz plašāks un lēmuma pieņēmēji to labi zināja pieņemšanas brīdī.

Tad, kad sākās karš, bija absolūti skaidrs, ka dabasgāzes jautājums ir jārisina un mēs arī dabā redzam, ka pat pie pietiekamām sašķidrīnātās gāzes piegādēm, kas šobrīd mums ir pieejamas, mēs esam samazinājuši apmēram par 5 gadu laikā... 6 gadu laikā vispār par 6 teravatstundām, bet, ja runājam, piemēram, par 2021. gadu, tad bija 12,7 teravatstundas gāzes patēriņš un pērn viņš bija 8,5. Lielā mērā tas, protams, ir saistīts gan ar industriālo patēriņu, gan ar enerģētikas ražošanu. Bija viņš jāaizstāj. Tajā pašā laikā mēs redzam, ka ir pieaudzis šķeldas patēriņš apmēram par 1,2 teravatstundām.

Lēmuma pieņemšanas brīdī valdība skaidri zināja, ka viņa ir pieņēmusi veselu rindu motivējošos atbalsta pasākumus, lai celtu vai arī būtiski uzlabotu esošo centrālo siltuma apgādi. Taisnība Kušnera kungam, ka nevar uzbūvēt vienādā dienā, tas ir absolūta taisnība, bet nav taisnība, ka ir jābūvē 5 gadi. Mēs redzam, ka caur šiem atbalsta mehānismiem pēc apstrīdētās normas līdz pagājušā gada 31. decembrim, kad beidzās Eiropas fondi tam paredzētie, ir realizēti 26 projekti kopumā Rīgā, Rēzeknē, Kuldīgā... ļoti daudzās vietās Latvijā. Ja runā par jaudu, kas ir nākusi klāt, es šeit atsaukšos uz Gunāra Valdmaņa, kas šobrīd ir Enerģētikas departamenta direktors KEMā teikto, ka tas ir salīdzināms apmēram ar divām trijām Liepājas apkures vajadzībām par to, kas ir šajā periodā nākušas klāt.

Un tāpēc es īpaši gribu pievērst uzmanību nevis tam, ko visi grib pievērst uzmanību, šim gaiši zilajam, kas ir eksports, bet es gribu pievērst uzmanību tam, ka 2022. gadā strauji pieauga šis pieaugums... jā, daļēji varbūt minimāli caur šīm apstrīdētās normas lietām, bet viņš pieauga tāpēc, ka cena bija šausmīgi augsta un tajā brīdī mēs iegājām baltalkšņa audzēs un baltalkšņa audzes tika izstrādātas.

Bet paskatieties 2021. gada līmeni. Un paskatieties drīzu prognozi, kas tiešām balstās uz šiem reālajiem projektiem un pieņemot, ka Latvijā tomēr ziema ir nevis tāda, kāda bija 2022./2023. gada apkures sezonā, mēs būsim ražošanas līmenī tajos pašos līmeņos, kādos būs patēriņš. Eksportam vietas nebūs. Pa šo laiku būs mainījušies

vairāki nosacījumi, ko lēmuma pieņēmēji arī tajā brīdī zināja, proti, pieņemtā enerģētikas direktīva, kas sašaurina enerģētiskās koksnes jēdzienu. Ja agrāk principā varēja dedzināt pat līdz zāģbaļķim... nu, nosacīti bez soda... tikai maksā to cenu... tad šobrīd emisiju tirdzniecības sistēmas dalībniekiem faktiski viņš būs jāpielīdzina savā ziņā kā fosilajam kurināmajam šo industriālo koksni un arī valstī kopumā... mums ir arī ļoti daudzas siltuma apgādes, kas nav emisiju tirdzniecības sistēmas dalībnieki... bet tas nenonem valsts atbildību par to, kas tiek izmantots kā kurināmais un tad valsts maksās viņu vietā šīs emisiju tirdzniecības kvotas. Tā iemesla dēļ mums sašaurinās jēdziens, ko mēs drīkstam vispār dot enerģētikai sadedzināšanai.

Ir absolūti skaidrs lēmuma pieņemšanas brīdī un arī šodien... un ja jūs redzētu arī manu politisko retoriku... es arī piekrītu domai, ka mums mežizstrādes apjomi Latvijā tikai samazināsies tuvākajā laikā kaut vai pieminēto dabas aizsardzības teritoriju auguma dēļ un daudzu citu iemeslu dēļ. Un tas būs kādu 20–30 procentu kritums, tas, ko es prognozēju tuvākās dekādes laikā, jo visām šīm katlumājām ir jādarbojas.

Un vēl ir jāsaprot tas, ka nav enerģētika vienīgais klients šim te produktam. Tas arī tika pārņemts 2022. gadā... Patiesībā 2022. gadā šīs cenas uzrāva... primāri sākās plātņu ražošanā, jo plātnes izmanto vismaz daļu no tā, ko varēja izmantot arī enerģētikā. Plātnēs trūk... viņi rāva augšā cenas. Šī konkurence tikai pieaugs.

Tā iemesla dēļ es uzskatu, ka enerģētika ir ļoti spēcīgs arguments. Un līdztekus tāpatās kā Latvijā tika samazinātas prasības būvniecībai gan vēju parkiem, gan saules parkiem un viss pārējais... arī šī norma ieiet tajā pašā blokā.

Es pievienojos, ka pati par sevi apstrīdētā norma nav panaceja šķeldas kurināšanai. Absolūti nē. Bet viņa ir risinājuma sastāvdaļa. Un tas ir jāņem vērā un, manuprāt, arī savulaik Satversmes tiesa ir lēmusi, ka pāreja uz atjaunojamiem energoresursiem un tieši energoneatkarību ir 115. pantā skatāms... Es vēl atceros no Ekonomikas ministrijas laikiem, kad tur darbojos, bija, man liekas, 2011. gadā šis lēmums par Rucavas teritoriālo plānojumu tieši vēja parka kontekstā.

Tad rezumējot... ko es ar to visu gribēju pateikt. Manuprāt, ar likuma deleģējumu viss ir kārtībā. Es vismaz kā šī likuma lietotājs neredzu nevienu pamatu, kāpēc Ministru kabinetam nebija tiesības to izdarīt.

Es pilnībā noraidu stāstu, ka šis lēmuma komplekts bija sasteigts, nebija diskutēts, jo tomēr nu... būsim godīgi... klausoties iepriekšējās trīs dienas, es patiesībā nedzirdēju nevienu jaunu paceltu aspektu, kas negūtu diskutēts iepriekšējos piecos gados. Tikai tvērums un tikai auga un auga... nevis runāt par apstrīdēto normu, bet mēs jau aizgājām gan klimata politikā, gan dabas aizsardzības politikā un visās pārējās. Tā kā tas tvērums ir audzis, manuprāt, nepamatoti, jo ir jāskatās tieši apstrīdētās normas ietvaros, bet neko jaunu es nedzirdēju. Tā iemesla dēļ manā skatījumā diskusija ir notikusi. Es arī gribu uzsvērt, ka tika uzklauti un pieņemti no dažādām interešu pusēm

šie priekšlikumi un iekļauti šajā kopējā paketē, gan arī noraidīti, tajā skaitā arī no federācijas tika noraidīti.

Nākamā lieta, ko es gribētu uzsvērt rezumējot... tomēr, lūdzu, skatieties teritorijas, uz ko apstrīdētā norma darbojas un vai viņa ir paplašinājusi, vai viņa ir gājusi pretrunā tām teritorijām, kurās viņa paredzēta lietot. Tie ir saimnieciski meži. Deleģējums nav mainīts, definīcijas nav mainītas, tie ir meži, kuri bija tāpatās paredzēti teorētiski... ja īpašnieks to vēlas, tuvāko trīs vai piecu gadu laikā tikt nocirstiem. Ja viņi to vēlas. Ja viņi to nevēlas, tad tas nenotiktu.

Natura teritorijas nav apstrīdētās normas. Pat ja apstrīdēto normu jūs apiesiet, tas nenotiks Latvijas pārkāpumu procedūru. Tā ir pavisam cita lieta.

Tāpatās gribu teikt, ka jāskatās arī uz kopainu, proti, lai arī tā nav apstrīdētā norma, bet citas normas būtiski samazinās saimniecisko mežu teritorijas nākotnē. Un tomēr tas ir jāskatās ne tikai meža nozares kontekstā, bet arī enerģētikas kontekstā.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies jums par sniegto viedokli un arī pateicos, ka pēc savas iniciatīvas reflektējāt pilnvarojuma aspektu.

Paldies. Šobrīd vārds tiesnesei Jautrītei Briedei jautājumu uzdošanai. Lūdzu!

J. Briede.

Jā. Paldies jums.

Man pirmais jautājums. Sakiet, lūdzu, kāpēc... nu, šie noteikumi tika sākti izstrādāt 2017. gadā, pēc tam turpinājās 2019. gadā. Kāpēc 2019. gadā tie netika pieņemti?

K. Klauss.

Juridiski tiesas priekšā ir jāatbild godīgi...

Es domāju, ka nevienu brīdi vismaz tās sarunas, kas ir bijušas gan sanāksmēs, gan ārpus sanāksmēm... politiķiem nevienu brīdi nav bijis tā, ka viņi nesaprastu šo grozījumu racionalitāti. Bet ir absolūti skaidrs, ka vienā lietā vides organizācijas vai pat vairākās... viņas ir ļoti spēcīgas arī argumentācijā... radītu problēmas politiskajiem reitingiem. Un tajā brīdī, kad viņi jūt, ka viņiem ir jārunā tikai par meža nozari un mēs neesam iemīļotākā nozare Latvijā, un pretī... jāstājas pretī „zaļo” saceltajai jezgai, kas ietekmēs viņu politiskos reitingus... kā jūs redzējāt, viņi pat nenoraidīja, viņi nelika uz leņķu. Un tas, manuprāt, bija absolūti politisks lēmums – vienkārši nelemt. Un ja mēs skatāmies arī Kariņa kunga, premjera Kariņa kunga interviju „Viens pret viens”, kad viņš noņēma... viņš jau principā ko pateica... ka abām pusēm ir taisnība, bet abi divi, lūdzu, vienojieties, atnāciet vienojušies pie mans un tad es lemsu... Un mēs toreiz

uzsprāgām, jo loģiski, ka mēs daudzos aspektos... Nu, par kompensācijām mēs varam vienoties, bet daudzos citos aspektos mums ir skaidrs, ka mēs nekad nebūsim vienotā viedoklī un lēmuma pieņemēja uzdevums ir pieņemt lēmumus. Tāds ir mūsu skatījums.

Kas mainījās 2024. gadā. Vienkārši nāca klāt jauns arguments, ka viņi saprata, ka šī racionalitāte iet kopā ar enerģētikas vajadzībām, un viņi vienkārši saņēma drosmi to izdarīt – uzlikt šo jautājumu lemšanai. Kā jūs redzēt, viņš nebija viennozīmīgs. Nebija tā, ka visas puses teiktu, ka jā... Bija arī dažādi viedokļi.

Tā kā faktiski tas nebija jautājums par nolemšanu, tās bija bailes likt lemšanai.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Tad... jūs dzirdējāt Mikosas kundzes uzstāšanos šorīt. Viņa teica, ka tomēr tur izskanēja pietiekami rezonējoši... pietiekami daudz tādi apsvērumi vienā pusē un otrā pusē. Un ka patiesībā nu tad visiem šiem apsvērumiem bija jābūt izsvērtiem jau Ministru kabineta ietvaros un tad nebūtu šīs problēmas.

Kāds ir jūsu viedoklis par to?

K. Klauss.

Manuprāt, ir divas lietas. Manuprāt, Ministru kabinets tomēr pieņemot šos noteikumus un tajā procesā bija uzrādījuši, kā viņi bija skatījuši šos jautājumus un izsvēruši... ņēmuši vērā vai neņēmuši... Es neesmu līdz galam kompetents lemt par viņu argumentāciju līdz galam pareizumu. Nav man tāda izglītība, ne pieredze. Bet viņi to ir darījuši.

Bet otra lieta. Man liekas, ka jūs iepriekšējā reizē arī pamatoti aizrādījāt lietas dalībniekiem ar jautājumu, kāds tam sakars ar apstrīdēto normu? Kā jums šķiet, jūsu priekšā stāv... principā es esmu nobijies un es domāju, ka visi kolēģi ir nobijušies jūsu priekšā stāvot... un vienojieties, mēs esam ārpus komforta zonas... bet mēs vēl joprojām maļam trešo reizi pa apli. Bet tajā brīdī, kad piecos gados, kur mēs esam absolūtā komforta zonā, mēs viens otru pazīstam, zinām gandrīz kā bērnus vienam otru sauc... Kā jums šķiet, kādas diskusijas tur notika... Mēs gājām par visu plašo pasaules uzbūvi... Un tā iemesla dēļ vienkārši ir ļoti grūti runāt par apstrīdēto normu un mēs zinām, ka Ministru kabineta noteikumos ir skaidri teikts, ka tas neietekmē īpaši aizsargātās dabas teritorijas... bet visu laiku diskusija notiek, kā mēs varētu uzlabot īpaši aizsargāto dabas teritoriju stāvokli...

Tā kā... nu... lobijis ir tirgošanās process, viņi ir profesionāli lobisti, mēs esam profesionāli lobisti... nu, mēs mākam ilgi tirgoties, kā jau tirgū...

J. Briede.

Labi. Paldies.

Sakiet, lūdzu, jūs teicāt, ka uz Latvijas mežiem *de facto* tas neattiecas, bet *de iure* attiecas.

Kāpēc tas nav ierakstīts tiesību normā? Kāpēc tomēr tad ir... *de iure* tiešām tad tiek attiecināts uz visām teritorijām?

K. Klauss.

Nu tāpēc, ka, manuprāt, ir viens likums visiem Latvijā. Ir vairāk vai mazāk šis princips un neatkarīgi no īpašnieku formas. Īpašnieks atsevišķi, un to mēs arī redzējām ar šiem lēmumiem, var pieņemt, kā viņš atsevišķi grib redzēt savādāku apsaimniekošanu. To caur rīkojumiem, caur anotācijām... šobrīd, piemēram, caur gaidu vēstulēm... kādā veidā viņš redz to atsevišķi, kā viņam kā īpašniekam... līdzīgi kā privātais. Privātajiem arī ir dažādas intereses un dažādi uzdevumi pret savu īpašumu. Un tāpēc, manuprāt, tas nemaz likumā nav jāparedz. Ja valsts savos mežos grib redzēt savādāku kārtību, tam ir pavisam savādāks veids, kā viņa to nodod. Nejaucam iekšā likumdošanas formā to.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Tad jūs teicāt, ka tagad ar tiem noteikumiem mahinācijas iespējas tika izņemtas... tā iespēja tika izņemta. Bet kā jūs to pamatojat? Jo patiesībā jau tāpat var arī šobrīd tās tā kā...

K. Klauss.

Nē, nevar.

Redziet, to vidējo caurmēru mēra no kokiem, kas ir tajā brīdī mežā un, protams, minimālais šķērslaukums un visi pārējie gudrie vārdi... bet tur ir mežs. Un agrāk diemžēl, kā jebkurās nozarēs, arī mūsu nozarē viss nav pilnīgi balts un tīrs, ir arī cilvēki, kuri nav pārāk godprātīgi. Viņi darīja tā, ka viņi nopirka pēc būtības mežu, kas neatbilda caurmēram, iegāja ievērojot visus tā brīža likumdošanas aktus, izņēma ārā tievākos kokus, lai pēc tam, kad tu vēl vienreiz iesi un mērīsi to vidējo, tev būtu vidēji loģiski resnāks un tādā veidā viņi ieguva nosacīti ātru peļņu, jo peļņas business apakšā bija vienkāršs. Jums kā meža īpašniekam iestāstīja, ka jūs tāpat neko nevarēsiet izdarīt un visu pārējo un to...

J. Briede.

Kāpēc...

K. Klauss.

...tāpēc, ka tas ir aizliegts cirst... trīs gadu starpība. Ir aizliegts starp kopšanas cirti un caurmēra cirsmu ir uzlikts trīs gadu periods, kas izņem ārā šo... nu, mahinatoriem ir svarīgi ātra peļņa... trīs gadi noņem nost šo motivāciju, jo tu jau nezini, kas tajos trijos gados tur notiks. Plus vēl tā ir naudas plūsmas cena. Un tas arī bija šajā paketē iekšā, kuru mēs likām.

J. Briede.

Labi. Un tad pēdējais jautājums man ir par šķeldas eksportu. Jūs teicāt, ka šķeldas eksportam vietas nebūs, bet faktiski no procesa dalībniekiem mēs dzirdējām, ka tas šķeldas eksporta daudzums tomēr palielinājās tajā 2022. gadā.

Vai, jūsuprāt, tāda informācija nav bijusi?

K. Klauss.

Nē, nē... tāda ir... Es nevaru apgalvot, ka palielinājusies. Nevis tāpēc, ka tā nebūtu patiesība, bet es tagad no galvas neatceros. Bet manā grafikā tas bija un jūs arī varat redzēt, kā tas arī viss bija.

Nu, atbilde jau ir vienkārša. Nu, loģiski, ka mēs... mums tā šķelda ir jāpārdod, it īpaši, ja mēs runājam par meža šķeldu, kur ir mizas un skuju piejaukums. Tas nav produkts, kā malka, ko mēs nokrāmējam šķūnītī un turam piecus gadus. Šai šķeldai ir tāda lieta, kā viņai ir pašaizdegšanās riski un tas mums ik palaikam arī notiek. Tā iemesla dēļ viņu nevar uzglabāt gadiem un tajā brīdī, kad tu saproti, ka tu nevarēsi realizēt šeit, tev ir jārealizē ārpusē. Protams, ka šīs augstās cenas, kas bija 2022. gadā, izraisīja šo vilni un paldies dievam, es priecājos, ka iegāja tajos baltalkšņu brikšņos un es ceru, ka tur iestādīja kaut ko jēdzīgāku. Tās nav saistīts ar manu darbu, bet tā ir mana pilsoniskā cerība.

Tad bija uzrāviens. Bēl vēlreiz... tas nav stāsts par 2022./2023. gada stāstu. Lūdzu, skatieties garākā termiņā, kur mēs tūlīt būsim, jo šīs šķeldu mājas ir uzceltas šobrīd. Es neredzu, ka mēs atgriezīsimies pie dabasgāzes tādā apjomā, kā vēsturiski. Mums būs jārisina šī lieta.

Sakot, ka eksportam nav vietas, ar to es nedomāju, ka eksports vispār neeksistēs. Jo atcerēsimies, ka mēs esam Eiropas Savienības vienotais tirgus. Par to produktu notiks cīņa. Vienīgais, ka to, ko vēsturiski mēs vienmēr redzam, ka enerģētika vienmēr šajā cīņā vinnē, jo atšķirībā no visiem citiem tirgiem, viņiem ir iespēja uzspiest savu pašizmaksu viņu klientiem. To mēs, man liekas, visi redzam savos siltuma rēķinos. Visiem pārējiem tirgiem beidzas kaut kur loģika, plātņu tirgum vai arī... nu, nezinu... piemēram, granulu tirgum vai kam... beidzas loģika, kad viņi vairs nevar konkurēt ar enerģētiku...

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien! Man viens jautājums. Jūs jau rādījāt šo salīdzinošo tabulu, par cik tad ir konkrētais samazinājums, piemēram, priedei 1A bonitāte no 39 uz 30, eglei no 31 uz 26 un bērzam no 31 uz 25. Mēs varam redzēt, ka tas samazinājums ir.

Sakiet, lūdzu, kā jūs varētu tad komentēt to, ko Mikosas kundze teica, ka šeit ir svarīgs arī tas princips, ko viņa dēvēja par „salami principu”, respektīvi, vispirms 5, tad vēl 5 un vēl 5... un tad divu gadu laikā ir jau mīnuss 15.

Vai šinī gadījumā tas, ka tas samazinājums ir šinī gadījumā 9... 5... 6... uzreiz izslēdz, ka varētu samazināt vēl vairāk atkal bez ietekmes uz vidi novērtējuma?

K. Klauss.

Nu... *de iure*... un zinot arī jūsu iepriekšējo darba pieredzi, mēs zinām, ka likumdevējam ir brīvas tiesības pieņemt lēmumus, kad viņš uzskata viņus par labiem. Par *de iure* es nevaru teikt, ka nē, ka tas neizslēdz.

De facto... redziet, ar ko atšķiras tomēr... kāpēc, piemēram, es pat neaicinu kā federāciju iet uz Somijas vai Zviedrijas modeli. Tā būtiskā atšķirība ir tā, kā Zviedrijas un Somijas modelis vairāk vai mazāk ir papīrmalkas mežsaimniecības politika. Arī „Silava” savā liecībā norādīja to, ka viņi neatbalstītu nevienu brīdi šos grozījumus, ja mēs izietu no zāģbaļķu ražošanas loģikas. Un šie centimetru turpmākie samazinājumi sāktu apdraudēt arī šo ekonomisko loģiku, kas mums ir. Mūsu business, kokrūpniecības business balstās pamatā uz finierkluču zāģbaļķu pārstrādi nevis uz papīrmalkas. Ja notiktu, kā Kušnera kungs teica, un mēs pārvirzītos uz koksnes ķīmiju, tad gan šāds absolūtākais risks uzreiz automātiski pastāv, jo koksnes ķīmija... īstenībā viņai teorijā ir augsta pievienotā vērtība, bet praksē viņa ir diezgan mazspējīga maksāt par resursu. Tā iemesla dēļ nav tā, ka zāģbaļķi aiziet koksnes ķīmijā. Tieši otrādi. Visām koksnes ķīmijas rūpnīcām blakus ir zāģētavas, kuras paņem to produktu, ko viņi vienkārši nevar objektīvi iecenot iekšā. Tad būtu risks, bet pie šodienas ekonomiskās loģikas turpmāka samazinājuma... es šaubos, ka atbalstītu pat Koksnes rūpniecības federācija.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies par viedokli.

Es gribēju jautāt tā. Ja es sapratu to kontekstu, jūs teicāt, ka valsts mežos vispār pēc caurmēra praktiski... nu, no tiem skaitļiem ir ļoti maz... privātajos... tas būtu atkarīgs no tā, cik reāli tiks izmantotas tās ciršanas atļaujas.

Bet es gribēju saprast... Ja tā ietekme ir tik neliela, kā jūs to raksturojat, kāpēc tie strīdi ir tik krasi un kāds tad ir tas mērķis? Vai tas mērķis tomēr nav palielināt šos ciršanas apjomus? Kā jūs raksturotu? Kāpēc tās domstarpības ir tik krasas, ja tā ietekme ir tik neliela?

K. Klauss.

Es domāju, ka par šīs ietekmes nelielumu ir pārsteigti gan vides organizācijas, gan mēs. Mēs bijām sagaidījuši drusku savādākus. Kā jūs redzējāt, arī mūsu federācijas atzinumā mēs runājām par 500 līdz 800 tūkstošu kubikmetru pieaugumu. Dabā mēs viņus neredzam.

Nu, vēlreiz... mums visiem noprognozēt 110 tūkstošu privāto indivīdu lēmumus ļoti divos krasos gados, ko, protams... neviens īsti pat nezina, kāds būs 2023. gads, mēs zinām, kāds ir 2022. gads tajā brīdī, kad pieņēma. 2023. gadā sabruka tirgi, izņemot atsevišķas... piemēram, bērzam viss ir kārtībā, tāpēc jūs redzat, ka bērzam ir savādāk, nekā pārējās sugās, it īpaši, ja runā par priedi.

Mēs nezīnām. Es arī gribētu teikt, ka laika rinda ir maza. Es pats personīgi neatsakos no savām prognozēm, ka viņas vidēji palielinātos par 500–800 tūkstošiem kubikmetru pret to, ja nemainītos pilnīgi nekas. Man ir absolūti skaidrs, ka mans pieņēmums, ka pilnīgi pāries, ir pilnīgi nepareizs. Jo ir dabas skaitīšana... un jau anotācijā mēs redzam, ka kā minimums tiek paredzēts šis samazinājums par 0,7 miljoniem kubikmetru, kas principā savstarpēji kompensē dabā ciršanas apjomus. Es domāju, ka samazinājumi būs vēl lielāki.

Jautājums, kāpēc mēs to darījām? Kāpēc mēs iesniedzām šos priekšlikumus un kāpēc Zemkopības ministrija tos skatījās, kāpēc mēs tā ņemamies... Nu, pavērojiet... nu, mēs daudz balstāmies uz ekonomiskiem aprēķiniem, vides organizācijām ir citi apsvērumi... un šī nav ne pirmā, ne pēdējā vieta, kur mēs savstarpēji, es atvainojamies, plēšamies.

Viņi ir balstīti vienkārši divās dažādās pasaules loģikās. Un tāpēc lēmuma pieņēmējiem ir jāpieņem lēmums, noklausoties mūsu abas puses.

A. Kučs.

Paldies. Es sapratu.

Un otrs. Jūs piekritāt Kušnera kungam, ka šis lēmums nav par 2022.–2023. gada apkures sezonu... bet faktiski, ja es pareizi sapratu, ilgtermiņā, kā mēs pārorientējam enerģētikas politiku.

K. Klauss.

Jā.

A. Kučs.

Tad vai var teikt, ka šis bija tāds ārkārtas situācijas diktēts lēmums vai tomēr ilgtermiņa politikā vērsts lēmums un tās izmaiņās?

K. Klauss.

Gan – gan. Ja mēs runājam par brīdi, kad jānāk iekšā šim resursam tirgū, tad viņš ir ilgtermiņa skatījums, jo absolūti bija skaidrs, ka 2022. gadā jūnijā pieņemot šos noteikumus nu nevarējām mēs gaidīt, ka mums jau būs apžuvusi šķelda... nu, nezinu, oktobra piegādēs. Nu vienkārši fizika to nepieļauj.

Bet tajā pašā laikā saprotiet arī investoru domāšanu. Investors jau domā no tā brīža, kad viņš izlemj veikt investīciju, kas notiks tad, kad šī investīcija sāks darboties. Starp citu, šī neskaidrība, kas mums notiek ar dabas skaitīšanu un visu pārējo šobrīd meža nozarē, pamatīgi bremsē investīcijas, jo mēs nezinām. Mums ir svarīgi zināt. Un tāpēc mēs arī esam ļoti ieinteresēti, lai šis jautājums šogad tiktu beidzot izlemts.

Un no tāda viedokļa tas bija ārkārtas lēmums, jo šīs investīcijas jau nedara valsts kapitālsabiedrības centrālā siltuma apgādei, viņas dara gan privātas, gan pašvaldību, gan savādāku īpašumu... teiksim, uzņēmēji, jo viņi visi ir komersanti vairāk vai mazāk, kas to dara. Tā iemesla dēļ es gribētu teikt, ka dot drošību, ka vismaz situācija nepasliktināsies, tā bija ārkārtas vajadzība. Ja jūs runājat par resursu patiešām reālu ieplūšanu tirgū, nē, tas fiziski arī toreiz un arī šobrīd es apgalvoju, ka tas nebija iespējams un arī nenotika. To atrisināja cena caur šo baltalkšņu audžu novākšanu.

A. Kučs.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, jūs 5. slaidā minējāt to piemēru par Zviedriju, Somiju un Igauniju. Arī līdz šim mums te vairākas reizes tā kā tās ir minētas... Bet es skatos tajā zīmējumā, tur ir diezgan liela daļa arī Lietuvas un arī tāda salīdzinoši liela daļa Polijas. Vai jūs kaut ko zināt arī par šo valstu pieeju?

K. Klauss.

Protams, es varētu jums 25 minūtes stāstīt, bet nojaušot jūsu jautājuma būtību... Nē, līdz galam man nav atbilde uz šo jautājumu. Es zinu to, ka Lietuvā, pirmkārt, jau meža platības ir krietni mazāk nekā Latvijā un tā iemesla dēļ patiesībā viņu enerģētikas projekti ļoti daudz tiek domāti, bāzējoties uz Latvijas resursu.

Par Poliju nemāku atbildēt. Tas gan ir tieši otrādi, ka tur pat 90 vai tuvu 100 procenti pieder valstij, tā ir pilnīgi absolūta valsts politika mežu jautājumā, bet es nezinu, kā viņa darbojas tieši konkrētajā lietā.

A. Laviņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem vai būs jautājumi?

B. Baltvilka.

Paldies, Klausa kungs, par prezentāciju.

Īss precizējošs jautājums. Jūs minējāt, ka šī apstrīdētā norma attiecas uz saimnieciskajiem mežiem un no jūsu runas bija sākumā nojaušams, ka tā nekonfliktējas ar dabas aizsardzības mērķiem. Un tad jūs atsaucāties uz dokumentu, kas aizliedz Eiropas Savienības biotopu ciršanu valsts mežos, bet tajā pašā laikā tomēr arī apgalvojat, ka šie biotopi tiek nocirsti, ko mēs, protams, visi zinām, mēs varam pārliecināties par to datos.

Kāds ir jūsu gala secinājums? Šai apstrīdētajai normai faktiski varētu būt ietekme uz Eiropas Savienības nozīmes biotopu iznīcināšanu vai nē? Un ja drīkst, lūdzu, ņemt vērā kontekstu šobrīd par biotopu ziņojumu, kas šobrīd tiek virzīts un kur meža nozare aktīvi ir ļoti būtiski iebildusi šī ziņojuma virzīšanā un līdz ar to sagaidāmi ļoti lieli izaicinājumi. Paldies.

K. Klauss.

Vēl vienreiz... Ja mēs runājam par apstrīdēto normu, mēs runājam par šiem centimetru samazinājumiem. Rupji sakot, mēs runājam par 60-gadīgu bērzu, 60-gadīgu egli, 80-gadīgu priedi plus mīnuss pieci gadi... stāsts. Šajās teritorijās, un jūs ļoti perfekti to labi zināt, ka biotopu aprakstos šajās teritorijās lielākoties vispār negāja un meklēja biotopus ar maziem izņēmumiem, piemēram, piejūras kāpas un atsevišķas lietas, kur noteikti tas notika. Bet mēs abi divi labi zinām, ka šīs lielākoties ir valsts

mežos vai valstij piederošas mežu platības. Viņas salīdzinoši maz ir privātajos. Šobrīd valsts ar saviem piesardzības pasākumiem, kam nav tieša sakara ar apstrīdēto normu, ir pieņēmusi šo lēmumu, ka viņa saudzē konkrētos hektārus par biotopiem, kas ir atrasti vai nu sākotnēji tas bija brīvprātīgi vai arī ar 2020. gada MK šo rīkojumu tieši valstij piederošos mežos, uz kuriem tika izteikts šis galvenās cirtes maksimāli pieļaujamais galvenās cirtes ciršanas apjomu stāsts, viņas tiek aizsargātas caur šo rīkojumu. Piekrītu, ka juridiski varbūt ne pašā skaidrākajā formā, bet arī iepriekšējās reizēs tika aizrādīts, kā tas nākas, ka lēmumprojekts paredzēja to, ka biotopu vietās nedrīkst veidot mikroliegumus. Patiesībā juridiski abi divi ir vienādi neskaidri. Bet tajā pašā laikā ar vienādu spēku. Un faktiskā mēs redzam, ka pēc 2021. gada izsniegtajos ciršanas apliecinājumos valsts mežos šīs lietas nenotiek. Nevar noliegt, ka mazkvalitatīvos tas notika pirms 2020. gada. Un arī 2021. gada pašā sākumā tur, visticamāk, ko es pieminēju, šo... meža skandālu. Bet viņas ir ļoti, ļoti mazas lietas un tās ir vecie ciršanas apliecinājumi.

Tāpēc atbilde ir tāda, ka nē, apstrīdētā norma nekādā veidā neietekmē vai arī ja ietekmē, tas ir dažu hektāru jautājumā, tieši biotopu, esošo biotopu aizsardzību, ar to domājot plašā izpratnē viņu nenociršanu.

B. Baltvilka.

Paldies.

V. Ķerus.

Jā, man arī būs daži jautājumi.

Viens radās, klausoties jūsu atbildes tiesai. Jūs teicāt, ka „mēs iesniedzām šos priekšlikumus”. Vai es pareizi saprotu, ka tas, par ko mēs runājam, ir Kokrūpniecības federācijas iesniegtie priekšlikumi, kas tagad ir tapuši par noteikumu grozījumiem?

K. Klauss.

Ķerus kungs, jūs esat perfekts ķert uz vārdiem un jūs labi zināt šo formu, kā top Ministru kabineta vispār iniciatīvas vai... kā sākotnēji nāk ar iniciatīvu... Meža nozare nāca ar šo iniciatīvu. Meža nozare plašā izpratnē, Kokrūpniecības federācija, Latvijas meža īpašnieku biedrība un vēl vairākas organizācijas. Bet tomēr mēs neesam lēmuma pieņēmēji, tāpatās kā jums ir tiesības un jūs nākat ar daudzām iniciatīvām, mēs nākam ar iniciatīvām. Zemkopības ministrija uzņemas šo iniciatīvu izskatīt, kas ilga vairāk kā 5 gadus, šajā procesā piedalījāties mēs visi, kā mēs labi to zinām.

V. Ķerus.

Jā. Un es saprotu, ka dabas aizsardzība nav tieši jūsu lauciņš, bet, tā ka jūs runājat par to prezentācijā, tad divi jautājumi par to.

Par Eiropas Savienības nozīmes biotopiem. Mēs zinām, ka faktiski visi šie biotopi Latvijā ir nelabvēlīgā stāvoklī, bet mēs zinām arī to, ka šis nelabvēlīgais stāvoklis izriet ne tikai no šo biotopu nociršanas, kas ir tā galējā situācija, bet arī no šo biotopu kvalitātes.

Vai, jūsuprāt, tad, ja nocērt nogabalu tieši blakus šim te Eiropas Savienības nozīmes biotopam, vai tas neietekmē šī biotopa kvalitāti?

K. Klauss.

Atbilde sastāv no divām daļām. Pirmā atbilde. Mums tomēr ir ļoti daudz biotopi. Formāli *de iure* gandrīz puse, atrodas īpaši aizsargātās dabas teritorijās. Ja mēs skatāmies pēc būtības, mēs neredzam, ka īpaši aizsargātās dabas teritorijās visi biotopi būtu augstā kvalitātē un visi saimnieciskos mežos būtu zemākā kvalitātē. Protams, korelācija ir un ĪADT teritorijās viņi, protams, vidēji ir augstākā kvalitātē nekā saimnieciskajos un tas ir loģiski, jo saimnieciskie meži nav domāti mērķtiecīgi audzēt biotopu. Tie ir saimnieciskie meži. Tā ir atbilde numur viens.

Atbilde numur divi uz jūsu jautājumu, vai tas ietekmē vai nē. Atkarībā no biotopa veida. Ja mēs runājam par mitriem biotopiem, visticamāk, ka jā. Tā iemesla dēļ mēs redzam biotopu ziņojumā arī šo loģiku, kas ir iestrādāta, ka, lai aizsargātu vienu hektāru biotopu, tiek paredzēti 3 hektāri nebiotopu klāt šim vienam biotopam. Pat tiek noteikts tas, ka veidosim 100 hektāru lielas teritorijas, kurās biotopiem pašiem ir jābūt ne mazāk kā 10 procentiem. Un tas ir vēl radikālāks variants, ka pie tā viena biotopa vēl deviņiem ir jābūt klāt... Tas ir tas process, kāpēc mūsu process pret VARAM nav tik viegls, jo mēs jau nesakām nē. Mēs sakām, ka iedodiet reālus aprēķinus, ko mēs kā investori varam tālāk vērtēt, kāda būs resursu plūsma uz šo. Atbildi objektīvu un arī subjektīvu iemeslu dēļ mēs nedzirdam.

Bet atbilde tieši uz jūsu jautājumu... Ir biotopu veidi, kurus tas ietekmē, protams, mitrie, un ir biotopi, kur tas diez vai daudz ko ietekmēs, piemēram piejūras meža kāpas.

V. Ķerus.

Un otrs jautājums par dabas aizsardzības tēmu. Jūs minējāt, ka šie grozījumi neattiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Bet mēs zinām arī to, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Latvijā ir vairāk nekā uz pusi mazāk nekā vajadzētu būt, ja mēs runājam par bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķiem.

Vai jums ir kāds vērtējums, kā šie grozījumi ietekmē tās teritorijas, kurām vajadzētu būt aizsargātām, bet kas šobrīd nav aizsargātas, tāpēc ka kavē šis te informatīvais ziņojums.

K. Klauss.

Pirmais. Es gribētu teikt, ka apgalvojums... vispārīgs apgalvojums, ka mēs zinām, ka viņas ir divreiz mazāk, nav gluži patiess. Tas ir jūsu uzstādījums. Es neapgalvošu, ka viņš ir nepareizs, jo es neesmu galvenais biologs, bet es gribu teikt, ka tā ir jūsu paradigma, ko jūs sakāt, nevis, ka tā būtu vispārzināma patiesība.

Otrs. Vēl vienreiz. Apstrīdētā norma nekādā veidā nepaplašina vai nedefinē vai jebkādā veidā teritorijas, kurās viņa darbosies. Šo lietu nosaka pilnīgi citi normatīvie akti, citi punkti. Tā iemesla dēļ, ja valstī tiks pieņemts lēmums kaut vai ar jūsu paradigmu, tad tajā brīdī vienkārši tiks sašaurinātas šīs teritorijas. Tā iemesla dēļ es aicinātu atkal runāt konkrēti tikai par apstrīdēto normu, nevis par dabas aizsardzības politiku valstī.

V. Ķerus.

Un vēl divi jautājumi.

Šis ir ļoti konkrēti par apstrīdēto normu. Savas prezentācijas laikā jūs minējāt, runājot par to, cik ātrāk nocirtīs mežu, ka iegūtu... es precīzi neatceros, bet burtiski dažus gadus. Tad tagad, atbildot uz jautājumiem, jūs runājat par sešdesmitgadīgu bērzu, tas ir 10 gadus ātrāk... astoņdesmitgadīgu priedi, kas ir 20 gadi ātrāk... Un tas ir pretrunā arī ar „Silavas” tiesai sniegtajiem materiāliem, kur viņi raksta, ka egle varētu sasniegt caurmēru 45 gados, bērzs – 40 gados. Kā jūs skaidrojat šo pretrunu? Tie ir jūsu nupat nosauktie skaitļi un „Silavas” skaitļi ar to, ka mēs iegūsim tikai dažus gadus?

K. Klauss.

Ķerus kungs, jūs labi zināt atbildi. Jūs šobrīd mīnusojat no ciršanas vecuma, savukārt apstrīdētā norma mīnuso no vecā caurmēra regulējuma. Nav tā, ka mēs ieviešam šobrīd jaunus caurmērus kā paradigmu. Mums caurmēri ir, kuros jau bija noteiktie centimetri un no šiem centimetriem tika veikts atšķirībā no bonitātēm samazinājums. Tāpēc runājot no vecā regulējuma uz jauno regulējumu ir šie 3 līdz 5 gadi priedei un eglei apmēram un 3 līdz 7 gadi apmēram priedei. Empīriskiem novērojumiem nav apakšā zinātniskā pētījuma.

Tā iemesla dēļ... tas izskaidro to pirmo daļu.

Es atvainojos... lūdzu, atkārtojiet otro jautājuma daļu, es neatceros...

V. Ķerus.

Otrais bija par „Silavu”.

K. Klauss.

Jā, par „Silavu”. Atceramies, ka „Silava” rēķina vidēji svērto valstī un viņi, protams, apskata arī radikālos... Gausa līknes... Loģiski, ko „Silava” arī godīgi parāda,

ka apmēram 27 līdz 30 procenti teritorijas nesasnies pat ciršanas vecumā šos caurmērus. Tas būtu gausa līknes viena puse. Savukārt, otra gausa līkne.... Ja mēs runājam par ārkārtīgi auglīgām audzēm, kuras ļoti veiksmīgi un intensīvi kopj meža īpašnieks, kuras teritorijas manā skatījumā diemžēl ir maz... bet tādas, protams, ir... ir iespējams pieminēt to jūsu gadu sasniegšanu. Bet mēs runājam par grāvjiem... Tomēr to politiku un to novērtējumu veido ceļš nevis grāvji.

V. Ķerus.

Un man pēdējais jautājums ir. Jūs teicāt, ka nav pamata domāt, ka šie grozījumi izjauc līdzsvaru, kas ir paredzēts ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas definīcijā. Tas, manuprāt, labojiet, ja kļūdos... ietver pieņēmumu, ka līdz šiem grozījumiem šāds līdzsvars bija, teiksim, starp vidi un saimnieciskajām interesēm.

Vai ir kaut kādi konkrēti rādītāji, kas parāda, ka līdz šiem grozījumiem šis līdzsvars tika ievērots?

K. Klauss.

Jā... ir dažādas metodikas, kā to novērtēt... un ir ļoti dažādi rezultāti, ko, atšķirībā no metodikām, tas dod ārā. Mūsu likumdošanā noteikti ir šie pana-Eiropas kritēriji, kas tiek vērtēti. Ja mēs atkal pret viņiem salīdzināmies pret sev salīdzināmām valstīm, mēs neesam būtiski sliktāki, bet tas, protams, neatbild uz jautājumu, vai tā absolūtā ilgtspēja ir sasniegta? Mēs vienkārši ar to parādām, ka neesam sliktāki.

Bet es domāju, ka paies vēl vismaz 30 gadi, līdz kāds novienosies, ko līdz galam nozīmē šis ilgtspējas jēdziens, jo tur tiešām ir milzīga filozofiju sadursme un to mēs novērojam visu piecu gadu laikā, kamēr šīs diskusijas notika. Diemžēl nav tāda viennozīmīga vērtējuma. Es saprotu, ka jums gribas piesaukt putnu indeksu, kas varētu būt tas rādītājs, tas nav vienīgais rādītājs. Nav tāda. Vismaz man nav zināms.

T. Krūmiņš.

Jā, paldies, Klausu kungs.

Būs arī no manas puses daži jautājumi.

Sākšu ar to, ko jūs tikko pieminējāt. Par to, ka mēs šajā galda pusē it kā mīnusojam no vecuma, lai parādītu šo te gadu starpību. Bet jūs mīnusojat no vecā caurmēra rādītājiem, bet iepriekšējo sēžu laikā mēs no vairākām no pieaicinātajām personām dzirdējām tādu apliecinājumu, ka faktiski tie vecie caurmēra rādītāji ir vienādojami ar tiem vecuma rādītājiem. Nu, ka viņi atbilst... Tad es tā kā īsti nesapratu to jūsu retoriku... Kāda tad ir starpība? Mīnusot no vecajiem caurmēra rādītājiem vai no vecuma rādītājiem?

K. Klauss.

Es domāju, ka tā mana atbilde ir sniegta 14. slaidā. Vai varu palūgt uzlikt 14. slaidu... tur acīmredzama tā atbilde...

A. Laviņš.

Slaidi tiks uzlikti, bet pulci ir jūsu rīcībā, Kļausa kungs...

K. Klauss.

Ā... atvairinos...

A. Laviņš.

Atrodiet to 14. slaidu...

K. Klauss.

Jā... norma stājās spēkā 2022. gada vidū. Tātad, mēs redzam visus iepriekšējos gadus, kad apstrīdētā norma nav spēkā. Mēs redzam reālus ciršanas vecumus pēc caurmēra. Tas apgāž šo apgalvojumu, ka tās ciršanas, kas nonāca caurmēra cirsmās un vēlreiz tas nenozīmē, ka viņas visas... jo saprotams, ka tā ir tikai daļa izlase no tās grupas. Viņas jau tobrīd bija šādās vecuma grupās un būtiskas dabā izmaiņas mēs neredzam. Es runāju par šiem gadiem, kā teorētiski hipotētiskajām, zinot, ka, 1.A bonitātē tiešām priede aug daudz straujāk nekā trešajā bonitātē. Es kā ekonomists to zinu, mežzinātnieki noteikti to zinās precīzāk atbildēt. Bet empīriskais, ko viņi man teica, bija šie 3 līdz 5 gadi pret tiem līknēm, ko šobrīd jūs redzat, kas ir reāli zināms šodien līdz 2022. gadam.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Būs tālāk jautājums par šķeldas pieejamību, tā kā jūs nedaudz pieskārties šim jautājumam.

Pirmās sēdes laikā Zemkopības ministrijas pārstāvja atbildes uz Baltvilkas kundzes jautājumu par to, vai ir veikta kaut kāda ekonometriskā analīze par to, vai tieši apstrīdētā norma ietekmē šķeldas pieejamību un cenu, Zemkopības ministrijas pārstāvji norādīja, ka nē, ka šāda analīze nav veikta, paldies par priekšlikumu, mēs to noteikti apsvērsim... Jūs šodien apgalvojāt, ka gan pirms apstrīdētās normas pieņemšanas jums bija viedoklis, ka nevar ietekmēt šo te šķeldas pieejamību šī te apstrīdētā norma un arī tagad, skatoties retrospektīvi jūs sakāt, ka nevarēja un arī neietekmēja šo te šķeldas aspektu.

Es vēlējos no jums saprast tādu galīgu viedokli jūsu un Kokrūpniecības federācijas ieskatā, vai ir kaut kāda saikne apstrīdētajai normai ar šķeldas pieejamību un cenu vai nav? Gan tobrīd, tā kā raugoties nākotnē, gan tagad vērtējot retrospektīvi.

K. Klauss.

Pirmkārt, es aicinātu neizraut no konteksta manu teikto. Es teicu, ka tā ir runa par 2022./2023. gada apkures sezonu. Es vēlreiz lieku uzsvāru, ka tas ir runa principā par... sākot ar 2024. gada un 2025. gada apkures sezonu šīs šķeldas pieejamības svarīgums parādās. Tā ir atbilde uz pirmo lietu.

Nevienā brīdī federācija nav apgalvojusi, ka šai normai nav ietekme. Tieši otrādi, arī publiskā diskusijā arī ar Ķerus kungu... esmu pat devis aprēķinus viņam... ja mani atmiņa neviļ, Viesturam ir ļoti laba atmiņa, viņš mācēs atgādināt... Es, manuprāt, teicu, ka, pieņemot, ka 800 tūkstoši tieši kubikmetri tiks nocirsti, tad tas varētu palielināt to šķeldas daļu, uz ko enerģētika loģiski var konkurēt – apmēram līdz 800 tūkstošiem berkubikmetru apjomā.

Tie bija tajā pieņēmumā, ja cērt, tad būs, ja necērt, tad loģiski, ka nav ietekme.

Otra atbilde par cenu. Cena lielā mērā, protams, ka 2022. gadā viņa bija panikas cena. Un, ja jūs manījāt arī Federācijas publisko runu, mēs gan granulu stāstā, gan šķeldas cenā nepārtraukti un visu laiku arī teicām... un beidzās ar to, ka arī Ekonomikas ministrija, piemēram, Indriksones kundze uz mums atsaucās, ka mēs teicām... nomierināties, 2022./2023. gadā mums visa pietiek. Mēs centāmies nomierināt tirgu un to tirgu var nomierināt tikai divos gadījumos: vai nu tiešām reāli apjomi ieplūst, un tas, protams, caur šo apstrīdēto normu nevarēja būt 2022. un 2023. gadā, bet saprotams, ka ja mēs nonāksim 2024. un 2025. gada apkures sezonā, ja nebūs šīs šķelda, mēs paniku piedzīvosim vēlviensreiz.

Savukārt otrs... arī hipotētiskā pieejamība... un zinot, ka valsts risina šo jautājumu, un tu vari veikt šīs investīcijas... tas arī zināmā mērā tirgu stabilizē, bet viņš noteikti nebija galvenais faktors ne cenas uzrašanās augšā, ne cenas nolaišanās lejā. Tas tomēr ir daudz sarežģītāks tirgus mehānisms.

Bet es tiešām ļoti aicinu... vienalga, kāds būs šis tiesas lēmums, politikas veidotājiem ļoti nopietni raudzīties uz periodu sākot ar nākamo apkures sezonu. Tas ir reāls risks. Un es varu teikt, ka tajā laikā... nav noslēpums, es biju ārštata padomnieks ekonomikas ministram Vitenbergam, kas ir svarīgi atzīmēt, ka apstrīdētā norma tika pieņemta, kad viņš vairs nebija ministrs... šo interešu konflikta tēmu tāpēc, lūdzu, nepaceliet... Es zinu, kā mēs visu to rēķinājām un Ekonomikas ministrijā mēs rēķinājām gāzi, mēs rēķinājām šķeldu, mēs rēķinājām arī pat kūdru. Jūs zināt arī, ka pie šī lēmuma bija papildu lēmums kā rezerves gadījums, ja nu visi striķi trūkst, tad valdība bija uzdevusi Valsts meža dienestam rēķināt papildus viena miliona izstrādi valsts mežos. Ja striķi trūkst... Pienākot augustam, ja nemaldos, bija *deadline*, tas

novērtējums bijis, ka ir OK, mēs esam puslīdz savākuši situāciju ne cenas ziņā, bet apjoma ziņā... un šis lēmums netika izdarīts.

Es tomēr aicinu ņemt vērā 2024. gada apstākļus, kad tika meklēti ļoti dažādi kritiski risinājumi dabasgāzes jautājumā, naftas rezervju jautājumā, šķeldas jautājumā. Tas bija ļoti, ļoti sarežģīts periods. Zinu to no iekšpuses.

A. Laviņš.

Jūs droši vien pārteicāties... 2022. gads... jūs minējāt 2024. gadu...

K. Klauss.

Jā... es atvainojos... 2022. gads.

A. Laviņš.

Labi. Vēl vai ir jautājumi?

T. Krūmiņš.

Jā, būs vēl daži jautājumi.

Viens ir par apstrīdētās normas būtisko ietekmi. Atbildot jau uz Kuča kunga jautājumu... jūsos arī tas radīja neizpratni... bet tajā pat laikā jūs apgalvojāt, ka, ja tirgus pieprasīs, tad, protams, šī te izstrāde pēc caurmēra arī var augt.

Un tad ir jautājums. Vai raugoties tieši ilgtermiņā... arī tagad jūs atbildot par šķeldu minējāt, ka 2022./2023. gads... jā, ietekme nekāda, bet tad ilgtermiņā varbūt būs būtiskāka ietekme.

Raugoties tieši ilgtermiņā... Arī Brūmeļa kungs mums teica: šogad 2 procenti, nākamgad 2 procenti, vēl 2... un mēs nonākam līdz brīdim, kad mēs jau cērtam tikai pēc caurmēra, jo vienkārši nav vecu koku vairāk.

Jautājums jums... nu, tā tīri ar skatu nākotnē. Būs būtiska ietekme vai nebūs būtiska ietekme?

K. Klauss.

Nu, vēl vienreiz... Mums caurmērs darbojas ļoti ilgu laiku. Mēs redzam skaidri un gaiši, ka privātajos mežos, kur šo normu pielieto pietiekami aktīvi, mēs redzam, ka tomēr divas trešdaļas tiek cirstas pēc vecuma un viena trešdaļa pēc caurmēra. Es neredzu nevienu ekonomisko loģiku, plus arī neredzu to, kā minēja, ka piemēram, sākot no 3. bonitātes uz leju pat iespējami liela varbūtība ir, ka ciršanas vecums pēc šī caurmēra netiks sasniegts, ka šī forma var nomainīties tā, ka mēs cērtam tikai pēc caurmēra. Tas nav fiziski iespējams pie šīm apstrīdētajām caurmēra normām.

Tā ir atbilde numur viens.

Atbilde numur divi. Tomēr lūdzu ņemt vērā šajā gadījumā ne tikai apstrīdēto normu, bet kontekstu kopumā. Jā, es tiešām ceru, ka pēc apstrīdētās normas nākotnē

tiks izstrādāts vairāk, kaut vai tikai dēļ enerģētikas. Bet tajā pašā laikā es ļoti labi apzinos, ka dabas skaitīšanas rezultātu ieviešana, kas paredz šo Natura tīkla sakārtošanu, ļoti daudz blakus lēmumus, kuri paredz tos scenārijus un kas nav tikai Natura teritorijas, viņi samazinās un arī šobrīd VARAM ziņo, ka mums ir jāērķinās ar vismaz 0,7 miljonu kubikmetru samazinājumu. To var izlasīt dabas skaitīšanas informatīvajā ziņojumā. Tā iemesla dēļ beigu beigās valstī no šīm divām izmaiņām visticamāk mēs būsim pa nullēm, ja skaita pret iepriekšējo ciršanas vecumu. Bet es personīgi uzskatu un arī profesionālā pieredze liecina, ka visticamāk, ka zaļā kursa ietvarā plašā izpratnē... visticamāk, ka vēl nāks daudzas teritorijas un ierobežojumi klāt un rezultātā Latvijā mežizstrādes apjomi vēl būtiskāk samazināsies, kas būs izaicinājums ne tikai meža nozarei, loģiski, bet arī enerģētikas nozarē.

T. Krūmiņš.

Paldies. Būs vēl divi jautājumi.

Viens saistībā ar to, ko jūs tikko kā pieminējāt par aicinājumu lūkoties plašāk.

Tajā pat laikā savā prezentācijā šodien jūs teicāt, ka mums būtu jālūkojas sašaurināti tikai uz apstrīdēto normu, tad atkal apgalvojāt, ka aicināt lūkoties plašāk un ņemot vērā arī šīs te atjaunošanas prasības... Tad kā ir? Būtu jālūkojas plašāk mums uz šo visu apstrīdētās normas ietekmi vai šaurāk un būtu jāvērtē bioloģiskā daudzveidība, klimata aspekti, ko jūs teicāt, ka it kā vajadzētu atstāt malā, tajā pat laikā jūs sakāt, ka būtu jāvērtē šie te meža atjaunošanas noteikumi.. Es tad īsti nesapratu... šauri... plaši...

K. Klauss.

Es esmu pārsteigts, ka jūs nesaprotat... Jūs bijāt tas, kas rakstīja pieteikumu šai tiesai un šajā tiesā jūs tieši apstrīdat apstrīdēto normu... Tā iemesla dēļ, ka jūs paši jau esat nodefinējuši, ka jūs gribat runāt par apstrīdēto normu, savukārt mēs visu laiku lūdzam paplašināt šo terminu, ne tikai runāt par apstrīdēto normu diametriem, bet skatīties arī atjaunošanas noteikumus klāt, šo starpību jeb gadu daudzumu starp kopšanas cirti un galveno cirti un visas pārējās lietas, kas tika pieņemtas šajā komplektā kopumā.

Atbildot tieši uz jūsu jautājumu,. Mans aicinājums ir skatīties apstrīdētās normas vienlaikus pieņemto grozījumu komplektu un tieši viņu ietekmi uz visām šīm lietām.

T. Krūmiņš.

Paldies. Un beidzot jautājums tāds praktiskas dabas par ekoloģiskajiem kokiem, mirušo koksni un par šo te kompromisu, cik tad būtu jāatstāj... 8 koki vai 30 koki... un ņemot vērā to, kas ir pēdējās dienās noticis, jautājums par pienācīgām kompensācijām...

Vai jūsu ieskatā, ja valsts radītu kaut kādu mehānismu par pienācīgām kompensācijām vienlaikus ievērojot dabas aizsardzības intereses, vai tas jūsu biedrus apmierinātu, ja, teiksim, būtu 30 ekoloģiskie koki, vairāk mirušās koksnes, pretī pienācīga valsts kompensācija par to... Vai tas varētu būt tas kompromiss?

K. Klauss.

Kompensācijas... neadekvātās kompensācijas... un tur, man liekas, ka mēs esam absolūti vienisprātis gan vides organizācijas, gan ekonomiskās organizācijas... ir bijis tas lielākais kaitējums, kādēļ meža īpašniekam tiek dota nepareiza motivācija dabas aizsardzības jomā. Tas nav normāli, ka tev izmaksā kompensāciju, rupji sakot... algu, nākamā mēneša algu apsola izmaksāt nākamo 50 līdz 250 gadu laikā. Nevien normāls darbinieks nepaliks šajā darbā ar šādiem nosacījumiem. To mēs visi saprotam. Ja attiecīgi viņiem maksā katru mēnesi šo algu, šajā gadījumā es domāju tīro tagadnes vērtību saprotamā laikā, visticamāk, mēs nebūtu redzējuši, ka pēc galvenās cirtes noteikumiem tiktu izstrādāti Eiropas nozīmes biotopi. Tas būtu to atrisinājis.

Tā iemesla dēļ... jā... kompensācijas lielā mērā ir atslēgas vārds dabas aizsardzībai Latvijā un, godīgi sakot, arī atslēgas vārds samērīgumam. Jo nav jau tikai tas, ka indivīds iegūst labumu, arī valsts tajā brīdī... šobrīd lielā mērā valsts rīkojas tā, kā ar bezmaksas mantu. Tajā brīdī, kad šo cenu redzēs, tajā brīdī es domāju, ka arī runas, ka mēs veidosim simt hektāru lielas aizsargātas teritorijas, kurās tikai 10 procenti dabas vērtības... nu, patiesās, domājot Eiropas nozīmes biotopus nevis plašo izpratni... visticamāk, ka neradīsies. Tajā brīdī būs daudz pragmatiskāka pieeja.

Jā, manuprāt, kompensāciju jautājums ir risinājums gan ekonomikai, gan dabas aizsardzībai.

T. Krūmiņš.

Paldies liels.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvjiem vai būs jautājumi?

K. Zaķis.

Jā, pāris tikai.

Sakiet, lūdzu... vai es saprotu pareizi, ka jūs savā runā apstiprināt to, ka šajā, teiksim, īsajā laika periodā līdz šim brīdim tie 26 projekti – tā ir pāreja no gāzes katlumājas uz šķeldas katlumājas to veidolu un tas ir tas, kas ir līdz šim izdarīts īsā laika posmā?

K. Klauss.

Es nevaru simtprocentīgi apgalvot, ka noteikti no dabasgāzes uz šķeldu, jo arī daļā, piemēram, ir bijuši, kur ir gan dabasgāze, gan šķelda... jo dabasgāze agrāk bija daudz lētāka, tad dedzināja to... vecais šķeldas katls nebija pietiekami apgreidots... atvainojos par izteicienu... un viņš tika atjaunots. Šajos atbalsta mehānismos deva gan sakārtot savu saimniecību, tieši uzlikt pareizus un modernus katlus, gan arī pārejai uz dabasgāzi... Tāpēc es nevaru apgalvot, cik no 26 procentiem ir tīrā pāreja uz dabasgāzi un cik ir tādi, kuros arī tika risināta šī šķeldas kurināšanas ekonomiskā loģika. Bet jebkurā gadījumā jaunradītās jaudas ir mērāmas nu, tuvu Liepājas vienas apkures sezonas vajadzībām, skatoties pēc anotācijām, kas tiek minētas.

K. Zaķis.

Skaidrs. Paldies.

Un es saprotu, ka šādi projekti jau vēl nākotnē tikai palielināsies, lai kāpinātu šķeldas izmantošanu un atteikšanos no dabasgāzes vienlaicīgi.

K. Klauss.

Ekonomiskā loģika par to liek runāt. Mēs te runājam par atbalsta mehānismu tikai centralizētā siltuma apgādē, bet atceramies, ka ar lielu apjomu lieto arī rūpnieciskais sektors, kuri nesaņem nekādu atbalstu. Un arī tajos mēs redzējam... jūs redzējat tajā slaidā, ir pieaugums pietiekami liels arī rūpnieciskajā sektorā, kur notiek pāreja prom no dabasgāzes uz šķeldu.

Tā kā, visticamāk... jā... ja vien... protams, viss jautājums ir cenā. Ja sāksies pilnīga panika un deficīts, tad līdzīgi, kā vienā brīdī mēs dabasgāzes lietā, kas ir daudz labāka nekā dīzelis, sākām kurināt dīzeli, un ļoti līdzīgi mēs meklēsim risinājumu tajā brīdī, kāds viņš būs. Bet šobrīd... jā... tā tendence ir tāda, ka virzāties mēs uz atjaunojamiem resursiem, ja runājam par tuvākajiem desmit-piecpadsmit gadiem, tad tā būs šķelda, ja mēs runājam garākā termiņā, tad es arī uzskatu, ka visticamāk, pēc 15-20 gadiem mēs masveidā sāksim pāriet no skursteņa enerģētikas uz bezemisiju enerģētiku, kas ir saule, vējš un viss pārējais. Bet tam ir vēl pietiekami ilgs laiks.

K. Zaķis.

Paldies.

Un tad no manas puses pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu... teiksim gadījumā, ja šī te grozījumu pakete daļā tiek atzīta par neatbilstošu Satversmes 115. pantam, respektīvi, tie jaunie caurmēri... respektīvi, mēs atgriežamies pie vecajiem caurmēriem un noteikumiem, bet vienlaikus mēs saglabājam šīs te nosacīti uzlabotās prasības par ekoloģiskajiem kokiem, par stādīšanu. Vai varat kaut kādā veidā īsi prognozēt, teiksim,

tās papildu izmaksas, kas radīsies nozarei vai arī kādu negatīvo ietekmi, kādu nozari varētu piedzīvot?

K. Klauss.

Nu, lielākā negatīvā ietekme būs, ka 110 tūkstoši mežu īpašnieki jutīsies piekrāpti. Tā būs pati pati lielākā negatīvā ietekme.

Ja runā tieši no kokrūpnieku un šajā gadījumā es nedrīkstu tā darīt... bet man šobrīd atbildē ir jānodala...

Ja es runāju tikai par kokrūpnieku skatījumu, tad, protams, ka šīs stādīšanas nostādņu uzstādījums mums ir svarīgs. Neatkarīgi, kāda caurmēra grupas ir. Mums ir svarīgi, ka skuju kokus un bērzu audzes saglabājas.

Protams, ir skaidrs, ka šī stādīšana maksā, ja nemaldos, šobrīd tās cenas kopumā pa visu komplektu ir starp tūkstoti un 2 tūkstošiem eiro viss, ko tas maksā. Visticamāk, tas var iedot atsitienu arī tajā, ka cirtīs mazāk. Vienkārši gaidīs vecumu, kur šīs normas netiek prasītas. Bet tā lielāka ietekme tieši būs nevis uz lielākiem ekoloģiskiem kokiem un kritumiem, bet tieši prasījums stādīt.

K. Zaķis.

Paldies.

A. Laviņš.

Jā... Klausu kungs, paldies jums par dalību tiesas sēdē un sniegto viedokli. Arī jums novēlēšu jauku dienu! Paldies.

K. Klauss.

Paldies.

A. Laviņš.

Jā... un kā jau tiesas sēdes sākumā pieteicu, šobrīd tiesa vēlētos dzirdēt abu pušu apsvērumus, vai ir Ministru kabinets ievērojis pilnvarojumu... vai Ministru kabinetam bija pilnvarojums izdot šādu tiesību normu, kas ir apstrīdētā tiesību norma, kuras konstitucionalitāti mēs pārbaudām?

Pieteikuma iesniedzēju pusei... kurš par šo jautājumu reflektēs? Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies.

Jā, es izteikšos tad varbūt īsumā.

Es domāju, ka pieteicējiem un arī visiem klātesošajiem nav šaubu, ka norma ir izdota deleģējošās likumdošanas ietvaros, primāri, ja mēs raugāties uz Meža likuma

13. pantā ietverto deleģējumu. Un vispārīgi skatoties, protams, Ministru kabinetam ir deleģējums darboties un pieņemt normatīvos aktus likumdošanas ietvaros.

Vienlaikus, protams, ir arī zināmas robežas un viens no tiem kritērijiem, kurus minēja Čepānes kundze, ir šī te likuma atbilstība jeb normatīvā akta atbilstība deleģējošā likuma būtībai un mērķim.

Un pieteicēju ieskatā, ja mēs raugāties tieši uz šo te kritēriju, vai apstrīdētā norma atbilst deleģējošā likuma būtībai un mērķim, tad zināmas problēmas tajā mēs varētu saskatīt.

Proti, vēlējos piesaukt, piemēram, Meža likuma 1. panta pirmās daļas 13. punktu un tajā ietverto meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas definīciju, kur ir uzsvars uz primāri bioloģisko daudzveidību un tās saglabāšanu. Ir arī 2. panta pirmās daļas 1. punkts, kas paredz, ka Meža likuma mērķis ir citstarp veicināt meža ekoloģisku un sociāli ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu. Tad ir arī... varbūt tās normas es necitēšu, bet tās noteikti varat uzlūkot – Meža likuma 2. panta trešā daļa, Meža likuma 35. panta otrā daļa –, kas uzliek par pienākumu meža īpašniekiem ievērot vispārējās dabas aizsardzības prasības, tajā skaitā lai arī nodrošinātu bioloģisko daudzveidību... Tā kā Meža likumā uzsvars ir uz šo te bioloģisko daudzveidību un tās saglabāšanu.

Iepriekšējo sēžu laikā mēs dzirdējām vairāku pieaicināto personu viedokļus, ka bioloģiskā daudzveidība noteikti tiks apdraudēta, paliekot šai apstrīdētajai normai spēkā. Tā kā raugoties no šāda te aspekta, es domāju, ka pieteicēju ieskatā var piekrist Čepānes kundzes šaubām par to, ka apstrīdētā norma neatbilst šim te deleģējošā likuma būtībai un mērķim.

Otrs aspekts, ko mēs vēlējāties uzsvērt, ir par to, vai vispār... un tas arī, protams, ir kontekstā ar visu iepriekšējo sēžu diskusiju par to, vai šajā gadījumā parlaments vispār bija tiesīgs deleģēt šo jautājumu Ministru kabinetam. No plašās diskusijas mēs redzam, ka tas ir ļoti nozīmīgs jautājums un ka tas ir jāskatās ļoti plaši un ka tur pamatā ir ne tikai politiska, bet arī konceptuāla izšķiršanās, kurā virzienā tad mēs ejam. Un ja tas jautājums ir tik būtisks visai Latvijas sabiedrībai, tad pieteicēju ieskatā pastāv arī pamatotas šaubas uzskatīt, vai vispār parlaments varēja deleģēt šo te jautājumu pieņemšanai Ministru kabinetam.

A. Laviņš.

Sakiet, lūdzu, šis otrais aspekts par būtiskuma teoriju ir minēts jūsu sākotnējā pieteikumā?

T. Krūmiņš.

Nē. Mūsu sākotnējā pieteikumā nav tas minēts. Mēs arī neesam...

A. Laviņš.

Krūmiņa kungs, kas deva iedvesmu šādiem apsvērumiem?

T. Krūmiņš.

Iedvesmu deva Satversmes tiesas lūgums paskaidrot viedokli par pilnvarojuma aspektu. Tā kā šis būtiskuma elements ir arī pilnvarojuma teorijas jeb deleģētās likumdošanas sastāvā, tad attiecīgi par to arī izteicos.

A. Laviņš.

Paldies. Abi aspekti ir uztverti, gan par pilnvarojumu, gan arī jūs vērsāt tiesas uzmanību, ka principā pat parlaments nebija tiesīgs šādu jautājumu risināt.

Paldies.

Labi. Lūgšim reflektēt arī Ministru kabinetu par šo pašu jautājumu. Lūdzu!

K. Zaķis.

Paldies.

Klausoties Čepānes kundzi pagājušajā sēdē, man likās, ka viņa nedaudz uz citu aspektu norādīja, respektīvi, uz 1. panta 11. apakšpunktu, kur ir tā definīcija galvenās cirtes caurmēram ar uzsvāru uz tiem vārdiem, kas jāsasniedz, lai mežaudzi varētu cirst galvenajā cirtē pirms galvenās cirtes vecuma sasniegšanas.

Tātad, es vismaz to tā uztvēru, ka Čepānes kundze pārmet par to, ka Ministru kabinets nebija pilnvarots pieņemt tādus noteikumus, kuri paredz mazākus caurmērus, ja mēs pieņemam, ka tiem caurmēriem ir jāsakrīt ar gadu skaitu, respektīvi, ar to uzsvāru uz tiem vārdiem, ka, teiksim, ja priedei ir 101 gads, priede tajā laikā izaug līdz 40 centimetriem, tātad Ministru kabinets bija tiesīgs pieņemt tādus caurmēra noteikumus, kas sasniedz nevis gadus, bet tieši centimetrus. Nu, izaugusi ātrāk. Es domāju, ka viņa pārmet to.

Bet vēlreiz... Tāpēc es arī tādā aspektā runāšu, jo es neuzskatu, ka šeit, teiksim, vajadzētu pieskarties tai būtiskuma teorijai, respektīvi, ka šis jautājums bija tik svarīgs, ka tas obligāti bija jāpieņem Saeimas līmenī.

Līdz ar to... man arī bija saruna vēlreiz ar Jurgī Jansonu, „Silavas” direktoru, un man arī pašam kā juristam bija ļoti interesanti tieši ieklausīties, kā tad īsti ir ar tām bonitātēm, ar tiem gadiem un caurmēriem un tā tālāk... Un viņš sāka ar tekstu... un es pat viņu varu nocītēt, ka koki nav sivēni fermā. Un respektīvi, viņa teksts bija tāds un ko vēlreiz viņš lūdza un akcentēja... ka gadi... nepareizi, teiksim, kā Krūmiņa kungs norādīja... nesakrīt ar šiem te centimetriem. Respektīvi, ja priede izaug, teiksim, pirmajā bonitātē līdz šim te 101 gada vecumam, tad vidējais var būt 40, bet vidējais tikpat labi var būt arī mazāks un to pierāda iepriekšējie, teiksim, Ministru kabineta noteikumi, kas ir pieņemti uz šī te deleģējuma pamata. Teiksim, tie ierakstītie gadi

likumā nav mainījušies kopš likuma pieņemšanas, tātad, kopš 2000. gada. Savukārt tie noteikumi ir bijuši vairāki. Tātad, 2002. gada 9. aprīļa noteikumi Nr. 152, ir bonitātes, ir priedes, egles, bērzs... viss ir sarakstīts... Tātad, es centimetrus nesaukšu, bet viņi kādi ir, tādi ir. Tad ir otrā un trešā bonitāte, kur eglei un bērzam vispār nav noteikti.

Tālāk, ja mēs skatāmies 2006. gada šos te noteikumus, tad šie te centimetri, caurmēra centimetri ir būtiski paaugstināti. Gadi vēl joprojām likumā nemainās, bet centimetri tiek paaugstināti.

Tālāk ar 2012. gada Ministru kabineta noteikumiem centimetri atkal tiek nedaudz samazināti. Un arī attiecīgi ar apstrīdēto normu arī šie centimetri tiek arī kā kurā vietā... bet pārsvarā samazināti.

Un tad šī te... Čepānes kundzes tas aizrādījums vismaz, kas likās, ka vai tad jūs vispār varējāt noteikt tādus centimetrus, kas neatbilst gadiem... Runājot ar Jurgī Jansonu vēlreiz es pārliecinājos par to, ko viņš varbūt vēlējās pastāstīt... bet varbūt viņam tas attiecīgi nesanāca līdz galam...ka, vienalga, kurā bonitātē augot kokam... viens koks, teiksim, var izaugt līdz šiem te 45 centimetriem, bet koks, kas atrodas 2,5 metrus tālāk, var sasniegt varbūt tikai 20 centimetrus. Un ir jāreķina tas vidējais. Un viņš atsūtīja arī statistiku, un šī te statistika ir tāda, ka tie centimetri, kas pašlaik ir noteikti caurmēra tajā tabulā, viņi tāpat iekļaujas tajās, teiksim, robežās, kurās var izaugt šī te mežaudze 101 gada vecumā. Proti, viņa var izaugt gan līdz 30 centimetriem, gan arī vairāk.

Līdz ar to šī te tabula, teiksim, nepārkāpj nekādā veidā šos te gadus un viņa nav arī saistīta līdz galam.... Respektīvi, nav tāds pienākums Ministru kabinetam bijis noteikts, ka obligāti jāatbilst precīzi, precīzi.

A. Laviņš.

Labi, tāda ir jūsu pozīcija.

Vai tiesnešiem būs jautājumi abām pusēm attiecībā uz aspektu par pilnvarojuma esību?

Nebūs.

Paldies.

Tā... paldies, cienījamie lietas dalībnieki. Šobrīd tiek izsludināts pārtraukums līdz pulksten 14.00. Turpināsim tiesas sēdi. Visupirms noskaidrosim, vai varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības un tad risināsim jautājumu par tiesu debatēm. Un debatēs, kā jau bija minēts, 45 minūtes katrai pusei.

Tātad, pārtraukums līdz pulksten 14.00.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Vai tiesnešiem ir vēl kādi papildu jautājumi? Nebūs.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... Vai varam, jūsuprāt, pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības un pāriet pie tiesu debatēm?

T. Krūmiņš.

Paldies. Es domāju, ka varam.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvjiem...

K. Zaķis.

Jā, varam.

A. Laviņš.

Paldies.

Lietas izskatīšana pēc būtības tiek pabeigta un pārejam pie tiesu debatēm.

Pirmajiem vārds tiesu debatēs ir pieteikuma iesniedzēju pusei un, kā jau iepriekš minēju, ir nolemts, ka 45 minūtes ir jūsu rīcībā. Kā šo laiku izmantosiet kā trīs pārstāvji, tas ir jau jūsu ziņā.

Lūdzu, vārds tiesu debatēs.

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa, klātesošie!

Vispirms sāksu es, vairāk varbūt par tādu juridisko kontekstu, pēc tam turpinās kolēģis Viesturs Ķerus un nobeigumā Baiba Baltvilka.

Visupirms pieteicēju vārdā es vēlējos pateikties Satversmes tiesai par gana rūpīgo pieeju šī jautājuma skatīšanā un pieteicēji arī ļoti augstu vērtē laikmetam atbilstošo šo te pieeju, ko Satversmes tiesa ir sniegusi, ļaujot izmantot šos te vizuālā attaisnojuma materiālus prezentāciju formā.

Vairāku sēžu garumā par apstrīdēto normu ietekmi izteicās gan pieteicēji, gan Ministru kabinets, pieaicinātās personas. Katrs, protams, sniedza savu unikālo pienesumu apstrīdētās normas satversmības labākai izpratnei un šajā sakarā pieteicēji ir ļoti gandarīti, ka šim nozīmīgajam jautājumam beidzot tika piešķirta tam nepieciešamā vērība. Tomēr ar nožēlu jāatzīst, ka tam bija jānotiek tieši šeit, godātās tiesas priekšā, un nevis pirms apstrīdētās normas pieņemšanas.

Vienlaikus jāatzīst, ka arī pēc vairākām tiesas sēdēm jautājumu ir vairāk nekā atbilžu uz dažnedažādajām pretrunām un arī kopsaucējiem tālāk norādīs kolēģis Viesturs Ķerus. Es tā sākotnēji vēlējos iedot vairāk tādu juridisku kontekstu galvenokārt no piesardzības principa, bet arī no ilgtspējības principa skatpunkta.

Visupirms par piesardzības principu. Gan lietas materiālos esošās atziņas, gan arī tas, ko mēs dzirdējām no Ministru kabineta puses sēžu laikā, tieši izgaismo Ministru kabineta vai nu nezināšanu vai drīzāk nevēlēšanos atzīt, ka, pieņemot apstrīdēto normu, piesardzības princips ir ticis pārkāpts. Šis princips neprasa, kā to apgalvo Ministru kabinets, ka kādam būtu jākonstatē vai zinātniski jāpierāda, ka, pieņemot tieši apstrīdēto normu, varētu rasties būtiska un neatgriezeniska kaitējuma iespēja. Pretēji tam, ko arī pirmajā sēdē apgalvoja Ministru kabinets, piesardzības princips arī nevar būt ietverts Ministru kabineta 2022. gada 22. jūnija sēdes protokolā, uzdodot sagatavot šo te informatīvo ziņojumu par kailcirtēm. Piesardzības princips tā nestrādā. Uz to pamatoti savā viedoklī norādīja, piemēram, Čepānes kundze.

Šī principa mērķis ir mazināt un novērst nākotnē plānotas darbības potenciālās negatīvās sekas. Tas neprasa neko konstatēt vai zinātniski pierādīt un to arī nevar uzskatīt par ievērotu, tikai pēc vairākiem gadiem retrospektīvi izvērtējot plānotās darbības faktisko ietekmi, kā to ieteica darīt Ministru kabinets.

Būtiski, ka piesardzības princips ir piemērojams potenciāla riska gadījumos pat tad, ja risku nevar pilnībā konstatēt, prognozēt, pierādīt tāpēc, teiksim, ka trūkst zinātniska pamatojuma vai datu.

Tiesas sēžu laikā no pieaicinātajām personām mēs vairākkārt dzirdējām par šādām te grūtībām kaut ko precīzi prognozēt vai pierādīt. Mēs dzirdējām dažādas aplēses, prognozes, tajā skaitā negatīvas gan par sagaidāmo ciršanas apjoma pieaugumu, gan par ietekmi uz klimatu un bioloģiski daudzveidību. Šādā situācijā pieteicēju ieskatā piesardzības princips uzliek valstij tomēr pozitīvu pienākumu veikt saprātīgus un piemērotus pasākumus, lai aizsargātu vidi, kamēr šīs te negatīvās sekas vēl nav iestājušās. Valstij ir pienākums veikt pienācīgus piesardzības pasākumus, kas novērtētu šo te nelabvēlīgo ietekmi, kā arī nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp dažādām konkurējošām interesēm. Tas tomēr netika darīts pieteicēju ieskatā. Tieši pretēji. No Ozola kunga sarkastiskā lūguma tiesnesei Irēnai Kucinai precizēt, kuras nozares viedoklis tad tika ņemts vērā, tieši noprotams, ka apstrīdētā norma tika pieņemta tikai un vienīgi domājot par kokrūpnieku interesēm un nevis vides un plašākas sabiedrības interesēm. Šādu pieņēmumu izteica arī Čepānes kundze.

To, ka vēl pirms apstrīdētās normas pieņemšanas bija iespējams veikt dažādus piesardzības pasākumus, apstiprināja vairākas lietā pieaicinātās personas. Lieki neatkārtojot teikto, vēlējos vēlreiz akcentēt to, ko profesors Brūmelis teica par iespēju telpiski izvērtēt šīs te apstrīdētās normas ietekmi, proti, ka ir iespējams apzināt tās cirsmas, uz kurām šie te caurmēra rādītāji attiektos, secīgi ir iespējams izvērtēt, vai tās

skar Eiropas nozīmes bioloģiskus... šis te biotopu teritorijas vai, piemēram, Dabas aizsardzības pārvaldes apstiprinātajos sugu un biotopu aizsardzības plānos identificētās prioritārās vietas, piemēram, dzeņu vai pūču ligzdošanai. Tā kā to bija iespējams izdarīt. Bet tas tomēr netika darīts. To, ka šādu telpisku izvērtējumu varēja veikt, šodien dzirdējam arī no Mikosas kundzes, to apstiprināja arī Dubrovska kungs.

Par šo te negatīvo ietekmi apstrīdētās normas pieteicēji un arī vairākas citas ieinteresētās personas norādīja gan 2017., gan 2019. gadā.

Sēžu laikā Ministru kabinets atzina, ka pieteicēju nostāja 2022. gadā it kā nemaz nebija mainījies, tāpēc nevarētu apgalvot, ka pirms apstrīdētās normas pieņemšanas 2022. gadā nepastāvēja pat potenciāls nelabvēlīgas ietekmes risks, lai Ministru kabinets neveiktu pienācīgus piesardzības pasākumus. Turklāt pienākums pierādīt, ka plānotā darbība neradīs negatīvas sekas, šajā gadījumā gulstas tieši uz Ministru kabineta pleciem. Šādus pamatotus pierādījumus sēžu laikā Ministru kabinets tā arī nav sniedzis.

Piesardzības pasākumu veikšana, citastarp, nozīmē arī to, ka šai te plānotajai darbībai tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Būtisko nozīmi šim instrumentam, lai arī brīžam negribīgi, tomēr apstiprināja pilnīgi visas lietā pieaicinātās personas.

Lai pamatotu to, ka šis te novērtējums nebija jāveic konkrētajā gadījumā, Ministru kabinets pamatā izvirzīja divus iemeslus. Pirmkārt, it kā nebūtiskā apstrīdētās normas ietekme, un otrkārt to, ka apstrīdētā norma tikai iedzīvina to, kas jau ir noteikts Meža pamatnostādņēs.

Par ciršanas apjoma pieaugumu mēs dzirdējam dažādas prognozes. Tomēr vairākas lietā pieaicinātās personas bija vienisprātis, ka, ja to diktētu tirgus noteikumi un augstais pieprasījums, pēc caurmēra cirstu arī 25 procentus un vairāk. To šodien mums apstiprināja Kļausa kungs. Apstrīdētā norma to neaizliedz. Turklāt būtiski, atsaucoties uz to, ko teica profesors Brūmelis, ka šo te ietekmi mēs visvairāk izjutīsim tieši ilgtermiņā. Šogad tie ir 2 procenti, nākamgad vēl 2 procenti, līdz mēs nonākam pie situācijas, ka mēs cērtam tikai pēc caurmēra un koki faktiski vairs nesasniedz Meža likumā noteiktos vecuma rādītājus. Turklāt pat ja mēs abstrahējamies no ciršanas apjoma palielināšanas, apstrīdētajai normai tik un tā būtu neatsverama ietekme tieši uz bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, ko vienlīdz būtiski ietekmē gan kvantitatīvi, gan arī kvalitatīvi rādītāji.

Apstāklis, ka tā nu ir sanācis, ka visi meža nozares cilvēki ir mācījušies vienā mācību iestādē un ka tāpēc kā zirgs ar klapēm veras tikai taisni, nu, nenozīmē to, ka mēs bioloģisko daudzveidību nevarētu ņemt vērā. Tāpēc nevar piekrist, kā to Ministru kabinets norādīja, ka runa ir tikai par dažiem centimetriem un ka caurmēra rādītāji nav saistīti ar vidi un tās aizsardzību.

Pieteicēji arī nepiekrīt tam, ka apstrīdētā norma tikai iedzīvina to, kas jau ir teikts Meža attīstības pamatnostādņēs. Uz to lieliski norādīja Čepānes kundze, norādot,

ka šis te mērķis palielināt meža vērtību pamatnostādnēs ir vairāk saistīts ar jaunaudžu kopšanu, meža infrastruktūras uzlabojumiem un tā tālāk. Nevienā vietā pamatnostādnēs meža vērtības palielināšanas pasākumi nav saistīti ar caurmēra izmaiņām.

Kā pieteicēji norādīja arī pirmajā sēdē un šodien izvērsti dzirdējām no Mikosas kundzes, Eiropas Savienības tiesas prakse šajā ziņā ir konsekventa: ja tiek grozīts attiecīgais normatīvais konteksts, tad līdz ar to arī mainās sākotnēji novērtētā ietekme uz vidi un ir jāveic jauns ietekmes uz vidi novērtējums. Tāpēc ir nepamatoti apgalvot, kā to dara Ministru kabinets, ka šāds novērtējums nebija nepieciešams, jo tas jau ir veikts pamatnostādnēm.

Nobeigumā jāsaaka, ka stratēģiskais novērtējums ir viens no mehānismiem, ar kuru palīdzību pieteicēju ieskatā tiek iedzīvināts arī ilgtspējības princips. Arī šajā ziņā mēs dzirdējām daudz un dažādus viedokļus. Atkal Ozola kungs norādīja, ka apstrīdētās normas sasaiste ar ilgtspējības principu ir tikai attālināti pastarpināts interpretācijas jautājums. Daudz saturīgāku un izvērstāku saikni demonstrēja Kušnera kungs un Čepānes kundze.

Jāuzsver, ka ilgtspējības princips un Satversmes 115. pantā iekļautās pamattiesības veido vienotu konstitucionālisma sistēmu. Tas nav tikai attālināti pastarpināts interpretācijas jautājums.

Dabas resursi, tajā skaitā meža ilgtspējīga apsaimniekošana, ir uzsvērti gan Meža likumā, gan arī Latvijas nacionālās attīstības plānā, šajā ilgtspējības stratēģijā un citos politikas plānošanas dokumentos. Vēlmi intensīvāk izmantot dabas kapitālu visupirms ir jālīdzsvaro ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem.

Kušnera kungs ļoti precīzi raksturoja stipras jeb mūsdienīgas ilgtspējības pamatprincipus: visam pāri stāv vide un tikai tad tajā hierarhiski iekļaujas cilvēks un pēc tam ekonomika.

Turklāt, kā dzirdējām, ka dabas daudzveidības mazināšanās jau šobrīd ir arī finanšu riska avots, kas apdraud finanšu stabilitāti. Tomēr šeit, Latvijā, ir jāatzīst, ka mēs vēl joprojām raugāties uz to ačgārnī. Vēl tik tikko kā biotopu kartēšanas ziņojums tika nodots sabiedriskajai apspriešanai, jau aizvakar pie Ministru kabineta pulcējās simtiem mežsaimnieku, iebilstot citastarp pret informatīvā ziņojuma tālāku virzīšanu.

Arī zemkopības ministrs Armands Krauzes kungs aizvakar Latvijas Televīzijas raidījumā „Šodienas jautājums”, lūgts komentēt biotopu kartēšanas rezultātus un dabas liegumu paplašināšanu, nekautrējās apgalvot, ka nauda un ekonomiskās intereses ir stādāmas augstāk par dabas aizsardzības interesēm.

Kušnera kunga vārdiem, pieteicēju ieskatā tas ir disfunkcionāls redzējums. Konstatējot šādu disfunkcionālu politiku, ilgtspējības princips prasa vērtēt vektoru. Pieteicēji cer, ka nolēmums šajā lietā būs iespēja pavērst šo vektoru pareizajā virzienā.

V. Ķerus.

Godātā tiesa!

Pirmkārt, paldies arī manis par pacietību šajā procesā, kas daudzējādā ziņā, kā es saprotu, ir unikāls.

Vispirms es gribēju vērst uzmanību uz dažādām pretrunām Ministru kabineta argumentācijā. Tātad, es nerunāšu par atšķirīgiem viedokļiem, bet par pretrunām pašā Ministru kabineta sniegtajā informācijā un saistībā arī ar piesaistītajiem mežu nozares pārstāvjiem.

Kaut vai sākot ar pašu grozījumu mērķi. Es neatceros, cik varianti ir izskanējuši šeit tiesas procesā, bet procesā, kur mēs esam bijuši iesaistījušies, tas ir, sākotnēji meža kapitālvērtības palielināšana, tad klimata pārmaiņu mazināšana, tad šķeldas ieguves palielināšana... Šie te dažādie mērķi laika gaitā ir mainījušies un daļa no viņiem ir atspēkota, piemēram, par šķeldu komentēs kolēģe Baiba Baltvilka.

Par stratēģisko ietekmi uz vidi novērtējumu. Vai jau ir veikts? Vai vispār nebija jāveic?

Par ciršanas apjoma pieaugumu. Tiek minēti dažādi skaitļi. Vai tie būs 2 procenti, kā saka Zemkopības ministrija, vai tie būs 5 procenti apmēram, kā nupat prognozēja Kristaps Klauss, vai tie būs 10 procenti, kā vērtēja Dagnis Dubrovskis, uz kuru arī Zemkopības ministrija atsaucās. Un tika minēts arī, ka varbūt šis ciršanas apjoma pieaugums būs tirgus noteikto svārstību ietvaros. Un ja tā, tad jautājums, kāpēc vispār bija nepieciešami šie grozījumi, ja tas būtiski neko nemaina. Ja šīs izcirstās platības ir nebūtiskas pēc apjoma, kā gan būtisku lomu var spēlēt tie meži, kas tiek atjaunoti tai vietā, jo šīs te jaunās atjaunošanas prasības tiek attiecinātas tieši uz tiem mežiem, kas tiek nocirsti pēc caurmēra. Nu, nevar būt tā, ka nocērtam maz, bet tā vietā atjaunojam ļoti daudz.

Tāpat tiek teikts, ka tiks veidotas noturīgas audzes ar šo mākslīgo atjaunošanu. Tajā pašā laikā sakot, ka šīs audzes būs jānocērt ātrāk, lai viņas neiet bojā dabisko traucējumu rezultātā. Bet jautājums: kā tiek definēta noturība, ja šīs audzes ir tik neizturīgas pret dabiskajiem traucējumiem.

Tāpat Ministru kabinets savā atbildes rakstā argumentē noteikumu grozījumu nepieciešamību ar to, ka gandrīz viena trešdaļa meža ir pārsniegusi galvenās cirtes vecumu un šāda meža spēja piesaistīt oglekli ir mazāka nekā jauniem un neizaugušiem mežiem. To jūs atceraties... mēs esam daudz diskutējuši par šo vecu mežu un klimata jautājumu. Un jūs atceraties noteikti arī Jansona kunga norādīto, man šķiet, pirmajā sēdē, ka šo grozījumu rezultātā vecu mežu paliks vairāk. Un tad atkal... Ja arguments šiem grozījumiem ir tas, ka vecu mežu ir pārāk daudz, tad kā būtu vērtējams tas apgalvojums, ka viņi paliks vairāk.

Daļa no tā, kas mainīsies meža vecuma struktūrā un sugu sastāvā... Mēs balstāmies uz Šņepsta kunga 2020. gada ziņojumu, ko es jums arī rādīju pirmajā reizē,

uz ko atsaucās arī Ministru kabinets savā atbildes rakstā. No paša Šņepsta kungs mēs uzzinājām, ka tas tomēr nav tas, uz ko atsaukties. Arī 2021. gadā tas varbūt ir tuvāk, kā viņš teica, bet arī viņš apgalvoja, ka viņam patiesībā nav bijis dots uzdevums grozījumus izvērtēt.

Un tad atkal... Tad, kad mēs atsaucāmies, tad ir nepareizi... tad, kad Ministru kabinets pats atsaucās, tad it kā viss ir kārtībā...

Par kailcirtēm. Daudz ir diskutēts. Un arī no vienas puses Ministru kabinets saka, ka šie grozījumi jau nenozīmē pienākumu cirst vai pienākumu cirst tieši kailcirtēs, tā ir tikai iespēja, kas, visticamāk, tiks izmantota. Un atkal... Pats Ministru kabinets balstās savos aprēķinos par ieguvumiem uz pieņēmumu, ka meži tiks cirsti vairāk un ka meži tiks cirsti tieši kailcirtēs.

Un tāpat... ņemot vērā visas šīs pretrunas, ko mēs esam šajās dienās dzirdējuši, es ļoti piekrītu Žanetai Mikosas kundzei, ka šīm diskusijām normālā situācijā nevajadzēja notikt šeit tiesā, bet līdz tam.

Un tagad prezentācijā es gribu pieskarties dažām lietām, kas, mūsaprāt, ir skaidras. Pirmkārt, nocērtot mežu ātrāk, mežs nekļūst vecāks. Tas ir skaidrs. Lai mēģinātu ilustrēt šī te ciršanas apjoma pieauguma nebūtiskumu, Jurgis Jansons minēja, ka izcirsto mežu platība varētu palielināties par 0,1 procentu no kopējās mežu platības. Un, lai to ilustrētu, es tādu teorētisku un vienkāršotu grafiku esmu uzzīmējis.

Ko nozīmē mežizstrādes intensitātes pieaugums uz meža apriti, respektīvi, pēc cik ilga laika mums būs jāatgriežas vienreiz jau nocirstā mežā. Bet, ja nu tie ciršanas apjomi tiktu izvietoti vienmērīgi, tad kādi būtu vecākie meži? Un šeit tajā grafikā tā starpība ir tikai no 1 procenta līdz 2 procentiem gadā. Tātad, ļoti neliels, ja mēs skatāmies, teiksim, pēc tā procentu skaita, bet tas nozīmē starpību starp to, vai mēs ļaujām izaugt simt gadu veciem mežiem vai tikai 50 gadus veciem mežiem. Un mēs, ņemot vērā kailciršu un citu vienlaidus ciršu platību, šobrīd esam apmēram tur, kur mēs nocērtam 1,7 procentus gadā.

Tāpat arī ir skaidrs, ka nocērtot kokus tievākus, koki nekļūs resnāki. Lai gan brīžiem mēs dzirdējam argumentus no pretējā, bet arī „Silavas” dati, kā atceraties, Jurgis Jansons minēja tad, kad bija šeit... arī „Silavas” dati rāda, ka pēdējā laikā samazinās valdošās sugas pirmā stāva koku caurmērs. Tātad, lielākie koki mežā. Jurgis Jansons uz manu jautājumu apliecināja, ka tas ir ciršanas intensitātes pieauguma dēļ. Un tāpēc, protams, mēs nevaram sagaidīt, ka cērtot vēl tievākus kokus un cērtot vēl intensīvāk, koki pēkšņi paliks resnāki. Un Dagnis Dubrovskis arī savos aprēķinos rāda, ka resno koku pieejamība samazināsies. „Silava” rāda, ka resno koku paliks vairāk, bet tas balstās uz pieņēmumu par valdošās sugas nomaiņu mežos, kam ir savas negatīvās sekas uz bioloģisko daudzveidību. Bet šajā kontekstā svarīgākais būtu tas, ka noteikumu grozījumi jau neparedz valdošās sugas nomaiņu mežos. Tā kā „Silavas” aprēķini par resnāku koku pieejamību nav īsti saistīti ar grozījumiem.

Tāpat ir skaidrs, un šo attēlu es jums jau rādīju... tāpat ir skaidrs, ka turpinās samazināties oglekļa piesaiste mežā, mežam galu galā kļūstot par emisiju avotu. Un šis ir no daudziem „Silavas” scenārijiem tuvākais tam, kas ir noteikumu grozījumos. Un nav ne pati „Silava”, ne Ministru kabinets rādījis kādu citu grafiku, kas būtu vēl tuvāks un kas ļautu šo te atspēkot.

Tad piekrītot Kristapam Klausam, ka mežu putnu indekss nav pats svarīgākais rādītājs. Atceroties to, ka par to tika diskutēts un arī tiesai bija jautājumi... es atļaušos mazliet pie šī rādītāja tomēr pakavēties. Un ne tāpēc, ka putni būtu svarīgākā bioloģiskās daudzveidības komponente, bet gan tāpēc, ka par putniem mums ir pieejams vairāk datu, tāpēc arī tas tiek izmantots. Un skaidrs ir tas, ka mežu putnu indekss samazinās. Tiek apšaubīta šo uzskaišu un šo aprēķinu zinātniskā pamatotība. Te ir vērts norādīt, ka šīs uzskaites notiek visas Eiropas parasto putnu monitoringa sistēmas ietvaros. Un Latvijā šo uzskaišu metodiku ir izstrādājis Ainārs Auniņš un viņš arī ir zinātniskais vadītājs šai programmai, tātad veic datu analīzi. Ainārs Auniņš ir Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes asociētais profesors un viens no vadošajiem zinātniekiem ornitoloģijā Latvijā. Un šie dati tiek ik gadus izmantoti starptautiski recenzētās zinātniskās publikācijās. Un tas, ka brīvprātīgie to veic... apmācīti brīvprātīgie, kas veic putnu uzskaites, tas ir kopīgs lielākai daļai valstu Eiropā, tāpēc ka tas ir tas, kas nodrošina ilgtspēju šim pasākumam.

Tātad, es teiktu, ka ar datu kvalitāti te viss ir kārtībā. Šī rādītāja politisko nozīmību rāda arī tas, ka, kā jau minēju iepriekš, tas ir iekļauts pagājušonedēļ Eiropas Parlamentā apstiprinātajā Dabas atjaunošanas regulā kā viens no rādītājiem, tas ir iekļauts mūsu pašu nacionālās attīstības plānā kā viens no rādītājiem. Kristaps Klauss pieminēja PAN-Eiropas kritērijus ilgtspējības meža apsaimniekošanas novērtēšanai, arī tajā pēdējā ziņojumā meža putnu indekss ir iekļauts, tajā Latvijas komplektā gan nē, ko veidoja Zemkopības ministrija.

Par pašu indeksu un par pašu datu kvalitāti man liekas, ka viss ir skaidrs. Tas, kur varētu būt diskusijas, ir par šī indeksa korelāciju ar mežizstrādes apjomiem, jo, kā jau teicu, es viņus rādīju ar domu, ka augot mežizstrādes apjomiem indekss krītas un ja augs vēl vairāk, tad viņš kritīsies vēl tālāk. Tajā pašā laikā es arī pirmajā sēdē pasvītroju, protams, korelācija nenozīmē cēloņsakarību. Bet to mēs savulaik ar Aināru Auniņu jau mēģinājām šķetināt, jo mēs arī skatījāmies uz citiem iespējamiem faktoriem un ir vērts paturēt prātā runājot par dažādiem iespējamiem faktoriem, ka stingra korelācija nozīmē ne tikai to, ka ciršanas apjomam augot meža putnu indekss samazinās, bet arī otrādi. Tad, kad ciršanas apjomi krīt, tad meža putnu indekss aug zināmās nenoteiktības robežās, protams. Un, ja mēs piedāvājam alternatīvas versijas, tad ir jādodomā... nu, te tika pieminēta lūšu plēsonība, kam ar šiem putniem ir maz sakara, nu bet tad ir jādodomā, vai tiešām ir šādas pašas sakritības.

Tāpēc mēs raudzījāties uz ziemas aukstumu. Tāpēc, ka ziemas aukstums var negatīvi ietekmēt purnu populācijas un pozitīvi ietekmēt mežizstrādi, ko ir vieglāk veikt tad, kad ir auksts un tāpēc arī varētu rasties tādas nepamatotas korelācijas.

Un te es atvainojos par tādu mazliet zinātnisku ekskursu, bet šeit ir salīdzināts, cik cieša ir saistība dažādās šo indeksu veidojošās putnu grupās ar mežizstrādes apjomu un ziemas aukstumu. Un tā vienkāršojot šo grafiku mēs redzam, ka izteiktākā negatīvā ietekme mežizstrādes apjomiem ir uz nometnieku putniem, tātad tiem, kam ir resursi šeit nepieciešami visa gada laikā, kas nelido kaut kur citur pa ziemu. Un mēs sagaidījām, ka tāda pati ietekme būs arī ziemas aukstumam, ka arī tas vairāk ietekmēs tos putnus, kas šeit pārziemo, bet tādu mēs neredzējām.

Tad mēs izjaucām vēl tālāk indeksu, līdz pašam sugām, kas to veido. Un te ir tikai tās ciešākās saistība starp... te nav jūsu gadījumā izšķiroši tie skaitļi, kas ir rakstīti, bet mīnusa vai plus zīme. Un mēs redzam, ka ir virkne sugu, kam ir izteikta negatīvā saistība ar mežizstrādes apjomu, ar ziemas temperatūru tā saistība nav tik viennozīmīga. Un būtiskākais ir tas... nu, mums nav bijis laika uz šo tiesu pārrēķināt detalizēti visu, kā jūs redzat, tas ir 2019. gadā konferencē ziņojums, bet pārrēķinot lielās korelācijas, tātad mežizstrādes apjomu un ziemas aukstumu, var redzēt, ka šobrīd pēc jaunākajiem datiem korelācija ar mežizstrādes apjomu ir vēl izteiktāka kļuvusi un korelācija ar ziemas aukstumu ir izzudusi respektīvi. Vienkāršoti sakot, ziemas kļūst siltākas, bet putnu populācijas turpina samazināties.

Tātad mazliet zinātniska atkāpe.

Un nākamā skaidrā lieta ir tā, ka šie grozījumi, protams, attiecas arī uz valsts mežiem un ko arī apstiprināja Kristaps Klauss, bet reizēm tiek mēģināts pasniegt, ka tam nav nozīmes, ka šie te grozījumi attiecas uz valsts mežiem tāpēc, ka valsts mežos tiek ar Ministru kabineta rīkojumu noteikts maksimāli pieļaujamais ciršanas apjoms. Tas, ko ir svarīgi paturēt prātā, ir tas, ka šie rīkojumi ir ar piecu gadu termiņu, atšķirībā no grozījumiem, kam termiņa nav. Mēs nezīnām pat par nākošo periodu, pēc kādiem kritērijiem viņš tiks noteikts šis ciršanas apjoms, kāds viņš būs, nerunājot par to, kas būs pēc gadiem 20, vai mēs nemainīsim vispār principus, kā mēs nosakām galvenās ciršanas apjomu valsts mežos. Tā kā rīkojums, kas strādā uz 5 gadiem, padarītu šos te grozījumus nebūtiskus attiecībā uz valsts mežiem, manuprāt, nav īsti pamatots arguments. Turklāt jāpatur prātā arī tas, ko mēs minējām, ka ne tikai ciršanas apjoms ir problēma no dabas daudzveidības saglabāšanas viedokļa, bet arī tas, kādi meži pēc tam paliek. Tātad, ne tikai ciršanas intensitāte, kas, kā jau es teicu, ir relatīva īstermiņa ietekme, bet tas, ka palielinās mežu fragmentācija, samazinās vecu mežu pieejamība, lielu koku pieejamība un tamlīdzīgi. Līdz ar to ir, protams, pamats vērtēt riskus arī valsts mežos.

Ciršanas apjoma pieaugums, protams, nozīmē kailciršu platību pieaugumu.

Līdzīgu attēlu mums rādīja Dagnis Dubrovskis no šīs pašas *Global forest watch* lapas, viņš rādīja 2022. gada situāciju, bet runājot par kailcirtēm ir vērts paturēt prātā, ka šogad nocirsta kailcirte arī nākošgad joprojām būs izcirtums un tāpēc jūs varat salīdzināt... ja mēs skatāmies nevis uz vienu gadu, bet uz 5 gadiem, tad tā aina izskatās stipri sarkanāka.

Šeit ir netālu no manām mājām... apmēram tā izskatās mežs piecus gadus pēc nociršanas. Es pieņemu... tā kā tas ir valsts mežs, ka viņš ir atjaunots ar augstvērtīgiem stādiem, bet diez vai jūs vēl pēc pieciem gadiem to sauktu par mežu.

Šo visu es rādu tāpēc, lai pasvītrotu to, ka reizēm tiek argumentēts, ka kailcirte Latvijā ir neliela, tur pusotrs hektārs vai pēc caurmēra tie būs 0,8 hektāri, bet tam nav nozīmes, cik liela ir individuāla kailcirte, ja viņas ir blakus cita pie citas, tad veidojas šie te lielie atvērumi.

Visbeidzot tas, ko es gribēju pieminēt, ir par kompromisiem, pirms es dodu vārdu kolēģei.

Tātad, Ministru kabinets uzsver, ka ir tāda pretimnākšana mums un kompromiss – 8 ekoloģiskie koki uz hektāra, 10 mirušie koki uz hektāra –, lai gan mēs uzskatām to par nepietiekamu, lai saglabātu dabas daudzveidību. Arī profesors Brūmelis norādīja uz to pašu.

Pirmkārt, ir jāņem vērā, ka šie te nosacījumi, tie 8 dzīvie un 10 mirušie attiecas tikai uz cirstmām pēc caurmēra nevis, teiksim, mēs tos mirušos prasījām attiecināt uz pilnīgi visiem mežiem... Tas nozīmē, ka lielā daļā gadījumu šie te nosacītie kompromisi ir situācijā, kur bez grozījumiem mežs netiktu nocirsts vispār līdz attiecīgā iepriekšējā caurmēra vai vecuma sasniegšanai. Un Jurgis Jansons 8 koku atstāšanu raksturoja kā dzīvotņu skaita palielināšanu, bet nu mēs ekoloģijā zinām, ka sugas ir ļoti dažādas pēc dzīvotnēm un turklāt dažādos mērogos uz to ir jāskatās no mikrodzīvotnes, kas ir viens dobums kokā līdz ainavas mērogam un mēs nevaram likt vienlīdzības zīmi starp koku skaitu un dzīvotņu skaitu. Bet, pat ja varētu, tad ir skaidrs, ka tad, ja mēs nocērtam mežu un atstājam tikai 8 kokus, tad koku no tā vairāk nepaliek. Tā kā diez vai mēs šo varētu raksturot kā dzīvotņu skaita palielināšanu.

Kas attiecas uz mirušajiem kokiem, tad šeit būtisks aspekts atkal ir tas, ka mēs aicinājām, lai tas tiktu attiecināts uz visiem, bet tas ir attiecināts tikai uz caurmēra cirtēm. Un vēlreiz gribu pasvītrot, cik ļoti būtiski ir mirušo koku pieejamība. Jo atkal tas ir viens no rādītājiem tajos Eiropas *Forest Europe* rādītājos, tāpat arī dabas atjaunošanas regulā, mirušo koku pieejamība ir norādīta kā svarīgs rādītājs.

Ministru kabinets ir norādījis, ka pēdējā desmitgadē mirušo koku pieejamība mežos ir palielinājusies. Un tā ir taisnība tikai daļēji. Ja mēs salīdzinām 2008. gadu ar 2018. gadu, tad tiešām ir pieaugums, bet pēc 2018. gada ir stabila lejupejoša tendence.

Un tas, kas ir būtiski, šeit prasība ir saglabāt. Un saglabāt var tikai to, kas ir. Un, ņemot vērā to, kas tiek teikts par ātraudzīgiem kokiem, kas tiks tāpat ātrāk nocirsti,

mazināsies dabiskais atmirums, vienā brīdī var nebūt vairs to mirušo koku, ko saglabāt. Un mēs redzam pēc „Silavas” datiem, ka tas, kas ir pieejams jaunaudzēs, tāpat, kas ir palicis pāri pēc nociršanas un kas dabisku traucējumu rezultātā tas būtu brīdis, kad mirušās koksnes ir visvairāk mežā, tad jaunaudzēs šī mirušās koksnes pieejamība ir reizes trīs mazāka nekā vecākā gala mežos. Tāpat, acīmredzot cērtot viņi tiek izvākti, ko arī atzina Meža dienesta pārstāvis savulaik, ka to īsti tāpat nevar izkontrolēt.

Tāpat, saglabāt tikai šo vienu komponenti, tas nav īsti kompromiss, ja būtu jā saglabā vispār vecu un lielu koku pieejamība, lai būtu tie koki, kas tiešām var nodzīvot savu dzīvi, dabiskā nāvē nomirt un palikt mežā.

Tas bija tas, ko es gribēju bilst.

Lūdzu, Baibai Baltvilka vārds.

B. Baltvilka.

Labi. Paldies,

Sirsnīgs paldies tiesai arī no manas puses par iespēju izteikties plašāk šajā tiesas sēdē un par šīs lietas izskatīšanu pēc būtības.

Trīs īsi punkti no manas puses, ja pietiks laika, tad arī nobeigums.

Tāpat, par šķeldas cenu un pieejamību. Kā Ministru kabinets daudzkārt uzsvēra savā runā, viens no svarīgākajiem leģitīmajiem iemesliem galvenās cirtes caurmēra samazināšanai ir bijusi šķeldas cenas samazināšana un pieejamība Latvijas tirgū. Tomēr ne Ministru kabinets, ne citas pieaicinātās personas, mūsaprāt, nevarēja pierādīt, kā šie caurmēra grozījumi ietekmējuši šķeldas cenu un pieejamību mūsu tirgū.

Kā to skaidri un plaši argumentēja Edvards Kušnera kungs, faktori, kuri ietekmēja šķeldas cenas pieaugumu un kritumu, bija pilnīgi citi un absolūti nesaistīti ar caurmēra grozījumiem.

Šodien tos atkārtoti neizvērtēsim, vien papildināsim, ka Ministru kabinets, kā to pats arī atzina, neveica nekādu ekonomisko analīzi, kas izvērtētu caurmēra grozījumu ietekmi uz šķeldas cenu un/vai pieejamību.

Ir vairākas metodes, kā šī ietekme ir veicama. Un to bija iespējams veikt ne tikai pirms apstrīdētās normas pieņemšanas, lai novērtētu potenciālo ietekmi, bet arī pēc tam, lai novērtētu jau esošo ietekmi. Un Ministru kabineta prezentētais slaidis par šķeldas cenas dinamiku un brīvais skaidrojums par ietekmējošiem faktoriem nav pietiekami, lai caurmēra grozījumus varētu uzskatīt par pētniecībā un analīzē pamatotu lēmumu.

Ļoti apšaubāms arī ir arguments par steidzamu pieejamības nodrošināšanu, ņemot vērā to, cik ilgs laiks – vairāki mēneši ir nepieciešami, vismaz vairāki mēneši... lai koksnes materiāls izietu nepieciešamo rūpniecisko procesu, līdz nonākšanai tirgū, par ko jau runāja arī citas pieaicinātās personas.

Tāpat vēlreiz. Ministru kabinetam bija iespējams laiks šādu pētījumu veikt, un mēs šodien vai pirmajā tiesas sēdē nediskutētu un nebalstītu savus secinājumus tikai uz

ekspertu viedokli, bet jau uz korektu pētījumu. Un, mūsaprāt, Ministru kabinets, iespējams, šādu pētījumu neveica, jo ir diezgan sagaidāms, ka šie rezultāti nebūtu pozīcijai labvēlīgi.

Otrais punkts. Par klimata neitralitātes mērķiem un ekonomisko izaugsmi. Vēlamies vērst tiesas uzmanību uz vēl vienu argumentu, kurš izskanēja mežzinātņu doktora Dagna Dubrovska kunga prezentācijā. Dubrovska kungs minēja, ka aktīva meža atjaunošana, nepārtraukta vecu mežu aizstāšana ar jauniem, ir vienīgais veids, kā Latvija var nodrošināt klimata neitralitātes politikas mērķu sasniegšanu un ekonomisko izaugsmi vienlaikus. Viņaprāt, ja nevarēsīm balstīties uz mežizstrādi šo mērķu sasniegšanā, tad Latvijā sāksies ekonomiskā recesija jeb samazināsies iekšzemes kopprodukts.

Vēlamies tiesai norādīt, ka šāds apgalvojums ir absurds. Pirmkārt, tas ir pat mazāk svarīgs arguments šobrīd. Tā kā Latvija saskaņā ar Dubrovska kunga sacīto vēl tikai vērtē dažādu klimata neitralitātes scenāriju ietekmi uz iekšzemes kopproduktu, šādus secinājumus nav iespējams veikt. Nav datu, kas to pamato. Un otrkārt, kas šobrīd ir pat svarīgāks arguments, vadoties pēc dažādu scenāriju ietekmes uz ekonomiku izvērtējuma, kurus ir veikusi Eiropas Komisija par visu Eiropas reģionu, apkopojusi starpvaldību padomus klimata pārmaiņu jautājumos globāli, kā arī no pieteicējiem zināmiem citu valstu izvērtējumiem, piemēram, Polija, nevienā no scenārijiem un dažos no tiem mežizstrādei ir liela loma un citos minimāla, ekonomiskā izaugsme ne tuvu netuvojas nullei, nerunājot nemaz par recesiju. Piemēram, IPCC pēdējā ziņojuma aprēķini min vidēji 0,04 procentu IKP izaugsmes samazinājumu līdz 2100. gadam. Tātad, katru gadu izaugsme būtu par 0,04 procentiem zemāka. Atkarībā no scenārija izaugsmes samazinājums ir no 0,02 procentiem līdz 0,06 procentu robežām, proti, ja bez klimata pārmaiņu samazināšanas politikā IKP izaugsme būtu 2 procenti, tad īstenojot šādas politikas, tā būtu 1,96 procenti. Turklāt svarīgi ir atgādināt, ka IPCC arī skatījis scenārijus ar lielāku vai mazāku biomasas lomu nulles emisiju sasniegšanā. Visos scenārijos izaugsme ir pozitīva. Latvijas situācija nav tik unikāla, lai nobīde no šādiem aprēķiniem atšķirtos par 50–100 reizēm, vai vairāk, atkarībā no izaugsmes.

Trešais punkts. Par zinātnisko neatkarību attiecībā uz zinātnisko institūtu „Silava”. Iepriekšējo sēžu laikā gan pieteicēji, gan atbildētāji, gan pieaicinātās personas plaši ir izmantojuši mežzinātnes institūta „Silava” datus un pētījumus. Ne mazākā mērā neapšaubot daudzu zinātnieku darbu un projektu atbilstību pētnieciskajiem standartiem un augsto kvalitāti kopumā, tomēr mēs vēlamies norādīt, ka nereti tomēr mums ir bažas par šī zinātniskā centra objektivitāti un zinātnisko ētikas principu ievērošanu.

Pirmkārt, šajā lietā zinātniskā institūta pārstāvis ir arī Ministru kabineta pārstāvis, kas rada neizpratni un bažas, vai atgriezoties zinātnieka lomā pēc tiesas sēdēm, iespējams norobežoties no pretējās puses interesēm.

Otrkārt, institūta „Silava” direktors Jurgis Jansona kungs savā prezentācijā vaļširdīgi paskaidroja, ka pētījumi faktiski tiek veikti pēc meža nozares pieprasījuma un īsti nevarēja skaidri minēt principus, pēc kādiem institūts izvēlas pētnieciskās prioritātes. Profesors Brūmelis pauda viedokli, ka, iespējams, zinātniskajam institūtam „Silava” Zemkopības ministrija ir pasūtījusi pētījumu ar konkrētu rezultātu.

Un treškārt, Dagna Dubrovskā kunga atsauces uz „Silavu”, kā uz klimata neitralitātes scenārija modelēšanas avotu, un pirmajiem secinājumiem, ka klimata neitralitātes sasniegšana bez mežsaimniecības sektora iedzīs Latviju recesijā, atkal raisa pamatotas šaubas par šī institūta neatkarību un/vai akadēmisko kompetenci.

Turklāt zinātniskais institūts „Silava” arī šīs tiesas prāvas laikā ir atzinis, ka tā ir meža nozares atbalsta institūcija.

Man ir laiks arī nobeigumam. Tad pavisam īsi nobeigumā, ko mēs vēlētos akcentēt, pavisam īsi, četri punkti.

Tātad, galvenie secinājumi, pie kā mēs esam nonākuši, klausoties Ministru kabineta un daudzu pieaicināto pušu argumentāciju.

Pirmkārt, pieteicēji augstu vērtē sēžu laikā notikušās izvērstās diskusijas par ilgtspēju un dabas daudzveidību. Priecājamies, ka šo divu ļoti būtisko jēdzienu skaidrojumi un to nepieciešamības pamatojums ir nācis no augsti respektabliem lietpratējiem: ilgtspējības attīstības eksperta, Latvijas Universitātes profesora, vides tiesību ekspertiem. Mēs lūdzam godāto tiesu, interpretējot dažādu interešu līdzsvarošanu, ņemt vērā zinātniskajā pasaulē vadošo ilgtspējas jēdziena izpratni, par kuru runāja Kušnera kungs.

Otrkārt, iepriekšējo sēžu laikā vairākkārt izskanēja jautājumi un vēlēšanās noskaidrot, cik lielā mērā mežizstrāde un arī šie konkrētie noteikumu grozījumi ir ietekmējuši vai varētu ietekmēt dabas daudzveidību un kādi būtu potenciālie monetārie zaudējumi un ieguve.

Aicinām tiesu ņemt vērā, ka Latvijā nav zinātniskā institūta, kura dienas kārtībā būtu sistemātiski un visaptveroši pētīti dažādi faktori, tostarp mežizstrādes ietekme uz bioloģisko daudzveidību, nedz arī to, cik lieli zaudējumi un/vai ieguve no konkrētās saimnieciskās darbības ir uz tautsaimniecību kopumā.

Vēlamies lūgt godāto tiesu plašākai argumentācijai ņemt vērā Kušnera kunga un Brūmeļa kunga akcentēto par dabas daudzveidības nozīmi kritiski svarīgu ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā. Šajā kontekstā vēlamies vērst uzmanību arī uz to, ka ir absolūti pamatoti atsaukties un ņemt vērā mūsu vairākkārt pieminēto starptautisko zinātnisko padomju ziņojumus, kuri cita starpā sniedz skaidru un nepārprotamu vēstījumu par dabas daudzveidības kritisko stāvokli gan mazāku reģionu, gan globālā līmenī. Pretēji izskanējušiem viedokļiem šajā tiesas prāvā, šie ir visautoritatīvākie avoti un izmantojot šādus avotus, varam izvairīties no selektīva kāda atsevišķa pētījuma atlases, kas var attiecīgi kalpot vienai vai otrai argumentācijai.

Treškārt. Šis tiesas process ir spilgti iezīmējis kardināli atšķirīgu skatījumu un izpratni arī valsts institūciju vidū par šo grozījumu pamatotību, būtību un īstajiem mērķiem, kā arī izgaismojis plašāku problēmu par dažādu izpratni, kāda sabiedrības iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā ir jēgpilna un pēc būtības.

Mēs uzskatām, ka Ministru kabineta atbildes demonstrē formālu un pat nihilistisku pieeju sabiedrības un jo īpaši vides organizāciju iesaistei.

Mēs aicinām godāto tiesu ņemt vērā gan Vilkastes kundzes, gan arī profesora Brūmeļa komentārus un viedokli par šo grozījumu patiesajiem mērķiem, gan par sabiedrības iesaistes procesu, kā arī Čepānes kundzes plašākos argumentus un secinājumus par Ministru kabineta kompetences robežām un patiesajiem šiem grozījumu mērķiem un piesardzības un samērīguma principu ievērošanu šo grozījumu kontekstā.

Un ceturtkārt. Beidzamokārt. Nobeigumā mēs vēlamies pievērst uzmanību naratīvam, kuru kultivē daļa no meža nozares un kuru šajā te sēdē diemžēl dzirdējam arī no Ministru kabineta, proti, uzsverot privātīpašuma aizskārumu, uz kuru attiecas vai var attiekties ar dabas aizsardzību saistītas mežizstrādes aizliegums vai ierobežojums, Ministru kabinets apzināti mēģina polarizēt un radikalizēt sabiedrību, piešķirot konkrētu ideoloģisko nokrāsu atbildīgai un ilgtspējīgai politikai, pārspīlēti un nepamatoti pretnostatot kopējā labuma un privātā labuma principus.

Godātā tiesa, Latvijas vides organizāciju biedru, dalībnieku un atbalstītāju lokā ir plašs sabiedrības locekļu spektrs, mēs daudz strādājam un īstenojam lielus kopīgus projektus ar privāto zemju īpašniekiem un sadarbojamies ar dažādām sabiedrības grupām. Centieni radikalizēt vides nevalstiskās organizācijas un piešķirt tām ideoloģisku nokrāsu ir ne tikai neprofesionāli, bet rada draudus mūsu drošībai un ir bezatbildīgi un jo īpaši nosodāmi šajā ģeopolitiskajā situācijā, jo tas turpina sanaidot un šķēlt mūsu sabiedrību.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies par jūsu debašu runu.

Vārds debatēs Ministru kabinetam. Lūdzu!

K. Zaķis.

Paldies.

Tātad, sākumā par Satversmes 115. pantu.

Tātad, Satversmes 115. pantā ietvertās tiesības uz labvēlīgu vidi veido divi elementi: materiālais elements un procesuālais elements. Materiālais elements paredz dzīvot vidē, kuras stāvoklis neapdraud personas veselību un labklājību. Tomēr Satversmes 115. pantā noteiktās tiesības, tajā skaitā šo tiesību materiālais elements, nav

absolūtas. Tās var ierobežot, samērojot personas tiesības ar sabiedrības interesēm uz līdzsvarotu saimniecisko attīstību un ekonomisko labklājību, proti, Satversmes 115. pants pats par sevi neparedz pastāvošās vides nemainīgumu, un pats par sevi neliedz īstenot darbības citu interešu nodrošināšanai. Līdz ar to, godātā tiesa, Satversmes 115. pants no materiālās perspektīvas paredz rast līdzsvarotu jeb samērīgu risinājumu gadījumos, kad plānotā darbība var aizskart Satversmes 115. pantā ietverto materiālo elementu.

Šajā ziņā vēlos norādīt, ka pieteikuma iesniedzēji visai uzstājīgi uzskata, ka sabiedrības tiesības dzīvot labvēlīgā vidē vienmēr būs vērtējamās augstāk nekā citas intereses, piemēram, Satversmes 105. pantā garantētās tiesības uz īpašumu. Jāuzsver, ka interešu balansa meklēšana nenozīmē svaru kausos vienas intereses automātiski nostādīt augstāk nekā otras.

Ministru kabinets nenoliedz to, ka Eiropas Savienības dalībvalstu rīcībai ir jābūt vērstai uz Eiropas Savienības vides rīcības programmā minēto vides mērķu sasniegšanu. Taču tas nenozīmē, ka tas ir jādara par katru cenu, tajā skaitā pilnībā nerēķinoties ar citu personu Satversmē noteiktajām pamattiesībām, šajā gadījumā tiesībām uz īpašumu.

Kā tas tika minēts jau atbildes rakstā, Ministru kabineta ieskatā valsts ir izpildījusi līdzsvarošanas jeb samērīguma rašanas pienākumu, pieņemot apstrīdēto normu. Proti, apstrīdētā norma, ja tā tiek aplūkota vienkopus ar grozījumu paketē esošajām normām, palielina Latvijas mežu īpašnieku iespējas gūt ienākumus un uzlabo šķeldas tirgu, vienlaikus uzliekot stingrākus pienākumus mežu ieaudzēšanai un atjaunošanai. Vēl jo vairāk. Ministru kabineta ieskatā grozījumu pakete kopumā ir vērtējama kā tāda, kuras sniegtais labums videi ir lielāks nekā ar grozījumu paketi iedomātais radītais kaitējums.

Ministru kabineta ieskatā situācija pēc grozījumu paketes attiecībā uz vidi ir labvēlīgāka nekā tad, ja grozījumu pakete netiktu pieņemta. Tādējādi Ministru kabinets ir izpildījis no Satversmes 115. panta izrietošo materiālo pienākumu nodrošināt samērīgumu starp tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē un citām sabiedrības interesēm.

Ministru kabinets šajā ziņā vēlas uzsvērt, ka samērojot sabiedrības intereses dzīvot labvēlīgā vidē ar citu personu interesēm ir jāņem vērā, ka apstrīdētā norma pati par sevi nemaz būtiski nekaitē videi un nekādīgi neietekmē valsts pienākumu aizsargāt dabu. Šis pienākums pastāv.

Valsts joprojām nodrošina Satversmes 115. pantā garantēto tiesību aizsardzību tādā pašā līmenī, kā pirms, tā arī pēc apstrīdētās normas pieņemšanas.

Visbeidzot jāpievēršas arī iepriekšējās tiesas sēdēs izskanējušam viedoklim par Eiropas Komisijas vadlīnijām kā Latvijas valstij juridiski saistošu dokumentu. Proti, iepriekšējās tiesas sēdēs vairākkārt izskanēja viedoklis, ka apstrīdētā norma esot pretēja Satversmei tādēļ, ka tā neatbilst iepriekš minētajām Eiropas Komisijas vadlīnijām.

Ministru kabinets nevar pievienoties šādam viedoklim turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

Pirmkārt, ir jāņem vērā, ka Eiropas Komisija vadlīnijas izstrādāja vienkopus attiecībā pret visām 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm, nevērtējot katras valsts situāciju individuāli, proti, minētajā dokumentā ietvertie noteikumi un rekomendācijas tika vienlīdz paustas kā Latvijai, tā arī Kiprai, Spānijai un arī Dienvideiropas valstīm citām, kurās mežs, klimats un apstākļi kopumā ievērojami atšķiras no Latvijas situācijas.

Ministru kabineta ieskatā apstrīdētās normas tiesiskums būtu jāvērtē individuāli Latvijas situācijai, nevis jāvadās no tā, kas ir noteikts vispārīgās uz 27 dalībvalstīm attiecināmās vadlīnijās.

Otrkārt, minēto vadlīniju saturs pats par sevi apliecina to, ka tam nepiemīt juridiski saistoša dokumenta īpašības, bet, kā jau tas tika minēts iepriekš, vadlīnijām piemīt rekomendējošs raksturs. Tās nevar tikt uzlūkotas kā juridiski saistošs dokuments kaut vai tā iemesla dēļ, ka tas satur vairākas ļoti tādas rekomendācijas, kas nav piemērojamas Ziemeļvalstīm. Kā, piemēram, ieteikumu mežu izciršanas vietā peļņu gūt mežos ierīkojot atrakciju parkus, sēņojot vai kā citādi izmantojot dabas resursus. Piemēram, es citēju, „meži var piedāvāt daudz vairāk nekā tikai koksni, dabai pietuvināta meža apsaimniekošana sniedz iespēju dažādot ekonomisko peļņu, lai gūtu ilgtermiņa ieguvumus, kas mazina tirgus svārstības koksnes cenu un koksnes pieprasījuma svārstībās. Tas var palīdzēt kompensēt pagaidu ieņēmumu zaudējumus no koksnes ar koksni nesaistītu meža produktu, piemēram, medus, sēnes un savvaļas gaļa ir tirgojamu ienākumu avoti. Turklāt ekosistēmu pakalpojumu vērtība arvien vairāk tiek atzīta arī naudas izteiksmē.”

Tas būtu par materiālo elementu.

Turpmāk par to, kas attiecas uz Satversmes 115. pantā ietverto tiesību procesuālo elementu.

No procesuālā viedokļa Satversmes 115. pants paredz trīs procesuālās tiesības. Apstrīdētā norma nekādā veidā neskar indivīda tiesības uz informāciju un tiesības vērsties tiesā ar vidi saistītos jautājumos. Tādēļ iebildumu par šiem jautājumiem nav.

Pretēji pieteicēju uzskatam apstrīdētās normas pieņemšanas procesā bija iespējams līdzdarboties un plašs personu loks arī šīs tiesības izmantoja. Ir svarīgi, ka arī paši pieteicēji ir piedalījušies apstrīdētās normas pieņemšanas procesā. Tātad minētie noteikumi Nr. 374 tika izsludināti valsts sekretāru 2017. gada 15. jūnija sanāksmē. Apstrīdētā norma tieši tādā pašā redakcijā bija jau iekļauta 2017. gadā. Tātad, ar apstrīdētās normas saturu jebkura ieinteresētā persona varēja iepazīties piecus gadus pirms tās pieņemšanas.

Ministru kabinets jau atbildes rakstā ir pamatojis sabiedrības iesaisti. Tāpat uzskatāmi pierādījumi sabiedrības iesaistei ir redzami Ministru kabineta atbildes raksta

1. pielikumā. Tajā redzamas vēstules, ar kurām dažādas personas un organizācijas tiek aicinātas apspriest plānotos grozījumus. Tāpat arī ir jāpiemin Meža konsultatīvās padomes sēdes.

Tātad, pirmkārt, piecu gadu laikā pieteicēji jau ir tikuši uzklauti par plānotajiem grozījumiem. Pieņemot apstrīdēto normu, Ministru kabinetam bija skaidra pieteicēju nostāja. Tā nebija mainījusies piecu gadu laikā un no šī procesa ir redzams, ka nav mainījusies vēl joprojām. Tādēļ uzklaut pieteicējus kārtējo reizi nebija lietderīgi. Tas nebūtu lietderīgi, jo otrais svarīgais apstākļis bija steidzamība. Ja konkrētu mērķu sasniegšanai ir nepieciešama maksimāli ātra rīcība, tad nevar sagaidīt plašas debates par konkrēto normu, it īpaši, ja likumdevējam ir zināms personu viedoklis.

Un šajā sakarā ir jāvērs arī tiesas uzmanība uz apstākli, ka pieteikumā norādītais pamatojums pārkāpumam tiesībām uz līdzdalību ir pretrunīgs. Lietā nav strīdu, ka 2017. gadā un 2019. gadā Ministru kabinets apsprieda apstrīdēto normu tādā pašā redakcijā, kā tas ir minēts pieteikuma 105. rindkopā.

Grozījumu projekts tika asi kritizēts. Tad rodas retorisks jautājums, kā varēja tikt pārkāptas tiesības līdzdarboties grozījumu pieņemšanā, ja bija iespējams grozījumus asi kritizēt. Tādēļ pieteicēja patiesais pārmetums ir nevis sabiedrības neiesaistīšana, bet gan Ministru kabineta lēmums nepieņemt viņu viedokli.

Satversmes tiesa jau savā praksē ir atzinusi, ka personas līdzdalības tiesības nenozīmē, ka likumdevējam ir jāpiekrīt viņu viedoklim. No vides tiesībām izrietošais pienākums nodrošināt sabiedrības līdzdalību nenozīmē, ka iestādei būtu jāakceptē visi sabiedrības paustie viedokļi. Tādēļ ir pilnīgi aplami uzskatīt, ka no tiesībām līdzdarboties lēmuma pieņemšanā pieteicējiem izrietēja tiesības uz konkrētu viņiem vēlamu rezultātu. Pieteicējiem šādu tiesību nav un līdz ar pārmetums par sabiedrības iesaisti nav pamatots.

Tālāk par piesardzības principu un stratēģisko ietekmi uz vidi novērtējumu.

Piesardzības princips noteic, ka valsts nedrīkst izvairīties no tādu efektīvu un samērīgu pasākumu veikšanas, kuri ir nepieciešami, lai novērstu risku, ka personas veselībai un videi varētu tikt nodarīts smags un neatgriezenisks kaitējums tikai tāpēc, ka attiecīgajā brīdī pieejamā tehniskā un zinātniskā informācija nesniedz noteiktu atbildi uz jautājumu par šāda riska pakāpi.

Ministru kabinets nav pārkāpis šo principu. Nekāda aizbildināšanās ar tehnoloģisko iespēju neesamību nav notikusi.

Ministru kabineta ieskatā konkrētās lietas apstākļos nebija atkārtoti veicama stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, jo apstrīdētā norma nav uzskatāma par plānu programmu direktīvas 2001-42 EK izpratnē.

Lai gūtu vispusīgu priekšstatu par apstrīdētās normas tiesisko statusu un atbilstību vai neatbilstību direktīvas 2.A punktā ietvertajam plānu un programmu

jēdzienam, vispirms nepieciešams aplūkot tā dokumenta saturu, uz kura pamata apstrīdētā norma vispār ir pieņemta, proti, pamatnostādnes.

Kā tas atspoguļots Ministru kabineta noteikumu Nr. 374 anotācijā, apstrīdētā norma tika pieņemta uz politikas plānošanas dokumenta, tas ir, pamatnostādņu pamata. Nepieciešamība efektīvizēt Latvijas mežu apsaimniekošanu un palielināt ciršanas ciršanas apjomus caurvij visu minēto politikas plānošanas dokumentu. Tā, piemēram, pamatnostādnēs ir atrodama norāde uz Latvijā pastāvošajām mežu apsaimniekošanas problēmām. Nolūkā, lai risinātu šo problēmu, pamatnostādnes izvirza šādus meža apsaimniekošanas politikas mērķus, nepārprotami norādot uz nepieciešamību palielināt ciršanas apjomu. Citēju: „Latvijas kokrūpniecībai ir lielas attīstības iespējas augstas pievienotās vērtības produkcijas ražošanas ziņā. Jānodrošina integrēta nozaru politikas realizācija valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Lai veicinātu kokrūpniecības tālākapastrādes un blakusproduktu ražošanas jaudu attīstību, nodrošināt vadības un loģistikas kompleksa risinājumus nozares un saistīto nozaru uzņēmumu specializāciju un sadarbību augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai un produktivitātes palielināšanai.”

Tā kā pamatnostādnēs atspoguļotās politikas īstenošana un meža apsaimniekošanas efektivitātes paaugstināšana var atstāt ietekmi uz vidi, pamatnostādnēs tika ietverts mežsaimniecības vispārējais ietekmes novērtējums saistībā ar šādiem vides aspektiem: ietekme uz meža resursiem, ietekme uz meža bioloģisko daudzveidību, ietekme uz augsnes, gaisa un ūdeņu kvalitāti, ietekme uz ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu, kā arī ietekme uz klimata pārmaiņām.

Tāpat jāatzīmē, ka pamatnostādņu izstrādes procesā tika veikts arī stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas novērtējums.

Ievērojot iepriekš minēto, Ministru kabinets norāda, ka pamatnostādnes, uz kuru pamata pieņemta apstrīdētā norma, ir uzskatāmas par politikas plānošanas dokumenta direktīvas 2. panta A. punkta izpratnē. Bet apstrīdētā norma vien uzskatāma par šī politikas plānošanas dokumenta izpildes instrumentu, proti, plānošanas politikas dokumentā noteiktie mērķi objektīvajā realitātē tiek sasniegti tostarp ar apstrīdētās normas palīdzību, tādēļ ja reiz stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tika veikts politikas plānošanas dokumentu pieņemšanas ietvaros, tad atkārtoti to veikt katrā gadījumā, kad ar kādas normas palīdzību tiek sasniegts politiskais mērķis, Ministru kabineta ieskatā nav nepieciešams. Līdz ar to apstākļi, ka apstrīdētā norma realizē politikas plānošanas dokumenta mērķus pats par sevi, nenozīmē to, ka pati apstrīdētā norma ir uzskatāma par politikas plānošanas dokumentu.

Nav pamata Satversmes tiesas sēdēs izskanējušiem iebildumiem par koku caurmēra samazināšanas neminēšanu pamatnostādnēs. Šajā ziņā ir jānorāda, ka pamatnostādnes saturēja norādi uz Latvijā pastāvošajām problēmām mežu apsaimniekošanas jomā, kā arī tās risinājumu, tas ir, nepieciešamību palielināt ciršanas

apjomu. Apstākļi vien, ka pamatnostādnēs nav minēts konkrētais ciršanas apjoma palielināšanas veids, koku caurmēra samazināšanu Ministru kabineta ieskatā nepadara apstrīdēto normu par pretēju Satversmei. Ministru kabinets skaidro, ka katra pamatnostādnēs norādītā mērķa sasniegšanai izmantojamā līdzekļa identificēšana un atspoguļošana plānošanas dokumentā radītu pārlietu slogu politikas veidošanas jomā un nebūtu saprātīga, raugoties arī no tiesību aktu izstrādes un juridiskās tehnikas prasību viedokļa. To, kas norādāms pamatnostādnēs, ir noteikts Ministru kabineta noteikumos Nr. 737 18. punktā. Jāatzīmē, ka no minētās tiesību normas neizriet prasība pēc mērķa sasniegšanai nepieciešamo konkrēto darbību uzskaitīšanas plānošanas dokumentā. Tieši pretēji. Politikas plānošanas dokumentā ir norādāmi galvenie sasniedzamie mērķi un rīcības virzieni to sasniegšanai. Prasība pēc katra mērķa sasniegšanai nepieciešamā līdzekļa uzskaitīšanas politikas dokumentā nepamatoti paplašina noteikumu Nr. 737 18. punkta tvērumu.

Tātad... Ministru kabineta ieskatā apstrīdētā norma nav uzskatāma par plānu vai programmu direktīvas izpratnē, jo tā nav uzskatāma par tādu, kas būtiski ietekmē vidi. Eiropas Savienības tiesas praksē pamatoti skaidrots, ka par plānu un programmu ir uzskatāms vien tāds dokuments, kam var būt būtiska ietekme uz vidi to izstrādāšanas laikā un pieņemšanas procesā.

Un Ministru kabinets nekādā veidā nevar pievienoties arī pieaicinātās personas Ilmas Čepānes kundzes apgalvotajam, ka apstrīdētā norma esot uzskatāma par pagriezīenu dabas aizsardzības jomā. Šajā ziņā jānorāda, ka caurmēra prasības normatīvi tika regulētas jau iepriekš un to neliela samazināšana pati par sevi nav uzskatāma par kompleksu darbību kopumu, ar kuru tiek drastiski ietekmēta visa vides aizsardzības nozare un kam tādēļ būtu nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Tieši pretēji. Kā pirms, tā arī pēc apstrīdētās normas pieņemšanas normatīvi būs noteiktas caurmēra prasības, tikai šobrīd tās ir tikai nedaudz samazinātas, vienlaikus paredzot virkni videi labvēlīgas prasības, kā, piemēram, prasības pēc koksnes atjaunošanas. Ministru kabinets piekristu Ilmas Čepānes apgalvotajam gadījumā, ja tiktu nolemts pilnībā atteikties no caurmēra prasībām. Tad šāda norma būtu uzskatāma par pagriezīenu dabas aizsardzības jomā. Šobrīd faktiski situācija tikpat kā paliek nemainīga. Koku caurmēra prasības kā bija, tā ir normatīvi neregulētas arī šobrīd.

Tātad, ievērojot visu iepriekš minēto, jāsecina, ka apstrīdētā norma ir uzskatāma vien par politikas plānošanas dokumenta realizācijas instrumentu un tai pašai par sevi nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, jo tāds tika veikts, pieņemot pamatnostādni. Turklāt, apstrīdētā norma pati par sevi nekādā veidā nekaitē videi. Tādēļ tādām dokumentam, atbilstoši Eiropas Savienības tiesas praksei, nemaz nebūtu jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

Nedaudz par ilgtspējības principu. Nav pamatots arī pārmetums, ka Ministru kabinets nebūtu ievērojis ilgtspējības principu. Mūsdienās ilgtspējīgas attīstības modelim atbilst tāda attīstības politika, kas sabalansē nepieciešamību veicināt ekonomisko izaugsmi un uzlabot ikviena sabiedrības locekļa dzīves kvalitāti, kā arī nepieciešamību nosargāt dabisko vidi nākamajām paaudzēm. Caurmēra samazināšana tieši rada balansu starp ekonomiskajām interesēm un dabas aizsardzības apsvērumiem. No vienas puses – caurmēra samazināšanai irniecīga vai pat nekāda ietekme uz vidi. No otras puses – tā veicina ekonomisko izaugsmi. Grozījumi ļauj iegūt kokus tādā caurmērā, kāds pašreiz ir nepieciešams tirgum. Tieši tāds lēmums, nesamazināt caurmēru, nebūtu atbilstošs ilgtspējības principam, jo pilnībā ignorētu mūsdienu tirgus pieprasījumu.

Par katru no šiem aspektiem jau ir sniegts pamatojums atbildes rakstā un paskaidrojumos.

Iepriekšējās tiesas sēdēs bija izskanējuši argumenti arī par to, ka selekcionēta stādāmā materiāla izmantošana nenodrošinās koku izturību pret dabiskiem apdraudējumiem, piemēram, vēju. Ministru kabineta ieskatā šī izpratne ir jāmaina. Norādāms, ka grozījumu pakete paredz stingrākus nosacījumus meža atjaunošanā, lai uzlabotu meža kvalitāti un tā ilgtermiņa vērtību. Cērtot kokus pēc caurmēra, meža īpašnieka pienākums būs to atjaunot ar kvalitatīvu stādāmo materiālu, veicinot arī saimnieciski vērtīgāko koku audzēšanu.

Pirms grozījumu izdarīšanas bija iespēja ļaut mežaudzei atjaunoties arī dabiski, tāpēc jaunās mežaudzes sastāvu nosaka koku sugu īpašības, īpaši spēja ātri ieņemt augšanas telpu. Lai gan meža īpašniekiem meža atjaunošana to stādot izmaksās dārgāk, tomēr koku stādīšana nodrošinās optimālu augšanas telpu katram kokam, tam pietiks saules gaismas, barības vielas, lai varētu pilnībā izpaust savu augšanas potenciālu. Norādāms, ka atlasītie selekcionētie koki ne tikai aug ātrāk, bet arī ir izturīgāki pret patogēniem, kas klimata izmaiņu izraisīto apstākļu svārstību dēļ ir sevišķi nozīmīgi. Tas nozīmē, ka tiek veicināta ne tikai koksnes ieguves apjoma palielināšana, bet arī jaunu kvalitatīvu un produktīvu mežaudžu veidošana, saimnieciski vērtīgāku sugu īpatsvara saglabāšana.

Līdzīgi kā likumdevēja tiesības pieņemt normas ar tūlītēju spēku laikā, arī nepieciešamība piemērotu atbilstošu pārejas regulējumu izriet no samērīguma principa un tiesiskās palāvības principa. Tādēļ īpaši būtiski ir pieņemt pārejas noteikumus situācijā, kad jau ilgstoši ir bijis noteikts tiesiskais regulējums, uz kuru balstoties mežsaimnieki ir plānojuši un īstenojuši savu darbību. Un tad šajā ziņā tie pārmetumi par šo te pārejas periodu jāskaidro, ka līdzīgi arī konkrētās lietas apstākļos pienākumam atjaunot izcirsto koksni bija noteikts saudzējošs pārejas periods, lai izvairītos potenciāli no tiesiskās palāvības principa un samērīguma principa pārkāpumu pieļaušanas.

Ņemot vērā minēto, Ministru kabinets uzskata, ka ne materiālā, ne procesuālā daļā Satversmes 115. pantam nav pārkāpta, respektīvi, lietā nav konstatējams Satversmes 115. panta pārkāpums.

Tātad, vēl papildus jāpasaka arī pāris teikumi par to, respektīvi, par pieteicēju iesniegto lūgumu lietas izskatīšanas laikā atcelt apstrīdēto normu jeb par laika brīdi, kad to darīt.

Un šeit ir būtiski saprast, ka apstrīdētās normas atcelšana ietekmēs mežizstrādes regulējumu kopumā, precīzāk, ciršanas apliecinājuma iegūšanu. Un cietēji šajā situācijā būs cilvēki, kuri ir paļāvušies uz tiesisko regulējumu šajā laikā.

Šeit jāpiemin ir tiesiskās paļāvības princips atkal, respektīvi, proti, ka persona var paļauties uz to, ka tiesības, kas iegūtas saskaņā ar spēkā esošo tiesību aktu, noteiktā laika periodā tiks saglabātas un reāli īstenotas. Tātad noteiktumi paredzēja skaidru kārtību, kādā notiek meža kailcirte un attiecīgi arī meža atjaunošana. Un personām, kuras bija saņēmušas ciršanas apliecinājumus, bija uz ko paļauties, jo viņas bija saņēmušas valsts izsniegtu atļauju faktiski.

Un ņemot vērā iepriekš minēto, personām, kuras ir šādus ciršanas apliecinājumus saņēmušas, ir tiesiskā paļāvība uz tiem. Un, teiksim, ja Satversmes tiesa atzīs tiesību normu, uz kuru pamata tostarp šī atļauja ir izsniegta, par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža, tad Ministru kabineta ieskatā varētu tikt pārkāpts šis te tiesiskās paļāvības princips.

Otrais būtiskais apsvēruma ir tas, ka šī te tabulas, caurmēra tabulas, atcelšana ļoti būtiski varētu ietekmēt civiltiesisko apgrozību, jo ir daudzi meža īpašnieki, kas, teiksim, izstrādā nevis savus mežus paši, vai arī piesaista kādus pakalpojumu sniedzējus, kas to izdara, bet pārdod tā saucamās tiesības uz celmu. Tas nozīmē, ka jums pieder meža nogabals, kas atbilst visiem Meža likuma nosacījumiem, un ko ir iespējams izstrādāt, jums tam nav resursu, jūs attiecīgi vienojaties ar kādu šo te komersantu, kas nodarbojas ar koksnes ieguvī un vēlaties pārdot šīs te tiesības uz celmu, tā saucamos kokus uz celma. Tas, ko jūs darāt, jūs ejat izņemt šo te ciršanas apliecinājumu, jo tas parāda nosacīti arī to, ko tieši jūs pārdodat un vērsaties pie kāda no komersantiem ar lūgumu... īsāk sakot, ar vēlmi pārdot šo te cirsmu. Un komersants izvērtē šo te ciršanas apliecinājumu, informāciju par mežu, attiecīgo cenu, kas tajā brīdī ir tirgū un tad pērk. Un šī te samaksa... pārsvarā tā prakse ir tāda, ka notiek uzreiz. Bet ciršanas apliecinājums ir spēkā trīs gadus. Un izstrāde arī var notikt, teiksim, ja grozījumi ir pieņemti 2022. gadā, ir noteiktas cirsmas, kas ir pašlaik pārdotas un nav izstrādātas.

Ar to es gribu pateikt to, ka šādas te caurmēra tabulas atcelšana tā, kā to lūdz pieteicēji, nu, drīzāk ir, teiksim, ar tādu kaitniecisku raksturu un tieši ar kaitniecisku raksturu lauku cilvēkiem, kuri ir paļāvušies uz šiem te konkrētajiem nosacījumiem, pārdevuši savas cirsmas un komersanti... attiecīgi viņiem bieži vien nav pienākums izstrādāt līdz ciršanas apliecinājuma beigām šīs te cirsmas. Un vienkārši, ja skatās uz

kaut kādu ekonomisko un, teiksim, sociālo stabilitāti laukos, šīs te sekas atceļot šo te grozījumu caurmēra tabulu, kā to vēlas pieteicēji, vienkārši var būt tādas, kas rada ļoti daudz tiesvedības vispārējās jurisdikcijas tiesā, kurā cietēji viennozīmīgi būs tieši tie meža īpašnieki, kas paļāvušies uz šo regulējumu šajā laikā.

Tas no manas puses būs viss.

Un tad vēl Āris Jansons paturpinās.

Ā. Jansons.

Jā, godājamā tiesa! Pieteicēji!

Mazliet papildinot atsevišķus aspektus vai uzsverot no tā, ar ko tiesa ir iepazīstināta šo vairāku dienu laikā un pateicamies par iespēju tik plaši par šiem jautājumiem runāt.

Tātad, attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu mežos. Tas ir ļoti nozīmīgs aspekts, kur kā elementi ir ietverti gan Eiropas Savienības, gan Latvijas normatīvajos aktos, turklāt jāuzsver, ka veselā normatīvo aktu kopā, kas ir saistīta tieši ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kas paliekam šķiet, ka tiek aizmirsta. Arī pieteicējs jau pamatoti norādīja uz nozīmīgiem globāla mēroga ziņojumiem par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tajā skaitā par IBPS globālā novērtējuma ziņojumu par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem... Ar visu šo nosaukumu tiesa ir jau tikusi iepazīstināta iepriekš iesniegtajos normatīvajos aktos. Tajā ir norādīts, ka zemes izmantošanas veida maiņa, proti, tātad meža platības samazināšana uz lauksaimniecības zemju rēķina, kā arī mežu pārekspluatācija un mazākā mērā arī klimata pārmaiņas ir tie nozīmīgākie rādītāji, kas ir izraisījuši bioloģiskās daudzveidības zudumus. Savukārt analizējot virkni faktoru, kuri šādu te zudumu varētu samazināt, tur ir virkne tādu, kas ir saistīta ar mežsaimniecību vai atsevišķiem pasākumiem, kurus kopumā mēs varam klasificēt kā klimata gudru mežsaimniecību un tiem ir potenciāla pozitīva ietekme, tos saprātīgi pielietojot.

Tas ir ticis ņemts vērā, arī izstrādājot apstiprināto normu kopu, proti, apzinoties, ka lielākajā daļā gadījumu stādījumiem, tātad stādītām mežaudzēm, mūsu reģionā boreālajos un hemiboerālajos mežos negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību potenciāli varētu būt saistīta ar stādījuma mērogu un izvietojumu meža masīvā, kā arī izmantoto mežkopības praksi nevis ar meža atjaunošanas veidu kā tādu. Un šeit šīs te bažas tiek novērstas ar to, ka Latvijas meža struktūra ir mozaīkveida, ko nosaka meža tipu dažādība, ar kuru jums noteikti ir bijusi iespēja iepazīties un arī nelielā vienlaidus mežizstrādes apjoma platība. Tātad, vidēji pēc VMD datiem šobrīd tie 1,2 hektāri līdz 0,9 hektāri. Saglabājam savu viedokli, ka tā ir neliela platība, arī piecus gadus saliekot kopā, mēs tiekam līdz apmēram 6 hektāriem, kas joprojām ir neliela platība.

Apstrīdēto normu kopa šo aspektu, proti, mozaīkveida ainavu nemainīs, arī Latvijas ainavu kopumā ir līdzsvars starp audzēm ar skuju un lapu kokiem, ar skuju un

lapu koku dominantēm apmēram 45 pret 55 procenti, turklāt liela daļa audžu ir mistrotas. Piemēram, sākot ar otro vecumu 10 gadu egļu audzēs audzes ar citu koku klātbūtni sastāda 85 procentus no kopējās egļu audžu platības. Apstrīdēto normu kopa, kas saistīta ar mazāku audžu sākotnējo biežumu, šādu tendenci vēl vairāk pastiprinās. Tādēļ nav sagaidāms, ka arī nelielā telpiskā mērogā bieži veidosies audzes bez citas koku sugu klātbūtnes, ar ko liecina arī jau pieteicēju puses atsauces uz „Silavas” iepriekš veiktajiem novērtējumiem. Turklāt pēdējos gados vērojama tendence, ka palielinās mežu īpašnieku interese par lapu koku izmantošanu stādījumos, kam pakāpeniski seko arī kokaudzētavu piedāvājums, tātad kopumā... apstrīdētās normas kopums... nav sagaidāms, ka apstrīdētās normas kopuma ietekmē veidosies egļu drūmmeži ar zemu bioloģisko daudzveidību.

Ja mēs sākam par bioloģisko daudzveidību secīgi pa elementiem, tātad, šeit apskatījām ainavas elementu, attiecībā uz ģenētisko daudzveidību jūs jau dzirdējāt profesora Brūmeļa viedokli, ka ģenētiskā daudzveidība palielināsies. Šādā veidā tad mēs varam iegūt papildu rezultātus un tad paliek vēl sugas un dzīvotnes.

Attiecībā uz dzīvotnēm, kas ir nepieciešamas virknei sugu, tās ir vides aizsardzības platības, kurām ir nepieciešams stabils mikroklimats, savukārt attiecībā uz tām sugām, kuras sekmīgi pārvietojas ainavā, šādu mozaīkveida struktūru nodrošina ļoti daudzveidīgu biotopu klāstu, kuru ir iespējams izmantot.

Vienā no dzīvotņu nodrošināšanas atsevišķām organismu grupām būtiska loma ir arī atmirušai koksnei, kas jau šeit vairākas reizes tika pieminēta arī diskusijas ietvaros. Apstrīdētā norma ietver paaugstinātu šādas koksnes apjomu saglabāšanu un nav saskatāms, ka to būtu kādas grūtības nodrošināt.

Tāpat saimnieciskos mežos būtiska loma bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā ir ekoloģiskajiem kokiem, par kuriem arī jau ir minēts un norādīts vairākkārt. Pētījumi apliecina, ka šādu koku klātbūtne kalpo ainavu savienojamības nodrošināšanai, tātad nodrošinot atsevišķām sugu grupām ļoti būtiskus dzīvošanas punktus, iespējas migrēt no vienas teritorijas uz otru teritoriju, turklāt šādu koku klātbūtne veicina straujāku bioloģiskās daudzveidības elementu izplatīšanos, tajā skaitā, piemēram, arī aizsargājamo un indikatoru epifītu sugu nonākšanu jaunaudzēs, kuras tur citādi bez šādu te koku klātbūtnes nebūtu. Tātad, šo koku saglabāšana tāpat veicina mikrodzīvotņu un ar tām saistīto sugu klātbūtni. Tātad, kopumā ir uzskatāma par būtisku rādītāju.

Pētījumu, tajā skaitā tieši tiesas materiālos iekļauto, analīze liecina, ka ekoloģisko koku absolūtais skaits nav determinēts, bet tas ir saistīts ar vienlaidus mežizstrādes jeb kailciršu platību, jo lielāka šāda te platība, jo lielākam loģiski ir jābūt arī atstājamo koku sugu skaitam, ņemot vērā viņu funkcionālo jēgu – tātad nodrošināt šīs te dzīvotnes punktus, no kuriem atsevišķām sugu grupām izplatīties.

Tāpat, vērtējot ekoloģisko koku funkcionālo lomu, svarīgi ir, kāda ir situācija meža ainavā kopumā, tajā skaitā audžu un aizsargājamo teritoriju klātbūtne, kas

nodrošina dzīvotnes virknei dzīvo organismu sugu, kā arī bāzes sugu migrācijai startu uz jaunākām audzēm.

Analīzes par apstrīdēto normu kopas ietekmi gadsimtu griezumā liecina, ka vecu audžu apjoms meža ainavā nemazināsies. Selektīvi atsaucoties uz vienu un to pašu analīzi daži aspekti pieteicēju pusei liekas vērā ņemami un daži nē. Šis ir viens no tiem, kur mūsu viedokļi atšķiras. Analīzē ir norādīts, ka vecu audžu apjoms nemazināsies un mēs neredzam pamatu to apšaubīt. Turklāt, apstrīdēto normu kopas nav saistītas ar Eiropas nozīmes biotopu klātbūtni meža ainavā, jo ir ļoti minimāli saistītas un par to es neizteikšos vairāk, jo par to bija jau šīsdienas tiesas sēdē pietiekami plaša informācija.

Tāpat jāatzīmē, ka tāpat Latvijas mežos atmirušā koksnes apjoms ir liels, to norādīja jau arī pieteicēju puse gan norādot, ka esot stabila lejupejoša tendence. Pieķeroties skaitļiem, mums vidēji atmirušās koksnes apjoms ir apmēram 20 kubikmetri uz hektāra. Ja salīdzinām ar līdzīgām situācijām citviet mūsu reģionā, tad tas ir apmēram četras reizes vairāk. Tātad, mēs neesam kaut kādā sliktā situācijā ar šo. Tāpat konstatējams ciršanas vecuma pārsniegušu audžu uzkrājums arī tajos mežos, kur nav saimnieciskās darbības ierobežojumi. Un šie fakti kontekstā ar pieteicēju puses norādīto saglabāto par minimālajām prasībām augstāku ekoloģisko skaitu un tiesā jau izskanējušo informāciju parniecīgu vides prasību pārkāpumu skaitu, liecina par meža īpašnieku atbildīgu un izprotošu skatījumu uz vides aizsardzību un nav sagaidāms, ka apstrīdēto normu kopas pieņemšana šo attieksmi kaut kā varētu mainīt.

Tādēļ, mūsaprāt, ir loģiski turpināt uzsākto pāreju no padomju laika striktas meža īpašnieku regulācijas saimnieciskajos mežos uz vadīšanu caur labas prakses vadlīnijām un piemēriem, dodot meža īpašniekam vairāk rīcības brīvības.

Šādu pieeju atbalsta arī Eiropas Savienības meža stratēģija 2030 un Eiropas Komisijas vadlīnijas labai tuvākai mežu apsaimniekošanai, kuras nereglamentē ne galvenās cirtes caurmēru, ne arī galvenās cirtes vecumu. Turklāt, šie dokumenti uzsver nepieciešamību pielāgoties klimata pārmaiņām, tajā skaitā veidojot noturīgākas mežaudzes, kur tāpat mūsu valstī veiktie pētījumi liecina, ka ar apstrīdētās normas palīdzību daļa no šī te noturīgo mežaudžu veidošanas stāsta var tikt izpildīta.

Otra sadaļa attiecībā uz klimata gudro mežsaimniecību, ir jau vairākkārt pieminētais stāsts par klimata pārmaiņu mazināšanas... tāpat ietekmi uz klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem. Mūsaprāt, līdz šim pārāk maz izskanējusi daļa ir tā, ka visos šajos te aprēķinos būtisks ir nevis kopējais uzkrājumu apjoms, bet būtiska ir diference, proti, tas, ko ar vienu vai otru pasākumu attiecībā pret kādu references periodu papildus būs iespējams sasniegt vai arī bilance, proti, kāda tad ir šī te konkrētā pasākuma plusu un mīnusu summa ilgākā laika periodā, nodrošinot, ka klimata neitralitāte tiek ne tikai sasniegta, bet arī uzturēta. Tātad, cik efektīvi tā uzturēšana var tikt nodrošināta. Un meža sektors var nodrošināt devumu klimata pārmaiņu mazināšanā

vairākos veidos, pirmkārt, ar uzkrājumu mežā, tātad biomasā un augsnē, un ar uzkrājumu koksnē produktos.

Paskatoties, kā... tātad, kādu pasākumu ietekmi uz klimata pārmaiņu mazināšanu var nomērīt vai aprēķināt vairākos veidos, tādēļ varbūt arī ir radusies neliela neizpratne šajā aspektā tiesas procesā. Tātad viens no veidiem analizējot alternatīvas darbības ilgtermiņā konkrētajā zemes platībā, sākot no izejas punkta, ka jautājums ir meža zeme un tad tālāk salīdzinot vairākas alternatīvas un saprotot, ka tā nodrošina ilgtermiņā labāku efektu, vai arī rēķinoties ar vecuma struktūras un sugu sastāva esošo situāciju, kā tas tiek darīts zemes izmantošanas un zemes izmantošanas veida maiņas un mežsaimniecības valsts ziņojumos, un modelējot, kā tālāk viena vai otra darbība šo te kopējo stāvokli mainīs. Katra no šīm pieejām sniedz atbildes uz relatīvi atšķirīgiem jautājumiem.

Skatoties uz oglekļa uzkrājumu mežā vai koku biomasā Eiropas mērogā, tas, ko mēs redzam, ka kopš 50. gadiem pieaug vidējais meža vecums, pieaug vidēji krāja un reizē ar to arī, protams, kopējais oglekļa uzkrājums. Tomēr šādas izmaiņas nevar notikt bezgalīgi, proti, sasniedzot noteiktu piesātinājuma punktu, par ko zinātniskā doma runā jau kopš apmēram 2010. gada, ka šāda situācija sāksies, sasniedzot zināmu piesātinājuma punktu, aizvien lielāka loma kļūs dabiskajiem traucējumiem, kas attiecīgi samazina šo te kopējo uzkrājuma apjomu. Tas ir tikai likumsakarīgi. To mēs redzam arī šobrīd, Eiropā pēdējās desmitgadēs pieaugot dažādu kokaudžu bojājumu apjomam gan absolūtās vienībās, vai nu kubikmetros vai oglekļa tonnās, gan arī kā īpatsvaram no kopējā uzkrājuma apjoma. Sagaidāms, ka klimata pārmaiņu dēļ šī tendence turpināsies, limitējot oglekļa uzkrājumu koku biomasā... tātad kopēji līdz ar to audzes vecumu, vienlaikus bojājumu varbūtībai.

Kā viens piemērs, kas tad notiek situācijās, kur ir ļoti maza saimnieciskās darbības interese, var pieminēt Slovēniju. Paņemam laika periodu, piemēram, pirms nozīmīgiem šiem te mizgraužu traucējumiem, tātad, lai būtu saprotams, kas tur varētu notikt, tās ir teritorijas, kurās vispār netiek veikta kailcirte, redzam, ka 2014.–2019. gadā salīdzinot ar periodiem iepriekš, kopējais mežizstrādes apjoms ir pieaudzis apmēram par 60 procentiem un tieši apmēram par tādu pašu apjomu ir parādījušās sanitārās kailcirtes. Tātad, tas piesātinājuma punkts ir sasniegts un tālāk jau ļoti strauja vai pat lēna oglekļa uzkrāšanās nenotiek. Kaut kas atkal aizies uz leju un tad tas aizņems laiku, kamēr šī te situācija nonāks atpakaļ.

Tāpēc, vērtējot... skatoties uz dabisko traucējumu un vecuma struktūras ietekmi, un šiem te „ZIZIMM” ziņojumiem, kurus rādīja jau arī pieteicējs, tas, kas mums ir jāsalīdzina, ir nevis viena ziņojuma jeb viena scenārija potenciālā ietekme, bet divu dažādu scenāriju galarezultāts, ja mēs gribam ņemt vērā šo te vecuma struktūras nevienmērību un dabisko traucējumu ietekmi jeb, respektīvi to, ka tie koki savstarpēji... koku pieaugums ar vecumu samazinās un mirstība palielinās.

Nu, lūk. Un ja mēs salīdzinām divus šādus te scenārijus, tā tad ikdienišķā mežsaimniecība un mežsaimniecība, kas notiktu pieņemot apstrīdēto normu kopu, tad mēs redzam, ka tā difference saglabājas, proti, pieņemot apstrīdēto normu kopu, kopumā tā nav panaceja pret visām kaitēm, bet saglabājas starpība un tā tad mēs iegūstam papildu pozitīvu efektu klimata pārmaiņu mazināšanā.

Attiecībā par otru sadaļu, kas ir mežā, tā tad, par potenciālo uzkrājumu... uzkrājumu augsnē. Mazliet jau tika pieminēti divi tie nozīmīgākie aspekti.

Viens aspekts ir, cik ātri oglekļa bilance atgriežas pozitīvā līmenī pēc dabiskā traucējuma vai arī pēc kailcirtes, piemēram, un ļoti liela datu kopu šajā ziņā ir vairākās valstīs. Mūsu reģionā mēs varam redzēt, ka tas notiek samērā strauji, savukārt tālāk oglekļa uzkrājums augsnēs jau sasniedz līdzsvara punktu un salīdzinot gan Latvijā, gan citviet Eiropā veikto pētījumu datus, kur ir analizēts 60–90 vecu mežaudžu kopu pret 130–180 gadu vecu audžu kopu līdzīgos apstākļos, tad principā tā apmēram gadsimta ietvaros nozīmīgs papildus oglekļa uzkrājums nenotiek. Tā tad, mēs nevaram sagaidīt, ka ar apstrīdēto normu kopu mēs radītu kādu sliktu oglekļa uzkrājumam augsnē.

Atliek tad vēl viena oglekļa krātuve, kas ir – koksnes produkti. Un tā ir ļoti būtiska. Eiropas mēroga novērtējums parāda būtisku kāpumu, ko ar efektīvu mežsaimniecību ir izdevies panākt apaļkoksne un koksnes produktos šo krātuvi, ikgadējam apjomam pieaugot no apmēram 220 miljoniem CO₂ ekvivalenta pagājušā gadsimta 60. gados līdz apmēram 420 miljoniem tonnu CO₂ ekvivalenta šobrīd. Turklāt atgādinot, ka tas notiek laikā, kad Eiropā kopumā pieaug vidējais mežaudžu vecums un kopējā krāja. Tā tad, panākot šo papildu ieguvumu klimata pārmaiņu mazināšanai, netiek noplicināta resursu bāze. Un tieši uz šādu pieeju ir vērsta apstrīdēto normu pakete.

Noslēgumā vērtējot viena hektāra izmantošanas efektivitāti klimata pārmaiņu mazināšanai ilgtermiņā ir redzams, ka strādājot ar apstrīdēto normu paketes pieeju, var nodrošināt būtiski augstāku summāro rezultātu. Piemēram, bērzu audzēs, kur vecie koki joprojām dominē ar vecumu 130 gadi, uzkrājums koku biomasā un atmirušajā koksne veidotu apmēram 175 tonnas, kamēr kopējais uzkrājums tādā pat laika periodā, tā tad tajā pašā hektārā, tādā pat laika periodā mērķtiecīgi saimniekojot ar divām aprītēm šajā pašā laika periodā – 275 tonnas.

Tiesā vairākas reizes kā arguments ir izskanējis, ka uzkrājums... produktu un aizvietošanas efekts nav jāņem vērā, jo tie attiecas, jo pēc metodikas tiek uzskaitīts citos sektoros, piemēram, enerģētikā vai būvniecībā. Vai arī citās valstīs, kurās mūsu to saražoto gala produktu izmanto. Tomēr jāatceras, ka klimata pārmaiņu mazināšanas mērķi mūsu reģionā, ar to saprotot Eiropas Savienību plus Lielbritāniju, kur nonāk lielākā daļa mūsu koksnes produktu no Latvijas, ir kopēja. Tādēļ ir jāsecina, ka strādājot pēc apstrīdētās normas definētās mežsaimniecības pieejas ilgtermiņā tiks nodrošināts augstāks kopējs devums klimata pārmaiņu mazināšanā.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies Ministru kabineta pārstāvjiem par debašu runu.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem... vai izmantosiet replikas tiesību un ja jā, tad aicināšu strukturēti, lakoniski piepildīt to ar saturu. Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa!

Tāds arī bija mūsu nodoms.

Pirmkārt, jāuzsver par to, ko Zaķa kungs minēja par šīm te meža pamatnostādņēm un ka tās saturēja norādi par koksnes apjoma ieguves pieaugumu. Tāds apgalvojums izskanēja no Zaķa kunga tikko kā runātā.

Es gan vēlētos vērst godātās tiesas uzmanību, ka tas ir pilnīgi pretēji tam, ko tiešā tekstā paredz pamatnostādnes informatīvā daļa. 10. lapaspuse paredz, es citēju, ka netiek paredzēts koksnes apjoma ieguves pieaugums plānošanas periodā. Tas ir pirmais punkts.

Otrs – par apstrīdētās normas spēkā esamību laikā. Nu, ja mēs līdz tam nonāksim, ja godātā tiesa atzīs par spēkā neesošu šo te normu, tad no Zaķa kunga izskanēja arguments, ka varētu tikt aizskarta kokrūpnieku tiesiskā paļāvība.

Bet te es vēlētos norādīt uz analogiju, ko būtu iespējams veikt šajā te lietā un vairākām citām Satversmes tiesas lietām teritorijas plānojumu lietās, kur godātā tiesa ir atzinusi, ka neatzīstot normu par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža, faktiski tiktu legalizētas tās darbības, kas ir darītas uz tā konkrētā akta pamata.

Tas ir pirmais punkts.

Un otrais punkts par tiesisko paļāvību ir tas, ka atzīstot normu par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža, neiestātos tiesiskais vakuums. Arī citās lietās, piemēram, par Jūrmalas attīstības plānojuma lietā Nr. 2008-38-03 Satversmes tiesa ir paredzējusi, ka juridisko spēku atgūst iepriekšējais regulējums. Arī šajā te situācijā būtu iespējams atzīt, ka spēkā faktiski ir iepriekšējie caurmēru rādītāji.

Un tad nobeigumā varbūt tādu kopsavilkumu no pieteicēju puses vairāk par tādiem konceptuāliem redzējumiem. No vienas puses mēs dzirdam, ka Ministru kabinets saka, ka ir ievērota gan ilgtspējīga attīstība, gan arī tas kopējais diskurss uz nākotni. Pieteicēju ieskatā mēs arī vēlētos nobeigumā vērst uzmanību uz vairākām pretrunām šajā, proti, mēs varam atvērt un iepazīties ar Putnu direktīvas mērķi un redzēt cik ir putnu indeksu rezultāti un kādi tie ir, Ķerus kungs to lieliski demonstrēja, mēs varam arī iepazīties ar biotopu kartēšanas rezultātiem un redzēt, ka visi meža biotopi Latvijā ir sliktā stāvoklī. Mēs varam arī apskatīties, piemēram, arī OECD 2019. gada

vides raksturlielumu pārskatu par Latviju un saprast, ka nekas no tajā minētā netiek izpildīts.

Es vēlējos nocitēt beigās to, kas tur ir minēts. Proti, „bioloģiskās daudzveidības apsvērumu integrēšanai ir jābūt prioritātei, jo īpaši mežsaimniecībā un lauksaimniecībā. Ir jānodrošina, ka nākamā mežsaimniecības politikas stratēģija ietver ilgtermiņa redzējumu par ilgtspējīgu apsaimniekošanu ar bioloģiskās daudzveidības mērķiem un pietiekamiem resursiem.”

Nekas no tā nav ticis darīts, tajā skaitā arī apstrīdētās normas sakarā.

Visbeidzot mēs redzam arī paša Ministru kabineta apstiprināto 1998. gada Latvijas meža politiku, un arī atverot to mēs saprotam, ka mežsaimniecība kopumā Latvijā un tai skaitā arī apstrīdētā norma ir pilnīgi pretēja tam, kas šajā te meža politikā ir norādīts. Proti, tur ir uzsvērts, ka ir jāvērtē mežsaimnieciskās darbības ietekme uz vidi. Kā mēs redzam, tas nav ticis darīts.

Tur arī ir uzsvērts, ka ir pilnveidojama zinātniski pamatotu aizsargājamo teritoriju sistēma. Arī tas šobrīd tiek kavēts.

Latvijas meža politikā ir arī norādīts, ka ir jānodrošina meža biotopu aizsardzība. Bet, kā mēs to dzirdējām no Klausa kunga šodien, meža biotopi, Eiropas Savienības nozīmes meža biotopi, faktiski tiek izcirsti Latvijā jau šobrīd.

Tāpat arī Latvijas mežu politikā ir uzsvērts, ka priekšroka ir dodama dabiskus procesus atdarinošām metodēm, bet sēžu laikā mēs dzirdējām, ka kailcirtes faktiski notiek 91 procenta gadījumos Latvijā.

Pavisam nobeigumā, arī replika tam, ko Zaķa kungs minēja par to, ka vides aizsardzības organizāciju ieskatā dabas aizsardzības interesēm vienmēr būtu dodama priekšroka un tās būtu stādāmas augstāk. Organizācijas to nekad nav apgalvojušas.

Protams, ir jāvērtē arī ekonomiskās intereses un ir jābūt gudrai un ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai. Tomēr pēdējo gadu laikā, nu faktiski jau ilgstoši pārsvarā uzsvars tiek likts tieši uz ekonomiskajām interesēm, upurējot vides aizsardzības intereses. To lieliski arī apstiprina apstrīdētā norma. Pieteicēju ieskatā neveicot pienācīgus piesardzības pasākumus pirms apstrīdētās normas pieņemšanas, Ministru kabinets ir pieņēmis līdz galam nepārdomātu lēmumu ar tālejošām un diemžēl neatgriezeniskām sekām.

Tāpēc pieteicēji vēlreiz aicina tiesu šo jautājumu vērtēt daudz plašāk kā tikai dažu centimetru izmaiņās un atzīt normu par spēkā neesošu.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Ministru kabineta pārstāvis izmantos atbildes replikas iespēju?

K. Zaķis.

Jā.

A. Laviņš.

Ja, jā, tad, lūdzu, tikpat strukturēti.

K. Zaķis.

Pirmais punkts varbūt par lietas tvērumu. Ministru kabinets vēl joprojām uzskata, ka norma pati par sevi jeb šī te tabuliņa, ko mēs īstenībā skatījām šīs te četras dienas, pati par sevi neko nepārkāpj. Bet tas plašākais tvērums, kādā viņu var skatīt, ir grozījumu paketes tvērums. Bet ne tādā tik plašā tvērumā, kā to vēlas pieteicēji izvērtēt, jo ne jau šī norma pati par sevi rada problēmas, viņa arī nevar būt tā salami šķēlīte šajā te stāstā, kā minēja Mikosas kundze.

Otrais. Par piesardzības principu. Tad vismaz personiskā manā ieskatā, teiksim, pieteicēji savu pozīciju argumentē parādot šādu te putnu indeksu, kas viennozīmīgi izskatās, ka iet uz leju, bet tajā pat laikā piemin arī to, ka viņam varbūt īsti nav cēloņsakarības ar šo te visu jautājumu.

Un te ir vairāk stāsts par to, ka mūsu ieskatā nepietiek ar parastu kritiku. Kritikai arī ir jābūt zinātnē balstītai vai bažām, vai šīm te šaubām jābūt zinātnē balstītām. Nav iespējams izvilkt ārā vienu publikāciju, kurā ir pateikts, ka ir nepieciešami 30 ekoloģiskie koki, un tad viss šis te regulējums ir apšaubāms.

Trešais. Par pamatnostādnēm kā plānošanas dokumentu.

Vēl joprojām nevar piekrist tam, kādā veidā vismaz pieteicēju puse uzskata, kam tur būtu jābūt ierakstītam, jo sanāk, ka šādā te politikas plānošanas dokumentā tagad jau iepriekš ir jāieraksta bezmaz vai katras normas būtība, kuru pēc tam ieliks dažādos līmeņos gan likumā, gan MK... Ministru kabineta noteikumos... es nevaru to tā vērtēt, ka tagad politikas pamatnostādnes visas būtu jāraksta šādā te stilā.

Ceturtais. Pieteicēji manā ieskatā, vismaz ļoti šīs lietas laikā mēģināja visu laiku sajaukt. Arī Ķerus kungs pēdējā savā debašu runā, ka Ministru kabinets ir ļoti dažādus mērķus norādījis. Īstenībā ir jānošķir, kāds bija grozījumu mērķis un kāds bija grozījumu steidzamības pieņemšanas mērķis. Bet visu laiku lietas izskatīšanas laikā šie mērķi tiek jaukti kopā.

Attiecībā par to, ka Ministru kabineta pārstāvji un tostarp „Silavas” zinātnieks... manā ieskatā šeit visiem vajadzēja būt zinātniekiem, tas ir vērtīgāk nekā jurists šādā te strīdā pēc būtības. Tas ir mans personīgs uzskats.

Un attiecībā par to, ka vides organizācijas negrib stādīt šīs te intereses augstāk, bet arī it kā meklē līdzsvaru, tad man vēl šobrīd prātā stāv, kā Roziša kungs pirmajā tiesas sēdē arī pateica, ka sabiedrības intereses vienmēr ir prioritārākas.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad, cienījamie lietas dalībnieki, reflektējot uz pateicības vārdiem Satversmes tiesai, arī Satversmes tiesa vēlas pateikties jums par dalību tiesas sēdē un par tiesai sniegtajiem argumentiem un apsvērumiem šādā lietā.

Šobrīd atlicis ir nosaukt datumu, kad ir sagaidāms nolēmums.

Un nolēmums šajā lietā būs pasludināts 8. aprīlī pulksten 12.00 šajā tiesas sēžu zālē.

Paldies.

Tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

Tiesas sēdes sekretāre

Paula Marta Daugavvanaga-Vanaga

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece